

Crisis en recht

Schema's bevoegdheden en verplichtingen tijdens crises 2008

Crisis en recht

Schema's bevoegdheden en verplichtingen tijdens crises

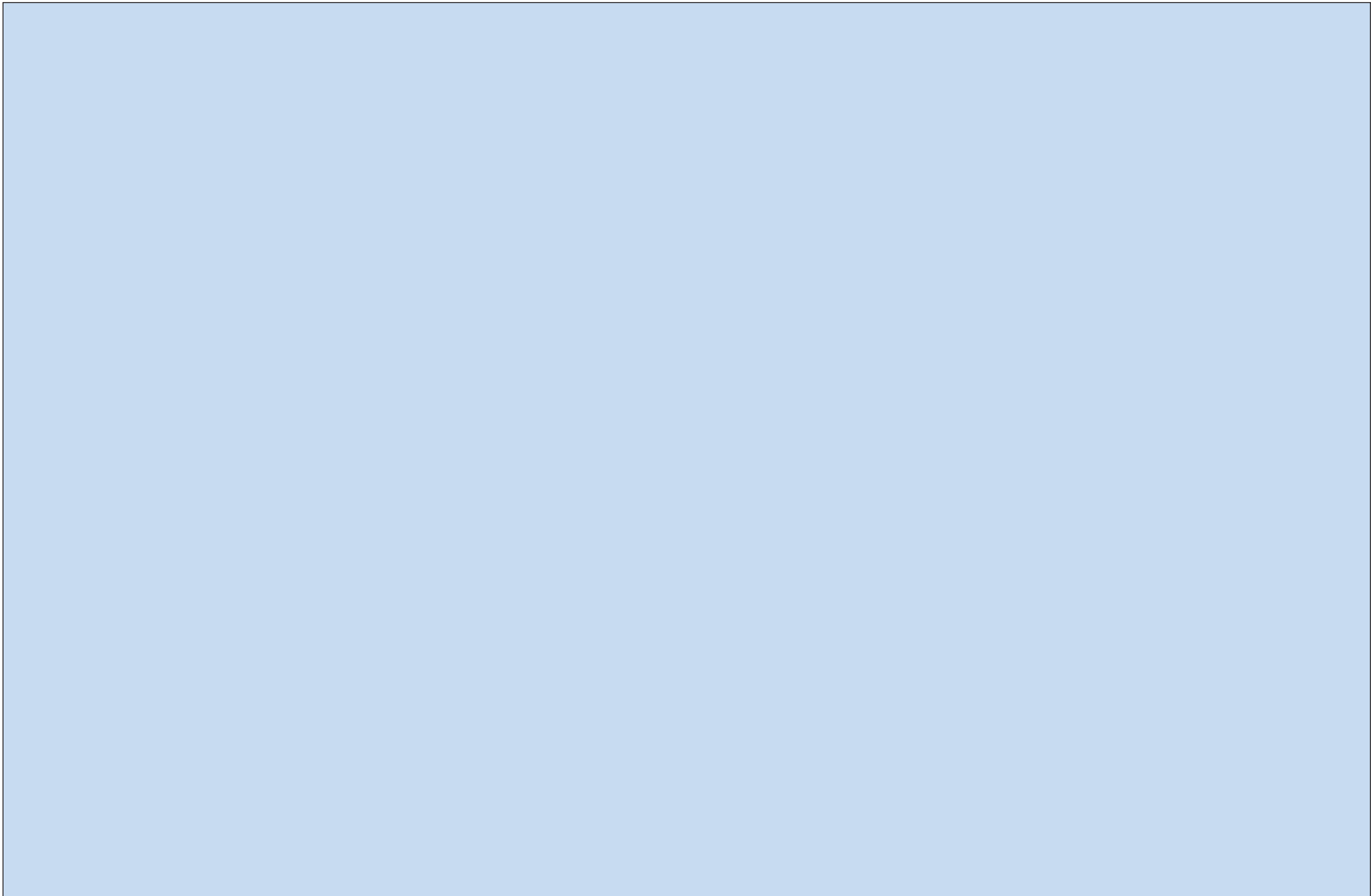
2008

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur, de eindredacteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor gevolgen hiervan. Deze uitgave treedt niet in de plaats van de bronteksten (wetgeving).

© 2008 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Inhoudsopgave

Inleiding		5
Schema's		
1.	Arbeid en sociale zekerheid	7
2.	Binnenvaart	13
3.	Bouw	25
4.	Buisleidingen	27
5.	Buitenlandse zaken en vreemdelingen	29
6.	Cultureel erfgoed	35
7.	Defensie	39
8.	Dierziekten en plantenziekten	51
9.	Drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia	61
10.	Elektriciteit en gas	75
11.	Financieel verkeer	85
12.	Geneeskundige hulpverlening en infectieziektenbestrijding	95
13.	Justitie	105
14.	Luchtvaart	119
15.	Media en openbaarheid	139
16.	Milieu	143
17.	Noordzee, zeescheepvaart, havens	165
18.	Olie	183
19.	Openbare orde	189
20.	Oppervlaktewater en waterkering	205
21.	Prijzen en lonen	219
22.	Rampenbestrijding algemeen	223
23.	Schaarste algemeen	235
24.	Spoorvervoer	239
25.	Telecommunicatie en post	249
26.	Weerberichtgeving	257
27.	Wegvervoer	259
Trefwoordenregister		268

Inleiding

In dit naslagwerk zijn bevoegdheden, maatregelen en verplichtingen bijeengebracht die aan de orde kunnen zijn ten tijde van een crisis. Op basis van een beeld van wat feitelijk nodig is, kan per sector of beleidsterrein worden opgezocht wie welke maatregelen kan treffen.

De schema's kunnen tevens behulpzaam zijn bij de voorbereiding. Ook in de preparatiefase is het essentieel dat duidelijk is wie aan zet is voor bepaalde maatregelen, zodat de voorbereidingen daarop kunnen worden toegespitst.

De schema's hebben zowel betrekking op het optreden van decentrale crisisteams als op maatregelen die op centraal niveau aan de orde kunnen zijn. En dat over de volle breedte van crisisbeheersing, van maatregelen door een burgemeester ter handhaving van de openbare orde tot maatregelen van de minister van Economische Zaken bij een energiecrisis. Daarmee sluiten de schema's aan bij het kabinetsbeleid inzake verbreding van rampenbestrijding tot crisisbeheersing. Waar relevant is ook verwezen naar bevoegdheden van Europese en internationale gremia.

Een calamiteit van enige omvang zal zich zelden beperken tot één beleidsterrein. Zo zal een ongeval met een tankwagen met gevaarlijke stoffen niet alleen leiden tot het redden van mogelijke slachtoffers, maar kan er ook sprake zijn van gevaar voor mensen in de omgeving en van gevolgen voor het milieu.

Per beleidsterrein of per cluster van beleidsterreinen is een schema opgenomen. Zo kan per 'deelcrisis' worden bepaald wie welke maatregelen treft. Waar sprake is van samenhang tussen schema's of van overlappingsen zijn onderlinge verwijzingen opgenomen.

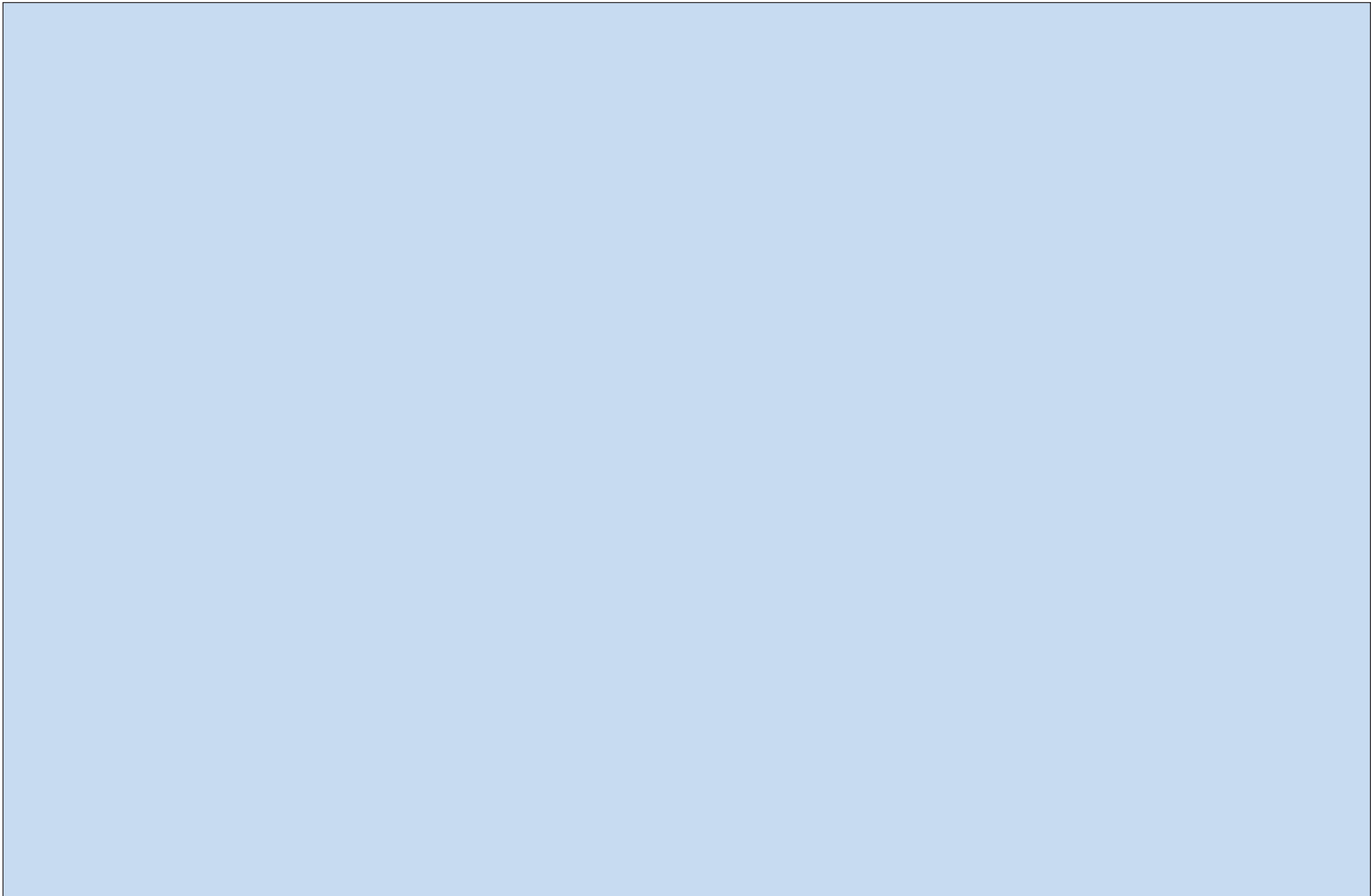
Elk schema is ingedeeld in relevante onderwerpen en per onderwerp zijn maatregelen aangegeven, de instanties die deze maatregelen kunnen treffen en de wettelijke basis daarvoor. Waar nodig is daar een toelichting bijgevoegd.

In de meeste schema's zijn de maatregelen onderverdeeld in de uitwisseling van informatie, eventuele eigen maatregelen door een getroffen bedrijf, maatregelen van decentrale overheden en maatregelen van centrale overheden.

De voorloper van deze bundel is een uitgave uit 1999 waarin voor een aantal beleidsterreinen bevoegdheden en verplichtingen waren opgesomd. Het voor u liggende overzicht is aanzienlijk uitgebreid. Er staan niet alleen noodbevoegdheden in, maar alle relevante bevoegdheden ten tijde van een crisis; in de meeste gevallen zijn dat normale bevoegdheden. Verder zijn nu alle relevante sectoren opgenomen, dat wil zeggen sectoren die door crises kunnen worden geraakt en waarbij de overheid in de responsfase maatregelen zal treffen op het terrein van *security, safety* en/of continuïteit (indien - als dat aan de orde is - eigen maatregelen van getroffen bedrijven niet afdoende zijn).

Anders dan met de voorloper het geval was, zal deze bundel geregeld worden geactualiseerd. Commentaar en suggesties daarvoor zijn welkom op het emailadres:

crisisenrecht@minbzk.nl. De bundel is gebaseerd op nu geldende wetgeving, met verwijzingen in de toelichting naar komende wetgeving. De tekst is afgestemd met alle betrokken ministeries.

1 Arbeid en sociale zekerheid

1.1 arbeidsveiligheid

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding arbeidsongeval dat leidt tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname	1a. werkgever aan Arbeidsinspectie	1a. art. 9 Arbeidsomstandighedenwet	
1b. melding ongeval met gevaarlijke stoffen (criteria bijlage VI Seveso II Richtlijn)	1b. minister SZW aan Europese Commissie	1b. art. 15 Seveso II Richtlijn (1996/82/EG, Pb. 1997 L10/13)	
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen			2a. De komende Wet veiligheidsregio's zal onder meer de Brandweerwet 1985 vervangen (31 117).
2a1. eigen maatregelen, door bedrijfshulpverlening en evt. bedrijfsbrandweer	2a1. onder verantwoordelijkheid bestuur inrichting	2a1. art. 15 Arbeidsomstandighedenwet, art. 13 Brandweerwet 1985	
2a2. werkonderbreking indien en zolang naar het redelijk oordeel van de werknemer ernstig gevaar voor personen aanwezig is en naar zijn redelijk oordeel het gevaar zo onmiddellijk dreigt dat een toezichthouder niet tijdig kan optreden	2a2. werknemer	2a2. art. 29 Arbeidsomstandighedenwet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. maatregelen overheid			
2b1a. ongevals- en rampenbestrijding, zie schema rampenbestrijding algemeen en schema geneeskundige hulpverlening en infectieziektenbestrijding			
2b1b. maatregelen door toezichthouder: – eis tot naleving – stillegging werk – bestuursdwang	2b1b. Arbeidsinspectie	2b1b. art. 27-28a idem	
2b2. maatregelen inzake wettelijke belemmeringen m.b.t. beperking van de arbeidsduur en van de veiligheid en de hygiëne bij de arbeid: ontheffing of vrijstelling	2b2. minister SZW	2b2. art. 34 lid 1 Noodwet arbeidsvoorziening*	
2b3. maatregelen inzake wettelijke belemmeringen m.b.t. het tegengaan van gevaar, schade en hinder, teweeggebracht door inrichtingen: ontheffing of vrijstelling	2b3. minister VROM	2b3. art. 34 lid 2 idem*	

1.2 arbeidsvoorziening

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			De Noodwet arbeidsvoorziening is een algemene regeling naast verschillende bijzondere regelingen op grond waarvan een arbeidsplicht kan worden opgelegd, zoals de Noodwet geneeskundigen of de prestatieplicht krachtens de Distributiewet.
1a. inlichtingen	1a. een ieder aan hoofd arbeidsvoorziening	1a. art. 42 Noodwet arbeidsvoorziening	
1b. advies	1b. Raad voor de buitengewone arbeidsvoorziening aan betrokken ministers	1b. art. 3 idem	
2. maatregelen			Als hoofd arbeidsvoorziening is aangewezen de voorzitter raad van bestuur van de Centrale organisatie werk en inkomen (CWI, Stcrt. 2003, 214). Hoewel het CWI een zelfstandig bestuursorgaan is, kan de minister aan het hoofd arbeidsvoorziening of zijn vervangers concrete aanwijzingen geven; zij zijn aan de minister ondergeschikt (art. 5 Noodwet arbeidsvoorziening).
2a1. vervanging hoofd arbeidsvoorziening door functionarissen van Centra voor werk en inkomen (CWI)	2a-c. minister SZW	2a1. art. 4 idem	
2a2. aanwijzingen aan hoofd arbeidsvoorziening		2a2. art. 5 idem	
2b. beëindigen arbeidsverhouding niet zonder vergunning		2b. art. 7 idem*	
2c. aangaan arbeidsverhouding niet zonder vergunning		2c. art. 10 idem*	De CWI gaat per 1 januari 2009 op in het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).
2d. onmisbaarverklaring van bepaalde werknemers	2d. op verzoek van werknemer door hoofd arbeidsvoorziening	2d. art. 13 idem*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. invoering burgerdienstplicht	2e. bij wet	2e. art. 22 idem*	
2f. bestemmen burgerdienstplichtige voor arbeid/scholing	2f. hoofd arbeidsvoorziening	2f. art. 23 idem*	
2g. verbod burgerdienstplichtige land te verlaten	2g. minister SZW	2g. art. 32 idem*	
3. <i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	3. aanwijzing: regering, bij amvb (heeft niet plaatsgevonden); optreden: isolatiecriterium	3. art. 6 idem	3. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. Art. 6 Noodwet arbeidsvoorziening bevat nog het verouderde isolatiecriterium i.t.t. het gemoderniseerde art. 16 Prijzennoodwet. Voor SZW is o.g.v. art. 16 Prijzennoodwet evenmin een rijksheer aangewezen.

1.3 sociale zekerheid

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
A. sociale voorzieningen			Er bestaat op dit terrein geen wetgeving specifiek voor de responsfase.
A1. informatie	A1. door burgemeester en wethouders (in de praktijk door de gemeentelijke sociale dienst) op verzoek minister SZW	A1. – art. 78 Wet werk en bijstand (WWB); – art. 55 Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW); – art. 55 Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
A2. maatregelen			
A2a. eigen maatregelen	A2a. burgemeester en wethouders, gemeentelijke sociale dienst	A2a. n.v.t.	
A2b. aanwijzingen	A2b. minister SZW aan burgemeester en wethouders of gemeenteraad	A2b. art. 76 WWB, art. 53 IOAW, art. 53 IOAZ	A2b. Er kunnen alleen aanwijzingen gegeven worden bij constatering van ernstige tekortkomingen in de rechtmatige uitvoering of doeltreffendheid van de wet (pas na 8 weken).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
B. sociale verzekeringen			
B1. informatie	B1. door Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), Sociale verzekeringsbank (SVB), Centrale organisatie werk en inkomen (CWI), Raad voor werk en inkomen (RWI) aan minister SZW	B1. art. 72 Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI)	B1. De CWI gaat per 1 januari 2009 op in het UWV.
B2. maatregelen			
B2a. eigen maatregelen	B2a. uitvoeringsorganisaties	B2a. n.v.t.	
B2b. aanwijzingen	B2b en c. minister SZW aan UWV, SVB, CWI	B2b. art. 78 Wet SUWI	
B2c. treffen voorzieningen wegens ernstige taakverwaarlozing		B2c. art. 81 Wet SUWI	

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
 Art. 64 Noodwet arbeidsvoorziening is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 64) als in werking moeten worden gesteld (art. 2).

2 Binnenvaart

2.1 ongevalbestrijding

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan burgemeester 1a2. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK	1a. art. 11b, 11a Wet rampen en zware ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	1a. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
1b. melding kapitein/schipper algemeen	1b. schipper/gezagvoerder aan nautisch beheerder (verkeersdienst) of aan politie	1b. art. 1.12, 1.14, 1.15, 1.17 Binnenvaartpolitiereglement (BPR); art. 1.12, 1.14, 1.15, 1.17 Rijnvaartpolitiereglement 1995 (RPR); art. 1.12, 1.14, 1.15, 1.17 Scheepvaartreglement gemeenschappelijke Maas; art. 51 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990; art. 43 Scheepvaartreglement Kanaal Gent-Terneuzen; art. 27 Scheepvaartreglement Eemsmonding	
1c. melding voorval gevaarlijke stoffen	1c. vervoerder en ieder ander die de lading tijdens het vervoer onder zich heeft, aan Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW)	1c. art. 47 Wet vervoer gevaarlijke stoffen	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1d. melding technische staat schip	1d. eigenaar aan IVW/ toezichtseenheid binnenvaart	1d. art. 7 Binnenschepenwet	1d. De Binnenschepenwet wordt per 30 december 2008 vervangen door de Binnenvaartwet.
1e. melding i.v.m. ongevalsonderzoek	1e1. kapitein en exploitant van het schip aan Onderzoeksraad voor veiligheid (Ovv) 1e2. IVW/toezichtseenheid binnenvaart aan Ovv	1e. art. 9 Besluit Onderzoeksraad voor veiligheid	
1f. berichten aan de scheepvaart (stremmingen)	1f. Rijkswaterstaat waterdienst	1f. art. 1 lid 1 onder h en j Scheepvaartverkeerswet	1f. Het Rijksinstituut voor integraal zoetwaterbeheer en afvalwaterbehandeling (RIZA) is opgegaan in Rijkswaterstaat waterdienst.
1g. informatie over stremmingen aan beheerders	1g. nautisch beheerders aan andere nautisch beheerders	1g. geen	
1h. melding waterverontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			2. Ongevalsbestrijding op de Waddenzee en het IJsselmeer vindt plaats o.g.v. resp. het Coördinatieplan rampenbestrijding Waddenzee (CRW) en de Samenwerkingsregeling ongevallenbestrijding IJsselmeergebied (SAMIJ). De ongevalsbestrijding op het Noordzeekanaal vindt plaats o.g.v. het Interregionaal coördinatieplan Noordzeekanaal.
2a. eigen maatregelen	2a. schipper/gezagvoerder	2a. art. 1.04, 1.18 Binnenvaartpolitiereglement (BPR); art. 1.04, 1.16, 1.18 Rijnvaartpolitiereglement 1995 (RPR); art. 1.04/1.05, 1.18 Scheepvaartreglement gemeenschappelijke Maas; art. 3 Scheepvaartreglement Westerschelde 1990; art. 3 Scheepvaartreglement Kanaal Gent-Terneuzen; art. 27, 34 Scheepvaartreglement Eemsmonding	
2b. vaarverbod, zie onder vervoersmiddelen			
2c. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer			
2d. redding algemeen (voor search and rescue Waddenzee, IJsselmeergebied (incl. randmeren), Zuid-Hollandse en Zeeuwse Stroom, zie schema Noordzee, zeescheepvaart, havens)	2d. operationele diensten gemeente en veiligheidsregio		2d. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. maatregelen door lokaal gezag ter handhaving openbare veiligheid: bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening); opperbevel	2e. burgemeester	2e. art. 173, 175, 176 Gemeentewet, art. 11 Wet rampen en zware ongevallen	2e. Een interventie jegens een beheerder vindt plaats door de minister van VenW. De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan een beheerder zo nodig een opdracht kunnen geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de minister van VenW. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
2f1. opruimen obstakel	2f. vaarwegbeheerder	2f1. art. 2 jo 7 Wet beheer rijkswaterstaatswerken (WBR)	
2f2. opruimen wrak		2f2. Wrakkenwet	
2g. maatregelen verontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. kernongeval nucleair schip , zie schema Noordzee, zeescheepvaart, havens			

2.2 verkeer

(zie ook onder infrastructuur)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. verkeersaanwijzingen 1a. verkeersaanwijzing algemeen	1a. nautisch beheerder (HID Rijkswaterstaat, directeur Havenbedrijf Rotterdam NV, waterschap, souschef faciliteren Den Helder, provincie, gemeente) en politie	1a. art. 9 Scheepvaartverkeerswet jo Besluit verkeersinformatie en verkeersaanwijzingen scheepvaartverkeer	1a. De verschillende reglementen genoemd onder ongevalsbestrijding bevatten eveneens verplichtingen tot het opvolgen van verkeersaanwijzingen.
1b. verkeersaanwijzing i.v.m. terrorisme en milieu	1b. idem	1b. art. 3 onder d en e Scheepvaartverkeerswet	
1c. verkeersaanwijzing i.v.m. toestand lading en toestand schip, zie onder vervoer 4 en onder vervoermiddelen 2			
1d. aanwijzing aan verkeersbegeleiding rijkswateren	1d. HID Rijkswaterstaat (intern)	1d. art. 10.1.3.1 vierde tranche Algemene wet bestuursrecht	1d. Het betreft het geven van aanwijzingen binnen de eigen organisatie.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1e. idem voor zover niet RWS	1e. burgemeester (intern), voorzitter bestuur waterschap	1e. idem	
2. <i>afwijking, verruimde toepassing regels Scheepvaartverkeerswet</i> 2a. maatregelen in het belang van ordelijk verloop van scheepvaartverkeer	2a. minister VenW	2a1. art. 10.1.3.1 vierde tranche Algemene wet bestuursrecht 2a2. art. 37a Scheepvaartverkeerswet*	2a1. Het betreft het geven van aanwijzingen binnen de eigen organisatie.
2b. toepassing bevoegdheden ex Scheepvaartverkeerswet t.b.v. uitwendige veiligheid (defensie)	2b. bij wet	2b. art. 38 lid 1 Scheepvaartverkeerswet*	
2c. geen toepassing van hetgeen krachtens art. 4-13 Scheepvaartverkeerswet t.a.v. schepen of andere vaartuigen, welke in gebruik zijn voor de uitvoering van de militaire taak of welke worden gebruikt ten behoeve van de in die maatregel aangewezen overheidsdiensten	2c. bij amvb	2c. art. 38 lid 2 en 3 Scheepvaartverkeerswet*	2c. Deze amvb is niet tot stand gekomen.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2d. regels stellen m.b.t. de ordening van het scheepvaartverkeer op scheepvaartwegen in afwijking van hetgeen is bepaald bij of krachtens de Scheepvaartverkeerswet en van hetgeen door besturen van andere openbare lichamen dan het Rijk is bepaald bij of krachtens verordeningen die betrekking hebben op de ordening van het scheepvaartverkeer op scheepvaartwegen	2d. militair gezag	2d. art. 39 Scheepvaartverkeerswet*	2d. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.

3. **verkeer/gebruik havens**, zie
 schema Noordzee,
 zeescheepvaart, havens

2.3 vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. vervoersovereenkomst	1. een ieder	1. algemeen overeenkomstenrecht	Zie ook het schema defensie.
2. vervoerplicht (zonodig afwijking mogelijk van aantal bijzondere wetten)	2. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	2. art. 10* jo art. 3 Vervoersnoodwet	2. Een vervoerplicht is een vordering van een dienst: een 'opgelegd publiekrechtelijk contract'; daarmee kan degene aan wie de plicht wordt opgelegd zich beroepen op overmacht jegens contractpartners.
3. invoeren vergunningstelsel vervoer (zonodig afwijking mogelijk van aantal bijzondere wetten)	3. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	3. art. 8* jo art. 3 Vervoersnoodwet	
4. vervoer gevaarlijke stoffen: 4a. verbod vervoer	4a. minister VenW - Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), toezichtseenheid binnenvaart	4a. art. 26 juncto 27 Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS)	
4b. tijdelijke ontheffing verbod	4b. nautisch beheerder: minister VenW, gedeputeerde staten, burgemeester en wethouders	4b. art. 28 WVGS	
4c. afwijken regels i.v.m. militaire belangen	4c. bij Koninklijk besluit	4c. art. 6o WVGS*	

2.4 vervoermiddelen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. opleggen plicht tot melden houder vervoermiddel, onderhoud, registratie e.d.	1. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	1. art. 9, 12, 16, 17 Vervoersnoodwet* jo art. 3 Vervoersnoodwet	
2. vaarverbod 2a. vaarverbod i.v.m. toestand schip	2a. Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), toezichtteenheid binnenvaart; Arbeidsinspectie	2a. art. 2.13 Reglement onderzoek schepen op de Rijn; art. 9 Binnenschepenwet	2a. De Binnenschepenwet wordt per 30 december 2008 vervangen door de Binnenvaartwet. Zie ook onder verkeersaanwijzingen 1b (milieu).
2b. tijdelijke toestemming voor korte verplaatsing	2b. IVW toezichtteenheid binnenvaart	2b. idem	
3. wijziging toepassing Binnenschepenwet (bepalingen gelden slechts voor zover dat bij amvb is bepaald)	3. amvb	3. art. 56a Binnenschepenwet*	3. Deze amvb is niet tot stand gekomen. Zie 2a.

2.5 infrastructuur

(zie ook onder verkeer)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
aanwijzingen aan een beheerder van infrastructuur (zonodig afwijking mogelijk van andere wetten)	minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	art. 13* jo art. 3 Vervoersnoodwet	Deze aanwijzingen kunnen ook het verkeer betreffen.

2.6 handhaving openbare orde

(blokkade, bezetting kunstwerk e.d.)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
a. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer en onder infrastructuur			
b. maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving openbare orde: politieoptreden/bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare orde; idem geven van voorschriften (noodverordening)	b. politie, burgemeester	b. art. 2 Politiewet 1993, art. 172, 175, 176 Gemeentewet	b. Zie toelichting onder ongevalsbestrijding, 2e. Zie verder het schema openbare orde.

2.7 vordering algemeen

(m.u.v. zeeschepen; voor de vordering van vervoer, zie vervoer)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht (materieel en infrastructuur)	alle ministers in overeenstemming met minister EZ	art. 3a*, 4 en 5 Vorderingswet	Zie verder het schema schaarste algemeen.

2.8 verzekeringen

(afwijken van normale polissen, herverzekering, zie schema financieel verkeer)

2.9 rijksheren

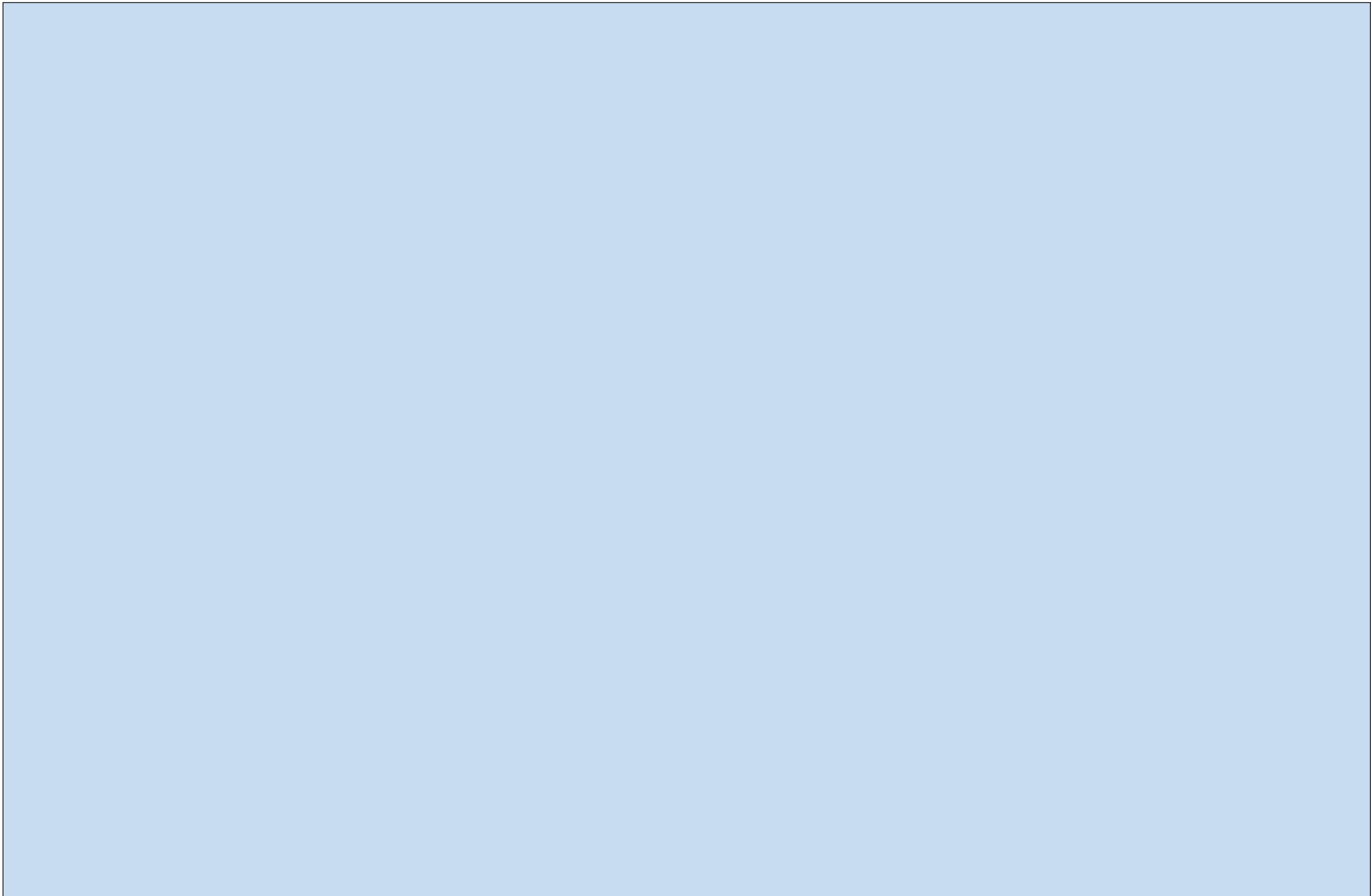
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister VenW	– art. 27 Vervoersnoodwet – art. 10b Distributiewet – art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet)	Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

NB 1. Binnenvaart is niet een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) bevat geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op binnenvaart.

NB 2. De Wet behoud scheepsruimte 1939 heeft geen betekenis naast de Vervoersnoodwet. De aangekondigde intrekking van deze wet bij modernisering van de rijksnoodwetgeving heeft nog niet plaatsgevonden (Kamerstukken II 2003/04, 29 514, nr. 3, p. 15).

3 Bouw

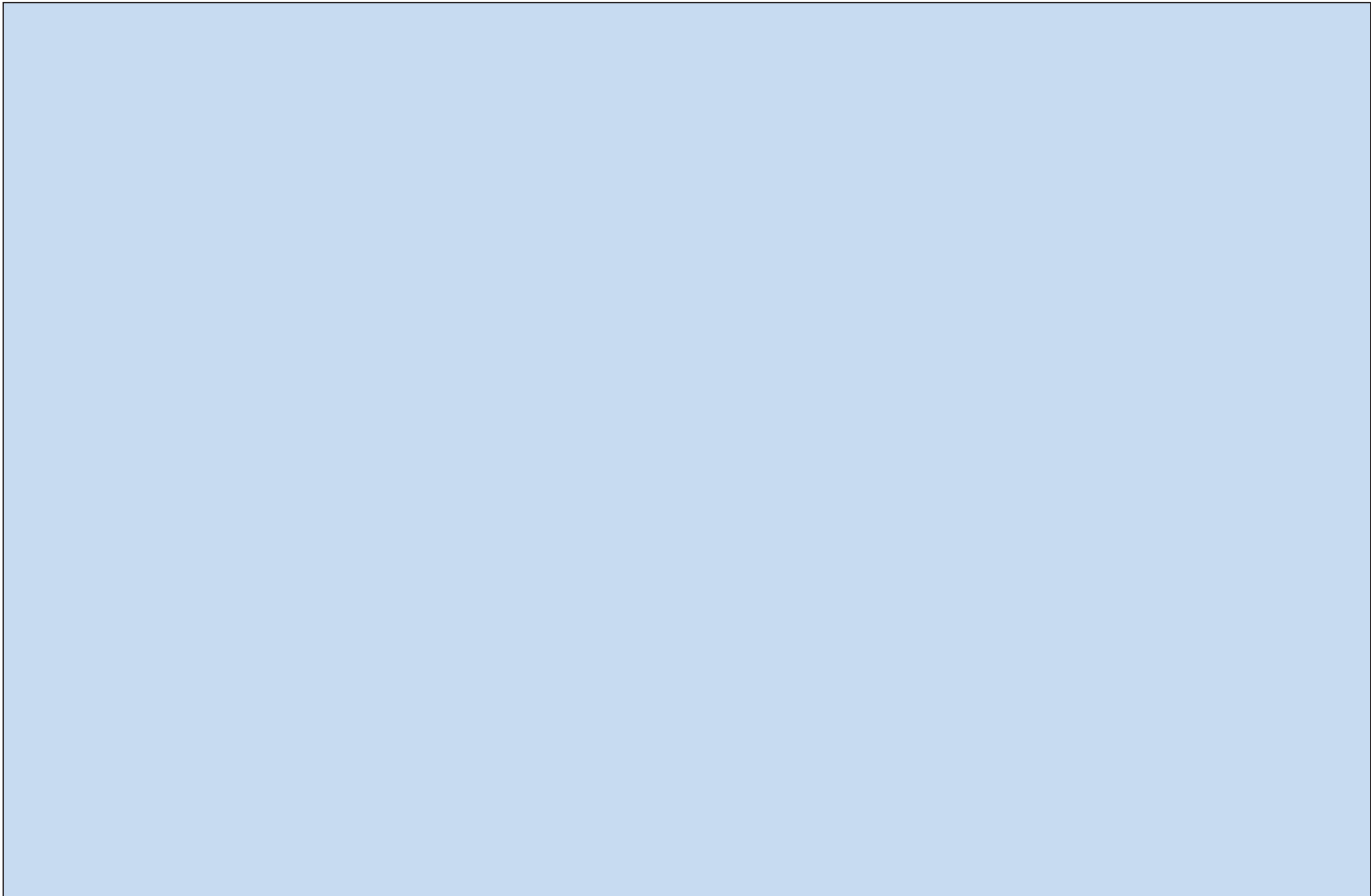
3.1 schaarste aan arbeidskrachten, geldmiddelen of materialen

voor schaarste algemeen, zie schema schaarste algemeen

voor maatregelen inzake huisvesting i.v.m. de handhaving openbare orde, zie schema openbare orde

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
a. voorschriften over de toepassing van bepalingen in de Woningwet (hfdst. III, IV en V) in afwijking van deze wet	a. regering, bij amvb; uitwerking in plan door minister VROM in overeenstemming met minister wie het aangaat	a. art. 101a, 102 Woningwet*	
b. invoeren toestemming om als opdrachtgever, architect, bouwondernemer, aannemer of uitvoerder betrokken te zijn bij uitvoering van het plan van minister VROM	b. regering, bij amvb; toestemming door minister VROM en zo nodig minister wie het mede aangaat	b. art. 103 Woningwet*	

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

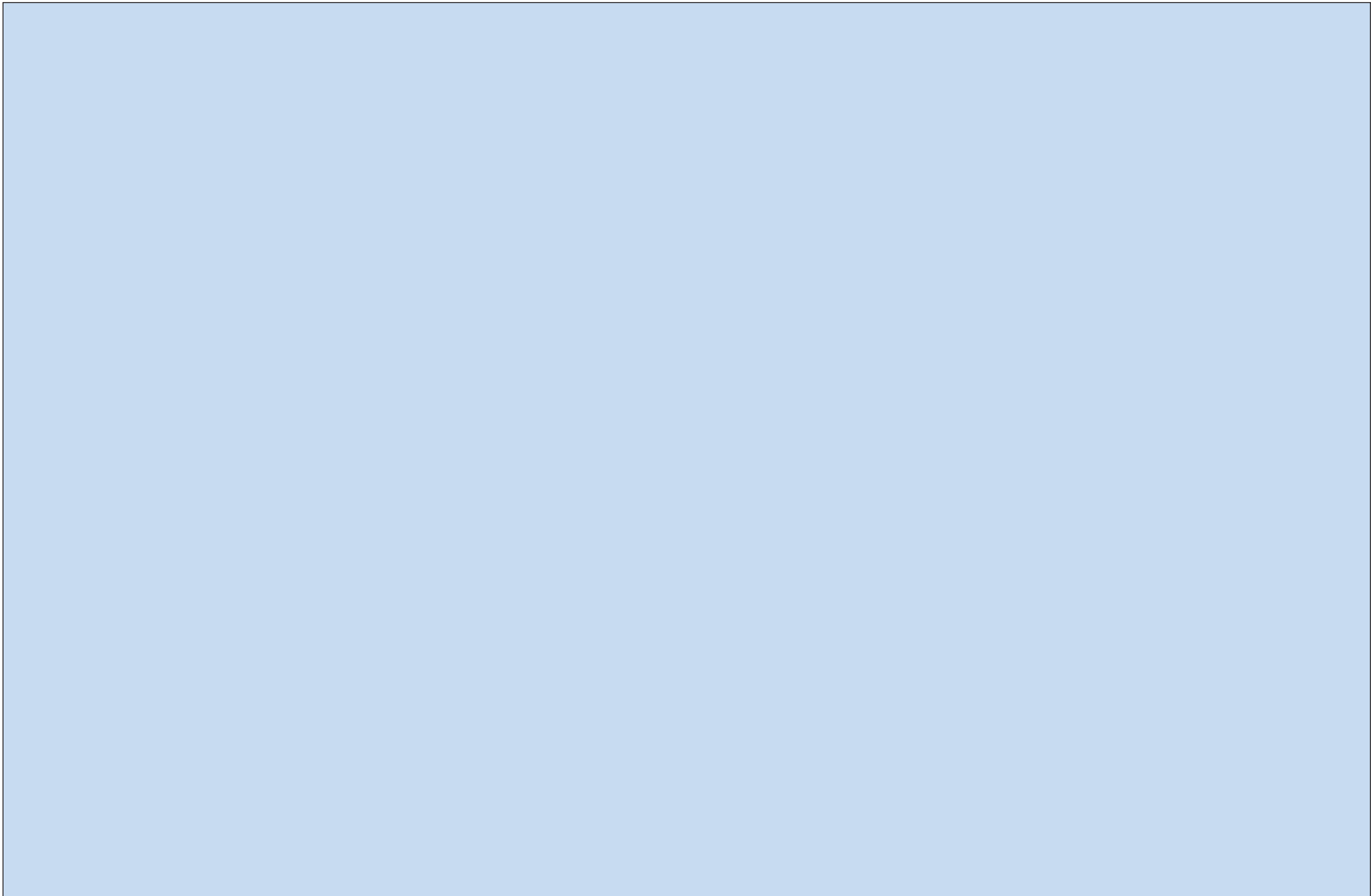
4 Buisleidingen

Voor buisleidingen gelden momenteel geen bijzondere bevoegdheden voor de responsfase, met uitzondering van buisleidingen in de Noordzee, zie het schema Noordzee, zeescheepvaart, havens.

Een incident met een buisleiding valt onder de generieke ongevals- en rampenbestrijding op landzijde en onder de rampen- en incidentenbestrijding op zee. Bij neveneffecten op landzijde voor milieu of andere beleidsterreinen (zoals een bodemverontreiniging of het tijdelijk stopzetten van verkeer indien de buisleiding in kwestie is gelegen naast een transportas) kunnen de voor die terreinen bestaande bevoegdheden worden benut.

Op dit moment is nieuwe regelgeving ten aanzien van buisleidingentransport over land in de maak, waarin ook de responsfase nader wordt geregeld. Het betreft een amvb gebaseerd op artikel 24 Wet milieugevaarlijke stoffen, waarbij wordt voorzien in een analoge toepassing van de meldingsplicht voor een ongewoon voorval ex. artikel 17.2 Wet milieubeheer. Per 1 juni 2008 zal deze amvb (mede) gebaseerd zijn op 9.2.2.1 van de Wet milieubeheer. In het verlengde van deze meldingsplicht zal nader invulling gegeven worden aan de bevoegdheid ex art. 40 Wet milieugevaarlijke stoffen (vanaf 1 juni 2008 artikel 17.19 Wet milieubeheer), zie het schema milieu.

De Vervoersnoodwet is niet van toepassing op transport per buisleiding; zo nodig kunnen generieke schaarstemaatregelen worden toegepast, zie het schema schaarste algemeen.

5 Buitenlandse zaken en vreemdelingen

5.1 internationale sancties (zie ook onder vreemdelingen)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. handelsbeperkingen	1a. minister BZ, bij ministeriele regeling, uitsluitend ter uitvoering van sanctieverplichtingen die voortvloeien uit verdragen of uit bindende besluiten van volkenrechtelijke organisaties 1b. regering, bij amvb, indien Nederland 'autonome' sancties, d.w.z. niet gebaseerd op daartoe strekkende internationale sanctieverplichting, zou willen instellen	1. art. 2 en 3 Sanctiewet 1977	1. Het betreft sancties inzake goederen-, diensten- en financieel verkeer, scheepvaart, luchtvaart, wegverkeer, post en telecommunicatie, en ter voldoening aan verdragen, besluiten en aanbevelingen van internationale organisaties of internationale afspraken ter handhaving van de internationale rechtsorde/ internationale vrede en veiligheid of ter bestrijding van terrorisme (dit omvat ook spoor, havens, buisleidingen, elektriciteit en gas, prijzen en lonen in internationaal verband).
2. bevroezingsmaatregelen , d.w.z. het niet mogen verrichten van mutaties t.a.v. banktegoeden op Nederlandse rekeningen	2. idem	2. idem	

5.2 ambassades en consulaten in Nederland; gebouwen van internationale organisaties in Nederland

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
betreden van een ambassade en dienstwoning, consulaat, gebouw van internationale organisatie (incl. de terreinen hiervan)	vertegenwoordigers van het land van ontvangst mogen uitsluitend het betreffende terrein betreden en het gebouw binnengaan nadat toestemming hiertoe is verkregen van het hoofd van de zending resp. van de betreffende internationale organisatie; indien contact niet mogelijk is, beslist de directie Kabinet en protocol (DKP) van het ministerie van Buitenlandse Zaken (bereikbaar rechtstreeks of via NCTb/EBB)	art. 22, 30 Verdrag van Wenen van 1961 inzake diplomatiek verkeer (<i>Vienna Convention on diplomatic relations</i> , Trb. 1962, 101), art. 31 Verdrag van Wenen van 1963 inzake consulaire betrekkingen (<i>Vienna Convention on consular relations</i> , Trb. 1965, 40); t.a.v. internationale organisaties wordt dat per organisatie afzonderlijk overeengekomen in een zetelverdrag	Deze gebouwen in Nederland bevinden zich op Nederlands grondgebied, maar de onverkorte toepassing van Nederlandse wetgeving stuit af op internationaalrechtelijk verankerde immuniteiten en privileges. Volgens het Verdrag inzake consulaire betrekkingen wordt toestemming verondersteld <i>in case of fire or other disaster requiring prompt protective action</i> (dat geldt dus voor consulaten). In het Verdrag inzake diplomatiek verkeer is deze clausule uitdrukkelijk niet opgenomen; daar kan dus geen sprake zijn van veronderstelde toestemming (dit geldt dus voor ambassades).

5.3 vreemdelingen

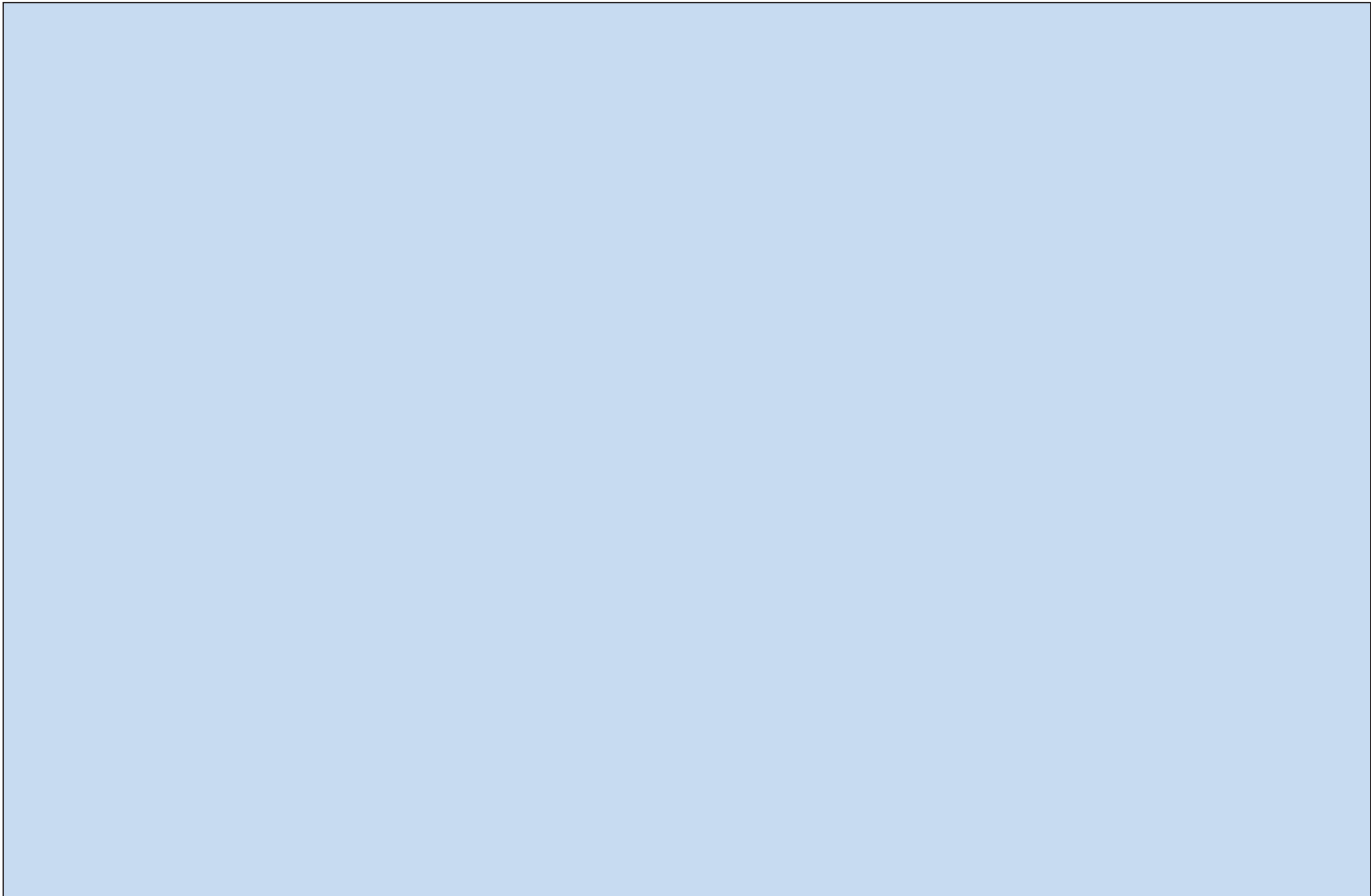
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. toegang en verblijf			
1a. beperken toegang en verblijf	<p>1a1. minister BZ, bij ministeriele regeling, uitsluitend ter uitvoering van sanctieverplichtingen die voortvloeien uit verdragen of uit bindende besluiten van volkenrechtelijke organisaties</p> <p>1a2. regering, bij amvb, indien Nederland 'autonome' sancties, d.w.z. niet gebaseerd op daartoe strekkende internationale sanctieverplichting, zou willen instellen</p>	1a. art. 2 en 4 Sanctiewet 1977	
1b. aanwijzing aan ambtenaren met grensbewaking belast inzake toelating asielzoeker	<p>1b1-1f1. minister Vreemdelingenzaken en Integratie</p> <p>1b2-1f2 minister Justitie</p>	<p>1b1-1f1. art. 3 lid 3, art. 48 lid 2, art. 59 lid 1, art. 62 lid 4, art. 63 lid 2 Vreemdelingenwet 2000</p> <p>1b2-1f2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 3 lid 3, art. 48 lid 2, art. 59 lid 1, art. 62 lid 4, art. 63 lid 2 Vreemdelingenwet 2000</p>	1b2-1f2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c. aanwijzingen i.v.m. uitvoering Vreemdelingenwet 2000			
1d. inbewaringstelling vreemdeling met het oog op uitzetting in verband met openbare orde of nationale veiligheid			
1e. verkorten vertrektermijn i.v.m. uitzetting of openbare orde of nationale veiligheid			
1f. uitzetting			
1g. opvang grote groepen vluchtelingen	1g. minister BZK, commissaris van de Koning of burgemeester krachtens machtiging minister BZK	1g. art. 2c Wet verplaatsing bevolking	1g. De Wet verplaatsing bevolking (Wvb) kan ook worden toegepast bij verplaatsingen op grote schaal welke niet zijn gebaseerd op een evacuatiebesluit (art. 2c Wvb).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. reisbeperkingen het niet verlenen van een visum aan een vreemdeling	2. wordt uitgevoerd door uitoefening bevoegdheid BZ tot visumverlening en -onthouding	2. Gemeenschappelijke visuminstructie (ter uitvoering Akkoord van Schengen)	2. De Vreemdelingenwet 2000 regelt de rechtsgevolgen van het niet hebben van een visum. Zie voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een gemeenschappelijke visumcode, COM (2006) 403.
3. afwijken Vreemdelingenwet 2000	3. regering, bij amvb	3. art. 111 Vreemdelingenwet 2000*	3. Vgl. art. 64 lid 2 EG Verdrag: 'een plotselinge toevloed van onderdanen van derde landen'.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

6 Cultureel erfgoed

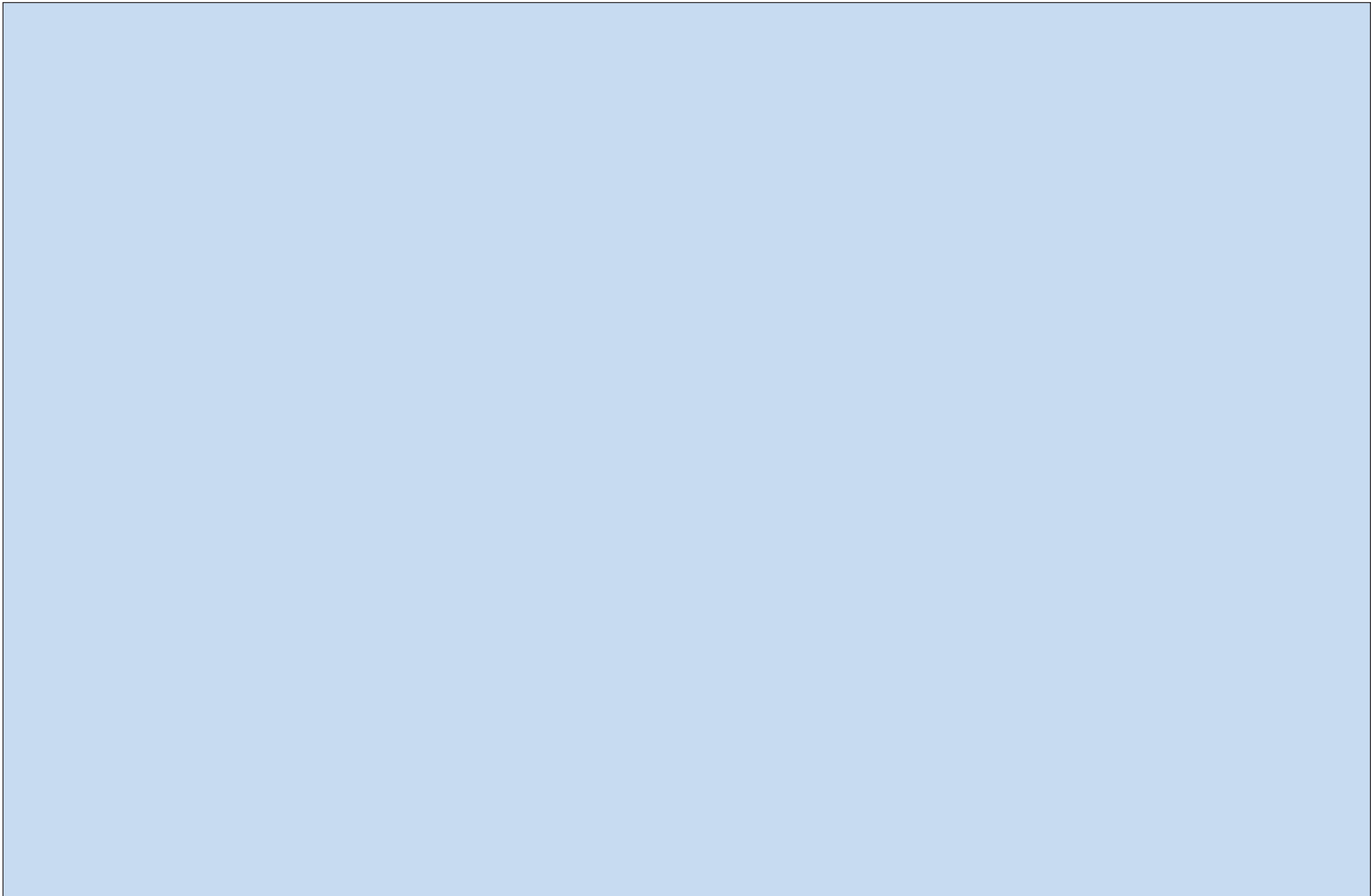
6.1 bescherming cultureel erfgoed

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. verplichting tot respecteren en bescherming van culturele zaken ten tijde van een gewapend conflict	1. lidstaten	1. art. 4 lid 3 Verdrag van 's-Gravenhage van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, (met reglement van uitvoering) en onderdeel I van het Eerste protocol (Trb. 1955, 47), art. 6-9 Tweede protocol, 's-Gravenhage 26 maart 1999 (Trb. 2005, 279); art. 53 Aanvullend protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Trb. 1978, 41)	1. Toelichting: kamerstukken 2006/07, 30 894, A en nr. 1.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. bescherming tijdens rampen en verstoringen van de openbare orde			
2a. eigen maatregelen	2a. houder van het erfgoed	2a. art. 13 Archiefbesluit 1995, Regeling bouw en inrichting archiefruimten en archiefbewaarplaatsen	2a. Maatregelen t.a.v. veiligheid zijn gebaseerd op beleid en stimuleringsmaatregelen, in beperkte mate op wetgeving (kamerstukken II 2003/04, nr. 8, 2004/05, nr. 12, 2005/06, nr. 21). De Wet tot behoud van cultuurbezit heeft betrekking op beperking van vervreemding en export e.d..
2b. maatregelen decentrale overheid	2b. burgemeester	2b. generieke bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde en openbare veiligheid, zie de schema's openbare orde en rampenbestrijding algemeen	2b. Volgens art. 9 onder b Besluit kwaliteitscriteria planvorming rampenbestrijding dient een rampenplan de procedures te beschrijven met betrekking tot de verplaatsing of veiligstelling van objecten met een cultuurhistorische waarde.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2c. maatregelen centrale overheid toepassing Vorderingswet, zie verder schema schaarste algemeen	2c. minister OCW	2c. art. 3a Vorderingswet*	2c. Het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving wijst geen rijksheren aan die namens de minister OCW noodbevoegdheden zouden kunnen uitoefenen krachtens art. 16 Prijzennoodwet.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

7 Defensie

7.1 bijstand en steunverlening

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. bijstand rampenbestrijding in bijzondere gevallen	1a. verzoek commissaris van de Koning aan minister BZK, minister BZK aan minister Defensie	1a. art. 18 Wrzo	<p>Samenwerking met Defensie is uitgewerkt in de Bestuursafspraken inzake intensivering civiel militaire samenwerking (Stcrt. 2007, 147).</p> <p>Defensiepersoneel dat bijstand verleent of steunverlening biedt, staat onder gezag van het bevoegde civiele gezag (bijv. burgemeester of officier van justitie).</p>
	1b. idem, maar verzoek commissaris aan minister Justitie	1b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 18 Wrzo	1b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. <i>bijstand handhaving openbare orde, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en taken ten dienste van justitie</i> in bijzondere gevallen	2a. Koninklijke marechaussee en, indien dat niet mogelijk is, andere onderdelen krijgsmacht: minister BZK (openbare orde), minister Justitie (strafrechtelijke handhaving rechtsorde, taken ten dienste van justitie), overleg minister Defensie of bijstand wordt verleend, overeenstemming minister Defensie op welke wijze bijstand wordt verleend	2a. art. 58 en 59 Politiewet 1993, Regeling bijstand bestrijding luchtvaartterrorisme (Stcrt. 2005, 83); uitzondering: art. 14 Oorlogswet voor Nederland*	
	2b. idem, maar minister Justitie	2b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 58 lid 2 en 3, art. 59 lid 2 Pw	2b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
3. <i>inzet bijzondere bijstandseenheden</i>	3a. verzoek college van procureurs-generaal, op aanvraag officier van justitie, aan minister Justitie; ministers BZK, Justitie, Defensie bepalen wijze inzet	3a. art. 60 Pw, Regeling bijzondere bijstandseenheden	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	3b. idem, maar minister Justitie	3b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 60 lid 2 Pw	3b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
4. steunverlening in het openbaar belang	4. verzoek door een minister, commissaris van de Koning, burgemeester, voorzitter waterschap, aan minister Defensie	4. Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang 2004	4. Steunverlening is niet gebaseerd op een wet in formele zin; het betreft situaties die vallen buiten het verlenen van bijstand.

7.2 militaire taak

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. logistiek			
1a. transport			
1a1. transport (weg, spoor, binnenvaart; incl. beheer en verkeer): – vervoerplicht – invoering vergunningstelsel – meldingslicht houders vervoermiddelen, – onderhoud e.d. vervoermiddelen – verplaatsing vervoermiddelen – registratie en behoud vervoermiddelen – aanwijzingen beheerders infrastructuur – afwijking normaal geldende verkeersvoorschriften – afwijking certificaatsverplichting rij-instructeurs	1a1. minister VenW en minister Defensie gezamenlijk ter uitvoering van militaire taak (bij geen overeenstemming: minister Defensie)	1a1. Vervoersnoodwet*; vervoerplicht kan ook op art. 6 en 28* Inkwartieringswet worden gebaseerd – art. 13 Vervoersnoodwet* – art. 4 lid 3 en 5 Wegenverkeerswet 1994* – art. 8b Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993*	1a1. De Inkwartieringswet is niet afgestemd op de in 2005 gemoderniseerde Vervoersnoodwet. – Vgl. het verschil tussen art. 8 en art. 8b Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993.
1a2. transport (havens) – aanwijzingen gebruik havens – toegang, verkeer binnen, verlaten	1a2. minister VenW en minister Defensie gezamenlijk ter uitvoering van militaire taak (bij geen overeenstemming: minister Defensie)	1a2. art. 6, 8 Havennoodwet*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1a3. transport (scheepvaartverkeer) – ordening scheepvaartverkeer op scheepvaartwegen – maatregelen registerloodsen	1a3. militair gezag	1a3. – art. 39 Scheepvaartverkeerswet – art. 53 Loodsenwet	1a3. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.
1a4. transport (luchtvaart) – vervoerplicht – aanwijzingen beheer en gebruik luchthavens – opdrachten aan personeel	1a4. minister Defensie t.a.v. burgerluchtvaart via minister VenW	1a4. hfdst. V Luchtvaartwet*	
1a5. transport (luchtverkeer) – aanwijzingen aan Luchtverkeersleiding Nederland	1a5. minister Defensie via minister VenW	1a5. hfdst. 9 Wet luchtvaart*	1a5. Zie verder schema luchtvaart.
1a6. transport gevaarlijke stoffen – afwijken, tijdelijk vervangen wetgeving	1a6. minister Defensie	1a6. art. 60 Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs)*	1a6. Art. 23 Wvgs geldt in normale omstandigheden.
1b. prestaties t.b.v defensie 1b1. prestatieplicht	1b1. minister VenW en minister Defensie gezamenlijk ter uitvoering van militaire taak (bij geen overeenstemming: minister Defensie)	1b1. art. 10c Distributiewet*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1b2. leveranties (roerende zaken)	1b2. – burgemeester op aanvraag van daartoe door minister Defensie aangewezen militairen; – rechtstreekse vordering door daartoe door minister Defensie aangewezen officieren – algemene vordering van alle inwoners door minister Defensie	1b2. art. 6, 28*, 35* Inkwartieringswet	1b2. De Inkwartieringswet is niet afgestemd op de in 2005 gemoderniseerde Distributiewet. Art. 6 Inkwartieringswet kan vormvrij worden toegepast, maar is een noodbevoegdheid.
1c. inkwartiering en 'onderhoud'			
1c1. inkwartiering (en 'onderhoud')	1c1. idem	1c1. idem	
1c2. geen toepassing warenwetgeving t.a.v. voor militair gebruik bestemde waren	1c2. minister Defensie	1c2. art. 2a Warenwet*	
1d. vordering en onteigening algemeen:			
1d1. vordering (eigendom of gebruik, m.u.v. zeeschepen)	1d1a. minister Defensie 1d1b. militair gezag	1d1a. art. 3a* en 23 Vorderingswet 1d1b. art. 18 Oorlogswet voor Nederland*	1d1b. Militair gezag, zie 1a3.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1d2. onteigening	1d2. hoogste militaire autoriteit ter plaatse aanwezig	1d2. art. 76a bis Onteigeningswet*	1d2. Dit kan ook betrekking hebben op onroerende zaken, anders dan leveranties o.g.v. de Inkwartieringswet.
1e. verbieden/beperken toegang, gebruik van gebouwen, verblijfplaatsen, terreinen	1e. minister Defensie of tijdens beperkte of algemene noodtoestand het militair gezag	1e. art. 10 Oorlogswet voor Nederland*	1e-f. Militair gezag, zie 1a3.
1f. terreinen, opstallen, spoorweginfrastructuur 1f1. wegruimen 1f2. veranderingen terreinen, opstallen 1f3. onbruikbaar maken spoorweginfrastructuur	1f. militair gezag	1f. art. 16, 17 Oorlogswet voor Nederland*	
2. burgers 2a. inlichtingen 2b. vertoeven in open lucht 2c. toegang, verkeer binnen, verlaten van gebieden 2d. verordenende bevoegdheid	2a-c. minister Defensie of tijdens beperkte of algemene noodtoestand het militair gezag 2d-p. militair gezag	2. hfdst. II Oorlogswet voor Nederland*	2a-q1. Militair gezag, zie 1a3.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. inleveren wapens, gevaarlijke stoffen			
2f. arbeid t.b.v. krijgsmacht			
2g. afwijken bepalingen arbeidsomstandigheden en milieu			
2h. lijkbezorging			
2i. postdienst			
2j. vergunningstelsel samenkomsten, vergaderingen			
2k. onderzoek kleding en lichaam			
2l. elke plaats betreden			
2m. inbeslagname voorwerpen			
2n. verblijf in gebied van bepaalde personen			
2o. wijziging plaats vrijheidsbeneming			
2p. interneren			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2q. ontruimen gebieden, niet-verlaten van gebieden NB. voor maatregelen t.a.v. telecommunicatie, post, censuur, zie schema media en openbaarheid	2q1. militair gezag 2q2. minister Defensie en minister BZK gezamenlijk	2q2. art. 2a Wet verplaatsing bevolking*	
3. <i>civil gezag</i> 3a. opdrachten organen burgerlijk gezag	3a-b. militair gezag	3a-b. art. 27, 28, 29, 30 Oorlogswet voor Nederland*	3a. M.u.v. leden hoge colleges van staat, ministers, rechters.
3b. overname bevoegdheden burgemeester en commissaris van de Koning inzake brand, rampenbestrijding en openbare orde			Militair gezag, zie 1a3.
4. <i>inundatie</i>	4. minister Defensie of door hem gemachtigde militaire autoriteit	4. Wet militaire inundatiën*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5. <i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	5. aanwijzing: regering, bij amvb optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister Defensie	5. – art. 27 Vervoersnoodwet – art. 22 Havennoodwet – art. 10b Distributiewet – art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet)	5. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet, de Havennoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.

7.3 defensiepersoneel

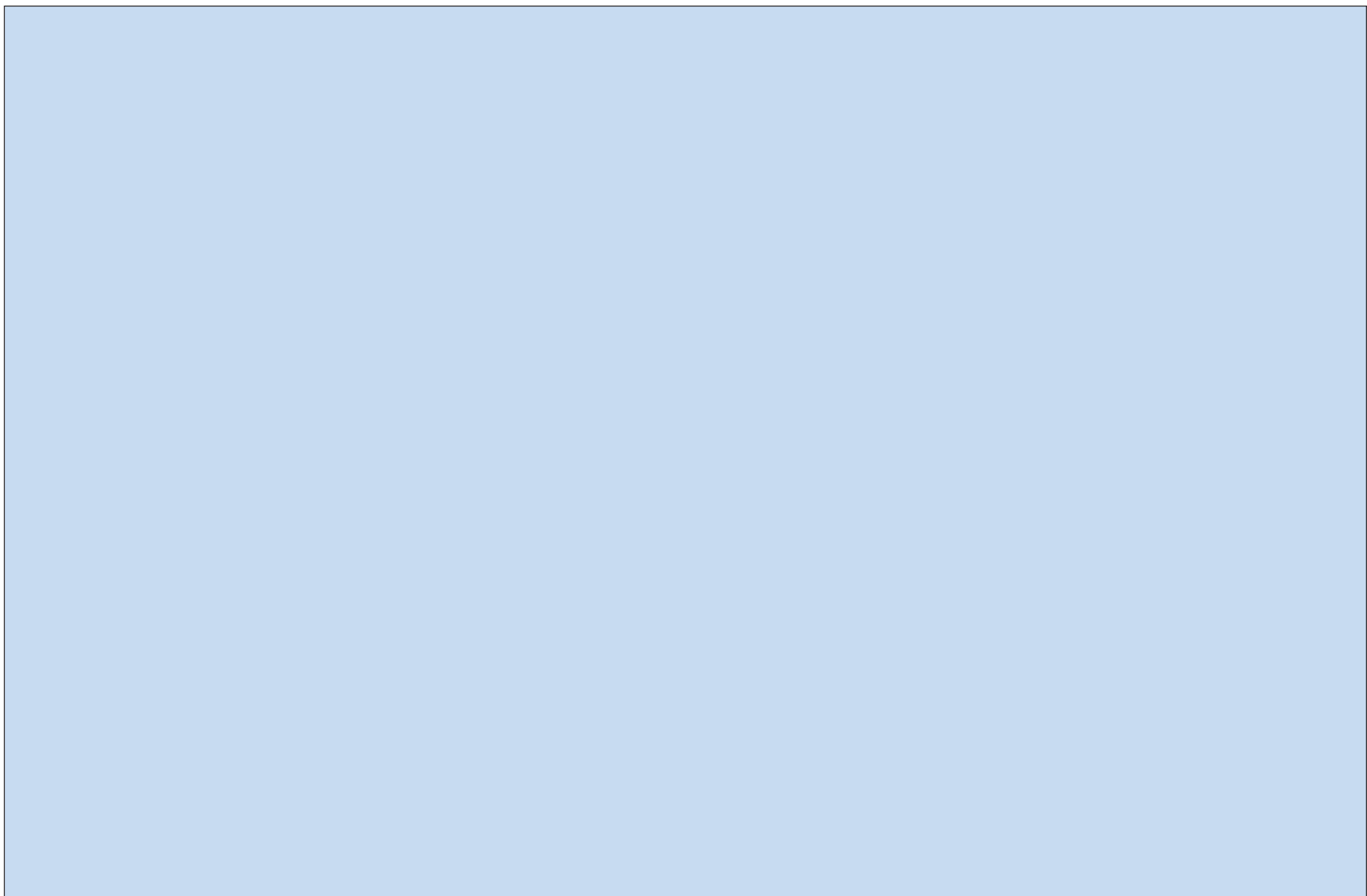
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. <i>militaire dienst</i>			
1a. oproep dienstplichtigen in buitengewone omstandigheden	1a. minister Defensie	1a. art. 19 Kaderwet dienstplicht*	
1b. inlijving krijgsmacht	1b. militair gezag	1b. art. 37 Oorlogswet voor Nederland*	1b. Militair gezag, zie hierboven onder militaire taak, 1a3.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. medisch wetenschappelijk onderzoek wijziging procedure toetsing wetenschappelijk onderzoek naar de bescherming tegen de omstandigheden waaraan militair personeel bij operationele inzet kan worden blootgesteld, voorzover de proefpersonen behoren tot het militair personeel	2. minister VWS in overeenstemming minister Defensie	2. art. 32 Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen*	

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht). De Coördinatiewet uitzonderingstoestanden geldt niet voor rijkswetgeving. Art. 69 Oorlogswet voor Nederland is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 69) als in werking moeten worden gesteld (art. 1). Art. 42 lid 2, art. 44a lid 2 en art. 51 lid 2 Inkwartieringswet zijn abusievelijk niet opgenomen in de lijsten A en B van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden. Art. 32 Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen is abusievelijk nog niet in werking getreden en dient bij toepassing zowel in werking te treden als in werking te worden gesteld conform art. 31.

NB 1. De Wet medewerking verdedigingsvoorbereiding en de Wet beschikbaarheid goederen hebben betrekking op de preparatiefase.

NB 2. De Wet behoud scheepsruimte 1939 heeft geen betekenis naast de Vervoersnoodwet. De aangekondigde intrekking van deze wet bij modernisering van de rijksnoodwetgeving heeft nog niet plaatsgevonden (Kamerstukken II 2003/04, 29 514, nr. 3, p. 15).

8 Dierziekten en plantenziekten

8.1 dierziekten (nationale basisregeling)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. informatie aan overheid			
1a1. melding dier dat verschijnselen van een besmettelijke dierziekte vertoont of indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat een dier in de gelegenheid is geweest om te worden besmet of drager van smetstof is	1a1. houder aan ambtenaar aangewezen krachtens art. 114 lid 1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Regeling aanwijzing ambtenaren Gezondheids- en welzijnswet voor dieren)	1a1. art. 19 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren	De komende Wet dieren vervangt onder meer de regeling inzake dierziekten in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (31 389).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1a2. dierenarts die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een dier verschijnselen vertoont van een besmettelijke dierziekte waarop afdeling 3 van hoofdstuk II Gezondheids- en welzijnswet voor dieren van toepassing is, danwel van een andere door minister LNV aangewezen dierziekte, of indien een dierenarts weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een dier is aangetast door een dergelijke besmettelijke dierziekte of drager van smetstof is, danwel weet dat een dier de krachtens artikel 31b lid 2 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren door minister LNV aangewezen ziekteverschijnselen vertoont	1a2. dierenarts aan ambtenaar (idem)	1a2 en a3. art. 100 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1a3. een ieder die in het kader van werkzaamheden die in een onderzoeksinstelling worden verricht, gevallen van besmettelijke dierziekten opmerkt waarop afdeling 3 van hoofdstuk II Gezondheids- en welzijnswet voor dieren van toepassing is, danwel van een andere door minister LNV aangewezen dierziekte, danwel bij een dier de krachtens artikel 31b lid 2 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren door minister LNV aangewezen ziekteverschijnselen opmerkt	1a3. een ieder die in het kader van werkzaamheden die in een onderzoeksinstelling worden verricht aan ambtenaar (idem)		
1b. informatie overheden onderling	1b. minister LNV aan gemeente	1b. art. 21 lid 2 idem	
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen (verplichtingen van houder)			
2a1. ziek of verdacht dier verlaat niet zijn verblijfplaats tenzij toestemming of bevel minister LNV	2a1 en 2. houder	2a1. art. 29 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2a2. preventieve maatregelen inzake besmetting of verspreiding		2a2. art. 101a idem	
2b. maatregelen overheid			2b. Bij amvb of ministeriële regeling worden soorten of categorieën van dieren aangewezen voor toepassing van art. 15-32 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (art. 10). Bij amvb wordt tevens bepaald wanneer dieren als verdachte dieren moeten worden aangemerkt (idem). Op grond van art. 31b kunnen andere dieren worden aangewezen.
2b1. weren van besmettelijke dierziekten: verbieden invoer, reiniging/ontsmetting vervoermiddelen, reiniging/ontsmetting of vernietiging verpakkingsmateriaal	2b1. minister LNV, voor enkele onderwerpen in overeenstemming minister VWS	2b1. art. 10-14, 99 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b2. preventie en bestrijding besmettelijke dierziekten	2b2.	2b2.	
– vervoersverbod (<i>standstill</i>)	– idem	– art. 30 idem	
– instelling beschermings- en toezichtsgebieden	– idem	– betreffende Europese richtlijn	
– regels ter voorkoming van overbrenging van een besmettelijke dierziekte, zoals inzake het opsluiten van dieren, behandelen/onschadelijk maken producten van dierlijke oorsprong, diervoeder en vervoermiddelen, het betreden van bedrijven, fokken en export	– idem	– art. 17 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren	
– schorsing van markten, sluiting van diergaarden of vergelijkbare inrichtingen of deze verbieden indien niet wordt voldaan aan te stellen regels	– idem	– art. 18 idem	
– maatregelen tot bestrijding besmettelijke dierziekte, zoals afzonderen dieren, opstallen, plaatsen waarschuwborden, doden van zieke en verdachte dieren, reinigen en ontsmetten van gebouwen, behandelen van dieren of producten	– idem	– art. 21, 22 idem	– De burgemeester van de betrokken gemeente verleent zijn medewerking bij het plaatsen en weer verwijderen van waarschuwborden en kentekenen (art. 23 lid 2).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. <i>maatregelen t.a.v. diervoeders</i> , zie schema drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia			
4. <i>visserij</i> regelen ter voorkoming of bestrijding visziekten: t.a.v. uitoefenen van de visserij, en verdere activiteiten in de keten	4. minister LNV	4. art. 2b Visserijwet 1963	

8.2 plantenziekten

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. <i>maatregelen i.v.m. in- en uitvoer</i>	1a. minister LNV bij regeling	1. art. 2 Plantenziektenwet	Plantenziekten hebben in beginsel geen relatie met de volksgezondheid, maar kunnen economisch zeer schadelijk zijn.
	1b. directeur van de Plantenziektenkundige Dienst		
2a. <i>maatregelen ter voorkoming van het optreden en van de verbreiding van schadelijke organismen en ter bestrijding daarvan</i>	2. minister LNV bij of krachtens amvb	2. art. 3 Plantenziektenwet, Besluit bestrijding schadelijke organismen	Er is een Wet planten aangekondigd.
2b. <i>verplichtingen van eigenaar of houder van een partij</i>			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<p>3. toepassing gewasbeschermingsmiddelen en biociden: vrijstelling verlenen met het oog op een beperkt en gecontroleerd gebruik van de verboden, bedoeld in de artikelen 19 en 20 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, voor ten hoogste 120 dagen, voor het gebruik van een biocide voor zover noodzakelijk wegens een, niet op andere wijze te bestrijden gevaar</p>	<p>3. minister LNV, ambtshalve of op aanvraag</p>	<p>3. art. 65 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden</p>	<p>3. Art. 65 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden is de opvolger van art. 16a Bestrijdingsmiddelenwet.</p>

8.3 milieu-incidenten en dieren, gewassen

voor kernongevallen, zie schema milieu

voor maatregelen ten aanzien van de voedselveiligheid in het algemeen en ten aanzien van diervoeders, zie schema drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia

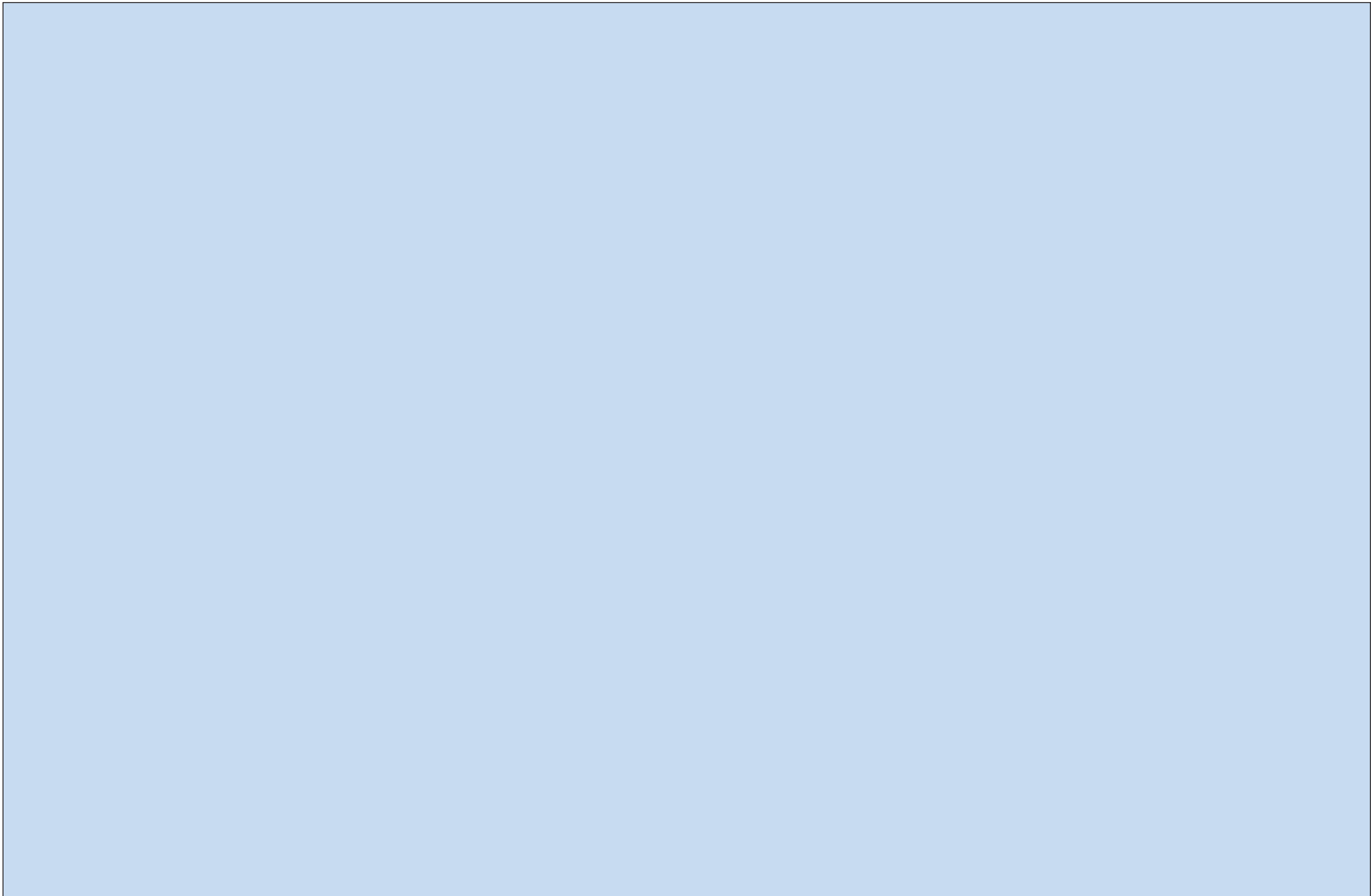
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. dieren die worden gehouden			1 en 2. De komende Wet dieren biedt een basis voor de minister van LNV om op treden bij een milieu-incident, zowel ten aanzien van veeteelt als in het wild levende dieren met inbegrip van visserij (31 389, zie art. 5.10 en 5.12 wetsontwerp).
1a. opstallen/ophokken of bedrijf alleen verlaten met toestemming, ook preventief	1a. minister LNV; de aanwijzing van een schadelijke stof vindt plaats in overeenstemming met minister VWS	1a. art. 98 lid 1 en 2 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren	
1b. merken, voeren, drenken op voorgeschreven wijze	1b-d. minister LNV	1b en c. art. 98 lid 4 idem	
1c. verlaten van het bedrijf van producten van die (1b) dieren afkomstig alleen na toestemming			Zie ook art. 174 en 175 Wetboek van strafrecht.
1d. voorschriften t.a.v. alle handelingen in de voedselketen		1d. art. 6 Noodwet voedselvoorziening*	
2. visserij			
2a. voorschriften t.a.v. alle handelingen in de voedselketen	2a. minister LNV	2a. art. 6 Noodwet voedselvoorziening*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. alle maatregelen vanwege gevaar voor mens of milieu door stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen dan wel handelingen daarmee, zoals visserijverbod i.v.m. een verontreiniging van water	2b. minister VROM, in overeenstemming met minister LNV	2b. art. 17.19 nieuw Wet milieubeheer	2b. Per 1 juni 2008, opvolger van art. 40 Wet milieugevaarlijke stoffen, zie schema milieu.

3. gewassen	3. idem	3. idem	
3a. voorschriften t.a.v. alle handelingen in de voedselketen			

3b. alle maatregelen vanwege gevaar voor mens of milieu door stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen dan wel handelingen daarmee, zoals in beslag nemen en vernietigen van gewassen			
--	--	--	--

NB. Aanwijzing en optreden rijksheren, uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister, zie schema drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia, onder voedselvoorziening.

9 Drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia

9.1 (nood)drinkwater en noodwater

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a1. inlichtingen verstrekken	1a1. eigenaar waterleidingbedrijf aan VROM-inspecteur	1a1. art. 5 Waterleidingwet	Er zijn in deze sector drie basistaken op het terrein van crisisbeheersing: (1) continuïteit, het zo lang mogelijk de openbare voorziening in stand houden, (2) nooddrinkwatervoorziening, d.w.z. maatregelen buiten (een deel van) de normale infrastructuur om en (3) levering van noodwater, niet-drinkbaar water voor sanitaire en hygiënische doeleinden.
1a2. informatie bij besmetting	1a2. idem en informatie aan verbruikers	1a2. art. 170 Waterleidingbesluit	
1b. algemeen, zie schema rampenbestrijding algemeen			
2. maatregelen			
2a. waarborgen instandhouding openbare drinkwatervoorziening	2a. eigenaar waterleidingbedrijf	2a. art. 14a lid 1 Waterleidingwet; het onderliggende Besluit bescherming waterleidingbedrijven 1989 is verouderd; art. 170 Waterleidingbesluit	De komende Drinkwaterwet zal de Waterleidingwet vervangen (30 895).
2b. opleggen maatregelen aan waterleidingbedrijf inzake kwaliteit, hoeveelheid, druk drinkwater	2b. VROM-inspecteur; minister VROM aan VROM-inspecteur	2b. art. 7 Waterleidingwet; art. 10.1.3.1 vierde tranche Algemene wet bestuursrecht (Awb)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2c. levering van leidingwater verbieden of slechts toestaan voor gebruik in aangegeven gevallen	2c. idem	2c. art. 8 Waterleidingwet; art. 10.1.3.1 vierde tranche Awb	
2d. onverwijld voorziening in plaats van algemene maatregel van bestuur ter voorkoming of beperking van ernstig gevaar of dreigend ernstig gevaar	2d1. minister VROM 2d2. minister Justitie	2d. art. 4 lid 9 Waterleidingwet 2d2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 4 lid 9 Waterleidingwet	2d2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
2e. maatregelen bij besmetting	2e. eigenaar	2e. art. 170 Waterleidingbesluit	
2f. bereiden drinkwater uit oppervlaktewater dat niet aan kwaliteitseisen voldoet indien dat laatste het gevolg is van overstromingen, natuurrampen of uitzonderlijke weersomstandigheden	2f. bij wet	2f. art. 17d Waterleidingbesluit	
2g. maatregelen t.a.v. de gezondheid van personeel	2g1. eigenaar 2g2. VROM-inspecteur	2g. art. 9-13 Waterleidingwet, art. 18- 23 Waterleidingbesluit	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2h. beperking gebruik drinkwater door consumenten	2h1. waterleidingbedrijf 2h2. burgemeester	2h1. algemene leveringsvoorwaarden 2h2. art. 176 Gemeentewet, zie schema rampenbestrijding algemeen	
2i. overige maatregelen door openbaar bestuur, zie toelichting en zie schema rampenbestrijding algemeen			2i. Een interventie jegens een waterleidingbedrijf vindt plaats door de regionale VROM-inspecteur of eventueel door de minister van VROM. De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan een waterleidingbedrijf zo nodig een opdracht kunnen geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de regionale VROM-inspecteur. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe.
3. maatregelen bij milieu-incidenten, i.h.b. kernongevallen , zie schema milieu			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. vordering en onteigening zie schema schaarste algemeen			
5. aanwijzing en optreden rijksheren , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	5. aanwijzing heeft niet plaatsgevonden	5. art. 16 Prijzenoodwet	5. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. In de praktijk is de regionale VROM-inspecteur rijksheer.

9.2 voedselvoorziening

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie 1a. door personen/bedrijven met een functie in de voedselketen	1. minister LNV, bij regeling	1a. art. 12, 23 Noodwet voedselvoorziening	
1b. een ieder t.a.v. distributiegoederen		1b. art. 8 Distributiewet	
2. maatregelen 2a. maatregelen EU ter veiligstelling van de voorziening, zoals intrekking exportvergunningen	2a. bijvoorbeeld door het Beheerscomité granen	2a. art. 33 lid 1 onder d EG Verdrag	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. voorschriften t.a.v. de bodemproductie, zoals een gebod (productieplicht) en een verbod tot gebruik van bodem	2b en c. minister LNV, bij regeling, zo nodig in overeenstemming met minister EZ	2b. art. 3, 4 Bodemproductiewet*	2b en c. De Bodemproductiewet 1939 en de Noodwet voedselvoorziening overlappen elkaar gedeeltelijk, maar de aanpak verschilt; de 1ste heeft direct betrekking op de bodem, de 2de heeft betrekking op producten van landbouw en visserij.
2c. voorschriften t.a.v. alle handelingen in de voedselketen (t/m de koop), waaronder een productieplicht, het vaststellen van prijzen en het inleveren van grond-, hulpstoffen, verpakkingsmateriaal en machines e.d.		2c. art. 6, 7, 9, 10 Noodwet voedselvoorziening*	2c. Een aantal van deze maatregelen kan ook op de Landbouwwet worden gebaseerd. Indien dat mogelijk is, dient dat ook te gebeuren, omdat dan aan de voorwaarde buitengewone omstandigheden niet is voldaan (het onderdeel subsidiariteit).
2d. hamsterverbod	2d. minister LNV	2d. art. 3 lid 2 Hamsterwet*	
2e. distributiemaatregelen, bijv. rantsoenering, zie verder schema schaarste algemeen	2e. minister EZ of minister LNV	2e. art. 4-7 Distributiewet*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2f. vordering en onteigening: onteigening en beschikbaarstelling aan bevolking en bedrijven van levensmiddelen (incl. diervoeders), grondstoffen van levensmiddelen; zie verder schema schaarste algemeen	2f1. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister LNV of minister EZ (evt. na overleg met militair gezag) of op last van minister LNV of minister EZ t.b.v. andere gemeenten 2f2. burgemeester	2f1. art. 76a ter lid 1, 76c, 76d en 76f Onteigeningswet* 2f2. art. 175 Gemeentewet	2f1. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand. 2f2. De burgemeester kan op grond van zijn algemene noodbevoegdheden formeel ook voedsel vorderen en herverdelen, maar gezien de gecentraliseerde aanpak zal dit alleen aan de orde zijn in acute situaties waarbij centrale maatregelen niet kunnen worden afgewacht of geen effect sorteren. Bovendien zijn lokale maatregelen ten aanzien van winkel(ketens) met landelijke distributiekanaalen veelal niet zinvol. De burgemeester kan zo nodig maatregelen treffen ter handhaving van de openbare orde.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
			Maatregelen inzake primaire levensbehoeften zoals dat staat in decentrale crisisplannen hebben geen betrekking op de algehele voedselvoorziening, maar op het beschikbaar stellen van primaire levensbehoeften aan mensen die vanwege een ramp elders zijn opgevangen.
2g. medewerking vorderen van orgaan van produktschap of bedrijfschap	2g. minister LNV	2g. art. 15 Noodwet Voedselvoorziening	
2h. schorsen verordeningen of andere besluiten van orgaan produktschap of bedrijfschap	2h. minister LNV	2h. art. 13 idem*	
2i1. overname bevoegdheden orgaan of commissie produktschap of bedrijfschap door dagelijks bestuur	2i1. dagelijks bestuur produktschap of bedrijfschap	2i. art. 14 idem*	
2i2. overname bevoegdheden dagelijks bestuur door voorzitter	2i2. voorzitter produktschap of bedrijfschap		

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. <i>aanwijzing en optreden</i> <i>rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	3. aanwijzing: regering, bij amvb (voedselsommissaris); optreden: isolatiecriterium	3. art. 18 Noodwet voedselvoorziening	3. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing is verouderd; de facto fungeert een vestigingsdirecteur van de directie regionale zaken van het ministerie als rijksheer. Art. 18 Noodwet voedselvoorziening bevat nog het verouderde isolatiecriterium i.t.t. het gemoderniseerde art. 16 Prijzen noodwet.

9.3 voedselveiligheid

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. <i>informatie</i> 1a. informatie tussen lidstaten en Europese commissie		1a. art. 50, 56 Europese Verordening nr. 178/2002, Pb. 2002 L 031/1 (hierna: 'Europese verordening')	Voor de ministers van LNV en VWS treedt de Voedsel en waren autoriteit (VWA) als uitvoerder en toezicht-houder op. Tevens voert de VWA risicoboordelingen uit.
1b. informeren minister LNV over gevaar levensmiddelen	1b. bedrijf, dierenarts	1b. art. 19 Europese verordening	

9.3 voedselveiligheid

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			2. Voor art. 2a Warenwet, zie schema defensie.
2a. eigen maatregelen bedrijf	2a. exploitant van een levensmiddelenbedrijf	2a. art. 19 idem	
2b1. tijdelijke maatregelen totdat de Europese commissie maatregelen heeft getroffen	2b1. lidstaat, minister VWS en minister LNV	2b1. art. 54 idem	
2b2. maatregelen EU <ul style="list-style-type: none"> – opschorting van het in de handel brengen of het gebruik – opschorting invoer uit derde land – vaststelling van bijzondere voorwaarden – elke andere tijdelijke passende maatregel 	2b2. Europese commissie	2b2. art. 53 idem	
2c. spoedvoorziening (amvb kan niet worden afgewacht) inzake weren van waren	2c. minister VWS, bij regeling	2c art. 15 Warenwet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2d. handelaar gelasten om consument te informeren over gevaar, of om waar terug te nemen	2d1. minister VWS	2d1. art. 21 Warenwet	2d1. Zie ook art. 174 en 175 Wetboek van strafrecht.
	2d2. minister Justitie	2d2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 21 lid 1 en 2 Warenwet	2d2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
2e. inbeslagname waren waarvoor een tijdelijk verbod ex art. 32k geldt	2e1. minister VWS	2e1. art. 32l Warenwet	
	2e2. minister Justitie	2e2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 32l lid 1 en 3 Warenwet	2e2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
2f. vernietiging gevaarlijk gebleken waren	2f1. minister VWS	2f1. art. 32m Warenwet	
	2f2. minister Justitie	2f2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 32m Warenwet	2f2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2g. tijdelijk beperken of verbieden gewasbeschermingsmiddel of biocide	2g. college voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden	2g. art. 40 lid 3, 67 lid 2 Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden	
2h. schorsen of doorhalen registratie diergeneesmiddel	2h. minister LNV in overeenstemming minister VWS	2h. art. 10, 11 Diergeneesmiddelenwet	2h. De komende Wet dieren zal de Diergeneesmiddelenwet vervangen (31 389).
3. maatregelen bij milieu-incidenten voor maatregelen t.a.v. dieren die worden gehouden, visserij en gewassen zie schema dier-ziekten en plantenziekten, voor kernongevallen zie schema milieu			

9.4 diervoeders

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie informereren minister LNV over gevaar diervoeders	1. bedrijf, dierenarts	1. art. 32 Kaderwet diervoeders	De komende Wet dieren zal de Kaderwet diervoeders vervangen (31 389, zie in het bijzonder art. 5.11 wetsontwerp).
2. maatregelen 2a. eigen maatregelen bedrijf	2a. bedrijf diervoeders	2a. art. 32 idem	

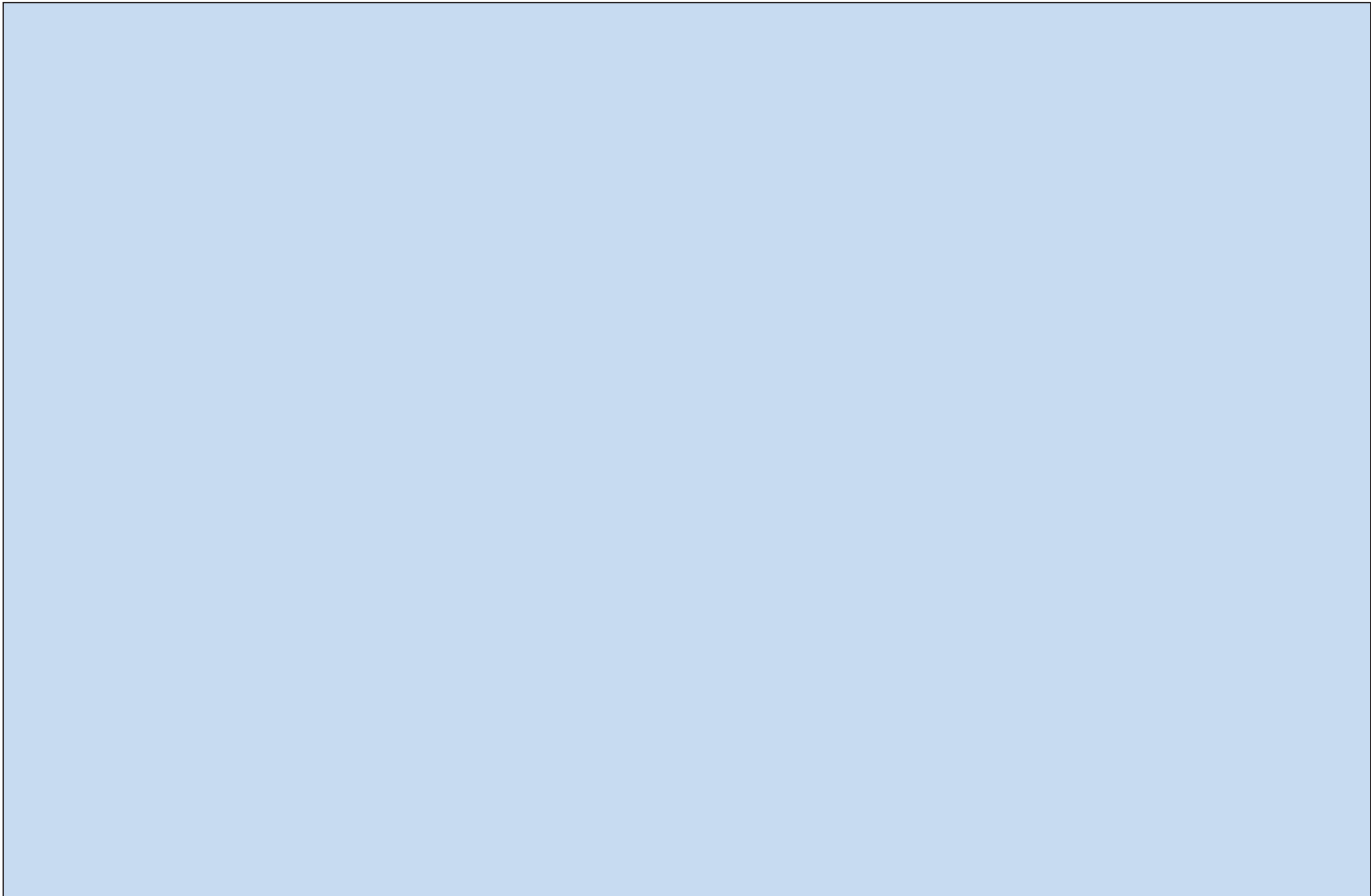
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b1. tijdelijke maatregelen totdat de Europese commissie maatregelen heeft getroffen, zie onder voedselveiligheid en hierna 2c			
2b2. maatregelen EU, zie onder voedselveiligheid			
2c. maatregelen overheid, bijv. verbod producten in het verkeer te brengen	2c. minister LNV	2c. art. 26-28 Kaderwet diervoeders	
2d. maatregelen bij schaarste			
2d1. centraal	2d1. minister LNV	2d1. Noodwet voedselvoorziening*	2d1. Zie verder onder voedselvoorziening.
2d2. decentraal: onteigening en beschikbaar- stelling aan bevolking en bedrijven van levensmiddelen (incl. diervoeders), grondstoffen van levensmiddelen; zie verder schema schaarste algemeen	2d2a. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister LNV of minister EZ (evt. na overleg met militair gezag) of op last van minister LNV of minister EZ t.b.v. andere gemeenten 2d2b. burgemeester	2d2a. art. 76a ter lid 1, 76c, 76d en 76f Onteigeningswet* 2d2b. art. 175 Gemeentewet	2d2a. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand. 2d2b. Zie onder voedselvoorziening, toelichting bij 2f2.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. <i>aanwijzing en optreden</i> <i>rijksheren</i> , zie hierboven onder voedselvoorziening			

9.5 biologische agentia

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
ontwikkeling, productie, in voorraad hebben, verwerving of bezit van biologische agentia verbieden, indien minister reden heeft om aan te nemen dat deze geëigend zijn om als strijdmiddel te worden gebruikt	a. minister LNV of minister VWS in overleg minister LNV, in overeenstemming minister Defensie b. idem, maar minister Justitie	a. art. 2. Uitvoeringswet Verdrag biologische wapens b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 2. Uitvoeringswet Verdrag biologische wapens	b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

- *) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
Art. 35 lid 2 Noodwet voedselvoorziening is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 35 lid 2) als in werking moeten worden gesteld (art. 4). Art. 17 lid 1 Bodemproductiewet 1939 is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 17 lid 1) als in werking moeten worden gesteld (art. 17 lid 2). In art. 17 zijn inwerkingtreding van een wet en inwerkingstelling van noodbevoegdheden niet onderscheiden.
- NB. De drinkwatersector is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) kent één verwijzing naar drinkwaterwetgeving, zoals vermeld in dit schema.

10 Elektriciteit en gas

10.1 onderbreking levering elektriciteit

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. inlichtingen	1a1. door een producent, een leverancier, een handelaar, een netbeheerder, een elektriciteits- of gasbeurs of een afnemer aan minister EZ	1a1. art. 78, art. 4a E.wet jo art. 11 Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet	1a1. Onder 1a1 staan enkele algemene bepalingen inzake het verstrekken van inlichtingen vermeld. Daarin is niet specifiek geregeld het melden van storingen in de responsfase aan minister EZ. Hiervoor zijn door EZ afspraken gemaakt met de netbeheerders; deze informeren zowel de regio's als het ministerie. EZ wordt door een netbeheerder geïnformeerd wanneer (afhankelijk van de afspraak) hetzij regionaal wordt opgeschaald naar grip 3, hetzij de meldkamer van de regio wordt gealarmeerd. Bij signalen van ernstige storingen kan EZ ook zelf contactpersonen bij de netbeheerder bellen.
	1a2. netbeheerders onderling	1a2. art. 9 Samenwerkingsregeling	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	1a3. informatie over een onderbreking aan het lokale gezag	1a3. art. 11b Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo)	1a3. Het betreft de situatie dat een onderbreking leidt tot problemen van openbare orde of openbare veiligheid. Zie ook onder 3c voor de relatie met het lokale gezag.
	1a4. informatie over rampen en zware ongevallen door het lokale gezag	1a4. art. 11a Wrzo	1a4. Het betreft het informeren van beheerders van vitale infrastructuur (dat is meestal nog niet in gemeenten of regio's zo geregeld).
1b. storingsregistratie	1b. netbeheerder, melding van afnemer	1b. art. 19a, 19e E.wet, hoofdstuk 2 Regeling kwaliteitsaspecten netbeheer elektriciteit en gas (Stcrt. 2004, 253)	
2. eigen maatregelen sector			
2a. herstel net	2a. netbeheerder	2a. art. 16 lid 1 onder c E.wet, art. 16 lid 1 onder c Regeling kwaliteitsaspecten netbeheer elektriciteit en gas	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. maatregelen ter handhaving van de energiebalans, met de volgende volgorde: <ul style="list-style-type: none"> – inzet van regelvermogen – inzet van reservevermogen – inzet van noodvermogen – oproep aan producenten nog niet beschikbaar gesteld vermogen in te zetten en zo nodig het geven van opdrachten daartoe – inzet van gedoogvermogen – afschakelen van afnemers en het terzake geven van opdrachten aan netbeheerders en tenslotte: – geheel of gedeeltelijk annuleren van exporten 	2b. netbeheerder landelijke hoogspanningsnet (TenneT)	2b. art. 26b E.wet, art. 15, 19, 20 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit (Stcrt. 2005, 9), uitwerking (volgens art. 31, 36 E.wet) in hoofdstuk 2 Systeemcode; export en geven van opdrachten: art. 2.2 lid 2 en 5 Systeemcode, art. 16 lid 2 onder c en lid 6 E.wet	2b. TenneT heeft in geval van dreigende ernstige storingen voorrang boven de overige netbeheerders bij het aanspreken van producenten ten behoeve van productieverschuiving of ten behoeve van de inzet van andere beschikbare middelen (art. 21 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit).
2c. prioriteitsvolgorde in de afschakel- en herstelplannen, voor zover technisch mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> – openbare orde en veiligheid, volksgezondheid – kritische processen industrie, nuts- en basisvoorzieningen – overige industrie, openbare gebouwen, bedrijven en consumenten 	2c. netbeheerders	2c. art. 22, 23 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit, art. 2.2 lid 14 t/m 19 Systeemcode	2c. De afschakel- en herstelplannen zijn toegespitst op regionale omstandigheden (art. 22 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit). Zie ook onder 3c voor de relatie met het lokale gezag.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2d. samenwerking	2d. netbeheerders	2d. art. 31 lid 1 onder e E.wet, art. 10 Samenwerkingsregeling	
2e. maatregelen bij onvoorziene situaties	2e. netbeheerders	2e. art. 7.1 Netcode, art. 13 Samenwerkingsregeling	
3. maatregelen overheid 3a. centrale overheid 3a1. aanwijzingen aan netbeheerder in responsfase: bij taakverwaarlozing opdracht geven aan de netbeheerder een voorziening te treffen 3a2. prioritering (verdeling van schaarste)	3a1. minister EZ 3a2. minister EZ	3a1. art. 13 lid 2 E.wet 3a2. art. 1 lid 2, art. 5*, 10a* Distributiewet, zie verder schema schaarste algemeen	3. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), directie Toezicht energie (DTe), vervult geen rol in de responsfase, wel in de preventiefase.
3b. Europese Unie: besluiten dat de lidstaat de maatregelen dient aan te passen of in te trekken, voor zover zij de concurrentie zodanig verstoren en het handelsverkeer dermate ongunstig beïnvloeden, dat dit strijdig is met het gemeenschappelijk belang	3b. Europese Commissie	3b. art. 24 tweede elektriciteitsrichtlijn 2003/54/EG, Pb. L176/37	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3c. decentrale overheden: maatregelen inzake effecten van een onderbreking (openbare orde en openbare veiligheid: zorg voor bevolking, huur of evt. vordering noodaggregaten, evt. avondklok bij een <i>blackout</i> e.d., zie schema rampenbestrijding algemeen en schema openbare orde)			3c. Organen van decentrale overheden hebben geen invloed op het functioneren van de sector zelf (de continuïteit van de levering), overheidsinterventie in de sector is gecentraliseerd; zij zijn alleen verantwoordelijk voor aanpak van de effecten voor openbare orde en openbare veiligheid. Eventuele informatie door of afstemming met elektriciteitsbedrijven verandert dat niet.
4. <i>koelwater</i> , zie schema oppervlaktewater en waterkering onder watertemperatuur			

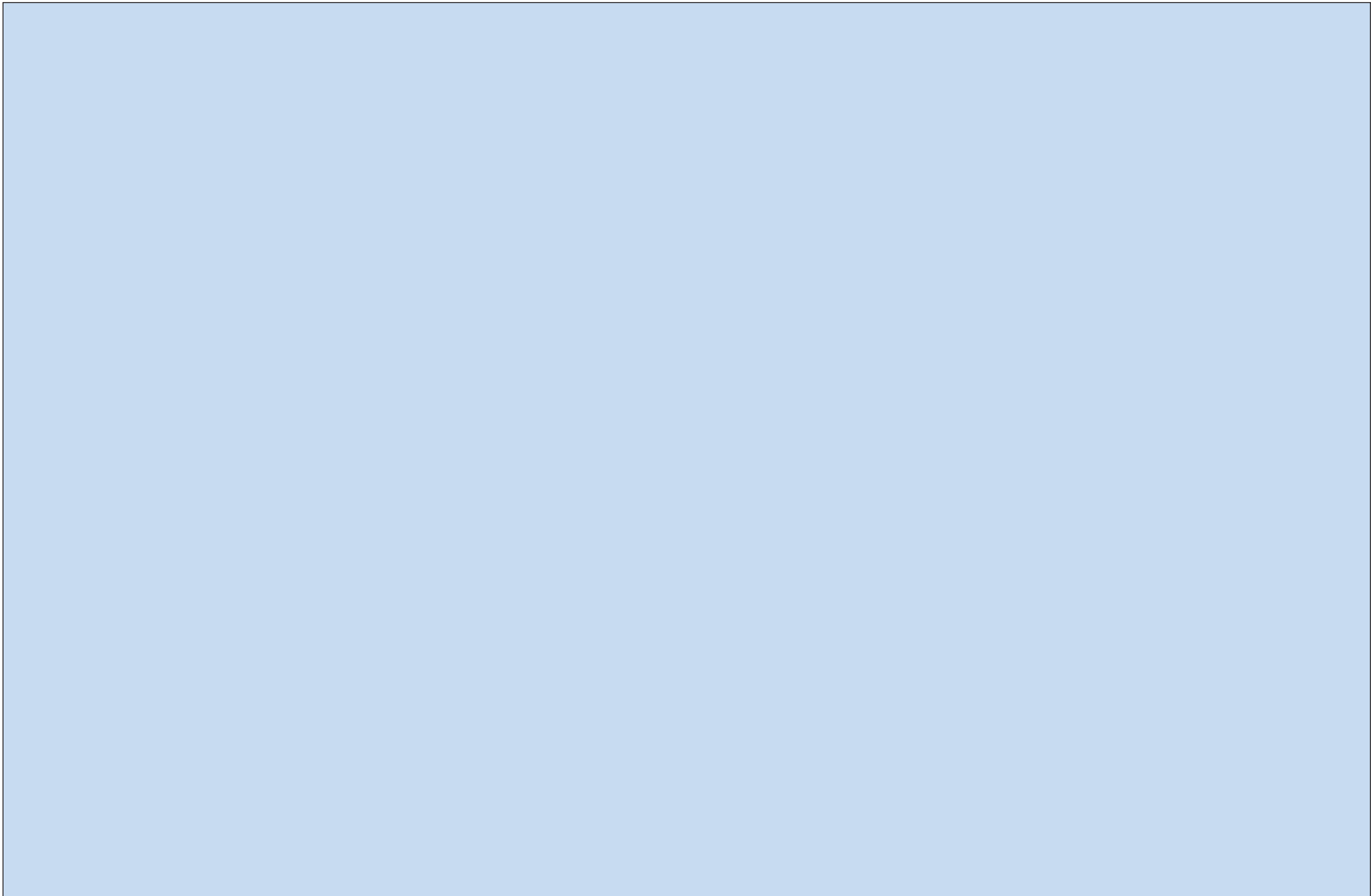
10.2 onderbreking levering gas

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. inlichtingen	1a1. door een producent, een leverancier, een handelaar, een netbeheerder, een gasbeurs of een afnemer aan minister EZ	1a1. art. 34 Gaswet	1a1. Art. 34 Gaswet is een algemene bepaling inzake het verstrekken van inlichtingen. Daarin is niet specifiek geregeld het melden van storingen in de responsfase aan minister EZ. Hiervoor zijn door EZ afspraken gemaakt met de netbeheerders; deze informeren zowel de regio's als het ministerie. EZ wordt door een netbeheerder geïnformeerd wanneer (afhankelijk van de afspraak) hetzij regionaal wordt opgeschaald naar grip 3, hetzij de meldkamer van de regio wordt gealarmeerd. Bij signalen van ernstige storingen kan EZ ook zelf contactpersonen bij de netbeheerder bellen.
	1a2. netbeheerders onderling	1a2. art. 5 Samenwerkingsregeling netbeheerders gas	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	1a3. informatie over een onderbreking aan het lokale gezag	1a3. art. 11b Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo)	1a3. Het betreft de situatie dat een onderbreking leidt tot problemen van openbare orde of openbare veiligheid. Zie ook de toelichting bij onderbreking levering elektriciteit, 3c, voor de relatie met het lokale gezag.
	1a4. informatie over rampen en zware ongevallen door het lokale gezag	1a4. art. 11a Wrzo	1a4. Het betreft het informeren van beheerders van vitale infrastructuur (dat is meestal nog niet in gemeenten of regio's zo geregeld).
1b. storingsregistratie	1b. netbeheerder, melding van afnemer	1b. art. 8 lid 3, art. 35a lid 5 Gaswet, hoofdstuk 2 Regeling kwaliteitsaspecten netbeheer elektriciteit en gas (Stcrt. 2004, 253)	
2. eigen maatregelen sector			2. Anders dan bij elektriciteit, wordt bij gas niet gewerkt met prioritaire gebruikers i.v.m. afschakelen en herstel (Kamerstukken II 2006/07, 29 023, nr. 39, p. 5).
2a. reparatie gastransportnet	2a. netbeheerder	2a. art. 10 lid 3 onder a Gaswet, art. 16 lid 1 onder c Regeling kwaliteitsaspecten netbeheer elektriciteit en gas	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. het in evenwicht houden van het landelijk gastransportnet (balanceren)	2b. netbeheerder landelijk gastransportnet (Gas Transport Services GTS, zelfstandig dochter van Gasunie)	2b. art. 10a lid 1 onder b, art. 12, 12b lid 1 onder d Gaswet, art. 14 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden gas (Stcrt. 2005, 9), uitwerking (volgens art. 12f Gaswet) in de code Wettelijke taken LNB van algemeen belang	2b. LNB: landelijke netbeheerder.
2c. samenwerking	2c. netbeheerders	2c. art. 12b lid 1 onder e Gaswet, art. 5 Samenwerkingsregeling netbeheerders gas	
2d. maatregelen bij onvoorziene situaties	2d. netbeheerders	2d. art. 7 Samenwerkingsregeling netbeheerders gas, art. 5.1 Aansluit- en transportvoorwaarden Gas - RNB	2d. RNB: regionale netbeheerders.
3. maatregelen overheid 3a. centrale overheid 3a1. aanwijzingen aan netbeheerder in responsfase: bij taakverwaarlozing opdracht geven aan de netbeheerder een voorziening te treffen	3a1. minister EZ	3a1. art. 5 lid 2 Gaswet	3. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), directie Toezicht energie (DTe), vervult geen rol in de responsfase, wel in de preventiefase.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3a2. prioritering (verdeling van schaarste)	3a2. minister EZ	3a2. art. 5*, 10a* Distributiewet, zie verder schema schaarste algemeen	
3b. Europese Unie: besluiten dat de lidstaat de maatregelen dient aan te passen of in te trekken, voor zover zij de concurrentie zodanig verstoren en het handelsverkeer dermate ongunstig beïnvloeden, dat dit strijdig is met het gemeenschappelijk belang	3b. Europese Commissie	3b. art. 26 tweede gasrichtlijn 2003/55/EG, Pb. L176/57	
3c. decentrale overheden: zie hierboven onder onderbreking levering elektriciteit, 3c			
<p>*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld de inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).</p> <p>NB 1. Publicatie van de codes en samenwerkingsregeling (voorwaarden): www.nma-dte.nl.</p> <p>NB 2. De regelingen inzake <i>suppliers of last resort</i> (noodleveranciers) staan niet in het schema vermeld. Deze hebben betrekking op de situatie dat een vergunninghouder (leverancier aan kleingebruikers) niet langer in staat is om te leveren (bijv. vanwege faillissement). Dan neemt een andere leverancier het over; deze wordt de <i>suppliers of last resort</i> genoemd (Besluit leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998, art. 3.1d Systeemcode, Besluit leveringszekerheid Gaswet, art. 2.2 Wettelijke taken van LNB van algemeen belang).</p> <p>NB 3. Elektriciteit en gas zijn sectoren die vallen onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sectoren.</p>			

11 Financieel verkeer

11.1 kredietbeperking en bankenmoratorium

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. invoering vergunningstelsel inzake verlenen van kredieten en inzake het beschikken over openstaande kredieten	1. minister Financiën	1. art. 3 Noodwet financieel verkeer*	
2. instellen bankenmoratorium : invoering vergunningstelsel inzake het beschikken in contanten over schuldvorderingen; tot een te bepalen bedrag behoudt de rekeninghouder de vrije beschikking over de opeisbare tegoeden	2. idem	2. art. 4 idem*	2. Bij een plotselinge extreme vraag naar chartaal geld kan de liquiditeitspositie van banken in gevaar komen. Door de onderhavige maatregel wordt het verboden zonder vergunning contanten tot een hoger dan bij die maatregel bepaald bedrag per week of maand per rekeninghouder bij banken op te nemen.

11.2 monetair beleid

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
zie toelichting			Het monetair beleid in normale omstandigheden behoort tot het terrein van het Europese stelsel van centrale banken. De maatregelen hier opgenomen kunnen alleen in buitengewone omstandigheden worden getroffen.
1. rentevaststelling	1. minister Financiën	1. art. 6 Noodwet financieel verkeer*	1. Teneinde oncontroleerbare rentestijging te vermijden in een periode waarin zich grote vraag naar liquiditeit voordoet, wordt aan DNB de bevoegdheid verleend om de hoogte van de rentevoet vast te stellen en door middel van een vergunningensysteem nadere voorschriften voor rentevergoedingen te geven.
2. in omloop brengen van noodgeld	2. idem	2. art. 7-10 idem*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. <i>bescherming geldcirculatie:</i> 3a. invoering vergunningstelsel inzake <ul style="list-style-type: none"> – het bij wege van betaling overdragen of aannemen van geld of noodgeld anders dan tegen de nominale waarde daarvan – het aan hun bestemming onttrekken van geld of noodgeld – aanbieden of aannemen van hulpgeld 	3. idem	3a. art. 11 idem*	
3b. geven van nadere voorschriften		3b. art. 12 idem*	
4. <i>kredieten, voorschotten aan de staat:</i> in blanco	4. door DNB volgens regels van minister Financiën	4. art. 14 idem*	4. DNB verleent aan de staat kredieten of voorschotten in blanco wanneer dit voor een tijdelijke versterking van 's Rijks schatkist noodzakelijk is.

11.3 girale betaling

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
bepalen dat een schuldeiser girale betaling van een geldschuld niet kan uitsluiten	minister Financiën	art. 13 Noodwet financieel verkeer*	

11.4 verzekeringen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. verzekeringsmoratorium, levensverzekeringsonderneming en, pensioen- en spaarfondsen: invoering vergunningstelsel inzake: – niet periodieke uitkeringen van levensverzekeringen of van zodanige uitkering door pensioen- of spaarfonds – beëindiging overeenkomst van levensverzekering door afkoop, daarop beleningen aan te gaan, daarin vervatte rechten over te dragen, of de daarin vervatte verplichting tot het doen van niet- periodieke uitkeringen om te zetten in de verplichting tot het doen van periodieke uitkeringen	1. minister Financiën	1. art. 17-18 Noodwet financieel verkeer*	1. Het doel van de moratoire regeling is enerzijds de kaspositie van de levensverzekeraars en pensioen- en spaarfondsen te beschermen en anderzijds het doen van periodieke uitkeringen zoveel als mogelijk is te waarborgen. Zij zullen immers geen rekening hebben gehouden met buitengewone omstandigheden.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. korting op dekking terrorisme-<i>risico</i> door verzekeringsondernemingen: korting of niet-uitkering boven een te bepalen bedrag van levensverzekeringen, schadeverzekeringen, natura-uitvaartverzekeringen	2. idem	2. art. 18b-18d idem*	
3. bepalen dat oorlogsrisico is meeverzekerd in levensverzekeringen, tevens van toepassing op aanspraken verbonden aan deelneming in een pensioen- of spaarfonds	3. idem	3. art. 19-24 idem*	
4. voor de staat met Nederlandse verzekeraars herverzekeringsovereenkomsten aangaan tegen het gevaar van molest en tegen gewone transportgevaren inzake zeeschepen, binnenvaartschepen, luchtvaartuigen en te transporteren zaken en belangen welke samenhangen met de exploitatie van schepen, luchtvaartuigen en het vervoer van zaken	4. minister VenW en minister Financiën gezamenlijk	4. Zee en Luchtvaart Verzekeringswet 1939	4. Dit is een rijkswet. Anders dan de oorspronkelijke considerans doet vermoeden, is dit geen noodwet. Toepassing van deze wet is aan de orde indien het niet mogelijk is om normale verzekeringen af te sluiten vanwege gevaar voor molest of omdat de commerciële molest-verzekeringen zijn vervallen; de staat treedt dan zelf als verzekeraar op. Toepassing is beperkt, omdat de wet alleen betrekking heeft op schepen onder Nederlandse vlag en Nederlandse luchtvaartuigen.

11.5 beleggingsinstellingen en effectenbeurzen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. moratorium beleggingsinstellingen: invoering vergunningstelsel inzake het door een beheerder rechtstreeks of middellijk inkopen van rechten van deelneming in een beleggingsinstelling	1. minister Financiën	1. art. 18a Noodwet financieel verkeer*	
2. effectenbeurzen: regels inzake opening en sluiting, inzake te hanteren regels, toepassing daarvan en toezicht daarop	2. idem	2. art. 24a idem*	

11.6 betaling schadeloosstellingen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
storten schadeloosstellingen op een geblokkeerde rekening, met invoering vergunningstelsel	minister Financiën	art. 25 Noodwet financieel verkeer*	

11.7

financieel verkeer met buitenland

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. voorschriften t.a.v. financiële betrekkingen buitenland	1. minister Financiën	1. art. 26 Noodwet financieel verkeer*	1. De minister kan een systeem van beperkte deviezen-vergunningen invoeren, indien hij van mening is dat een omvangrijke afvloeiing van kapitaal naar het buitenland de Nederlandse reservepositie aanmerkelijk doet verminderen of dat zich een zodanige ontwikkeling dreigt voor te doen, dan wel dat een omvangrijke toevloeiing van kapitaal naar Nederland in ernstige mate het financieel-economisch beleid doorkruist of dat zich een zodanige ontwikkeling dreigt voor te doen.
2. voorschriften t.a.v. het kapitaal-verkeer naar of uit derde landen ter uitvoering van een besluit ex art. 59 EG Verdrag (indien in uitzonderlijke omstandigheden het kapitaalverkeer naar of uit derde landen ernstige moeilijkheden veroorzaakt of dreigt te veroorzaken voor de werking van de economische en monetaire unie)	2. idem	2. art. 4 Wet financiële betrekkingen buitenland 1994	2. Art. 4 Wet financiële betrekkingen buitenland 1994 verwijst nog naar een oude nummering van het Verdrag; art. 73F moet zijn art. 59.

11.8 vorderen goud e.d.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vorderen goud en buitenlandse activa	minister Financiën	art. 26 Noodwet financieel verkeer*	Voor toepassing van de Vorderingswet, zie het schema schaarste algemeen.

11.9 DNB

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
preventie van systeemrisico en optreden bij dreigende systeemcrises	De Nederlandsche Bank (DNB)	art. 4 Bankwet 1998	DNB heeft afspraken gemaakt met de sector over preparatie en respons. Zie over instrumenten voor crisismanagement en over de relatie DNB-minister, Kamerstukken II 2003/04, 28 122, nr. 18, en 2006/07, 28 122, nr. 21.

11.10

begroting

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
afwijking Comptabiliteitswet 2001 en van wetten waarbij begrotingsfondsen worden ingesteld	minister Financiën	art. 97 Comptabiliteitswet 2001*	In buitengewone omstandigheden zal niet alleen het lopende begrotingsproces doorgang moeten kunnen vinden, maar zullen ook op korte termijn aanpassingen en verschuivingen in de begroting moeten plaatsvinden om de financiering van buitengewone uitgaven mogelijk te maken en om te voorkomen dat na afloop van de crisis de financiële situatie uit de hand gelopen is. In die omstandigheden kan inachtneming van de normale procedures, met het daaraan verbonden overleg, onmogelijk dan wel te tijdrovend zijn.

11.11 rijksheren

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister krachtens:			Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio.
a. Noodwet financieel verkeer	a. aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: isolatie	a. art. 34 Noodwet financieel verkeer	Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase.
b. Vorderingswet, In- en uitvoerwet	b. aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister Financiën	b. art. 16 Prijzen noodwet; Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving	Art. 34 Noodwet financieel verkeer bevat nog het verouderde isolatiecriterium i.t.t. het gemoderniseerde art. 16 Prijzen noodwet. Aanwijzing o.g.v. art. 34 Noodwet financieel verkeer heeft niet plaatsgevonden. In het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving, aangewezen zijn de voorzitters van de managementteams van de belastingdienst/douane.

- *) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de b eperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
Art. 39 Noodwet financieel verkeer is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 39) als in werking moeten worden gesteld (art. 2).
- NB. De financiële sector is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sector.

12 Geneeskundige hulpverlening en infectieziektenbestrijding

12.1 geneeskundige hulpverlening algemeen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. primaire respons, hulpverlening			
1a. eigen maatregelen	1a. door getroffen organisaties	1a. bijzondere wetgeving, zoals art. 3 lid 1 en 6 Arbeidsomstandighedenwet	De komende Wet veiligheidsregio's zal onder meer de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen vervangen (31 117).
1b. hulpverlening door hulpverleningsdiensten	1b. ambulancezorg; mobiele medische teams (MMT); snel inzetbare groepen ter medische assistentie (SIGMA); geneeskundige combinaties	1b. Wet ambulancevervoer; art. 1 onder b en c, art. 4, Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (Wet ghor)	1b. Een geneeskundige combinatie is een samenwerkingsverband van een MMT, twee ambulance-teams en een SIGMA. De Wet ambulancevervoer zal worden vervangen door de Wet ambulancezorg (29 835).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. operationele leiding over de geneeskundige hulpverlening	2. regionaal geneeskundig functionaris	2. art. 5 lid 1 Wet ghor	2. Operationele leiding wordt uitgeoefend onder verantwoordelijkheid van de burgemeester en binnen de door hem gestelde grenzen. Operationele leiding houdt in dat een hiërarchie ontstaat die er normaal niet is. Operationele leiding over de geneeskundige hulpverlening valt onder de algehele operationele leiding ex art. 11 lid 2 Wet rampen en zware ongevallen.
3. geneeskundige bijstand	3a. verzoek burgemeester aan commissaris van de Koning, commissaris aan minister BZK	3a. art. 17 en 18 Wet ghor	
	3b. idem, maar minister Justitie	3b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 18 Wet ghor	3b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
4. centralisatie: bevelen van hogerhand aan zorgaanbieder	4. in niet acute situaties (op advies IGZ) minister VWS en in dringende omstandigheden IGZ-inspecteur	4. art. 7 Kwaliteitswet zorginstellingen	

12.2 geneeskundigen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie	1. bevoegd gezag: directeur-generaal voor de volksgezondheid, of voor toepassing van art. 5 Noodwet geneeskundigen de regionale geneeskundige inspecteurs van het staatstoezicht op de volksgezondheid en de regionale inspecteurs voor de geneesmiddelen van het staatstoezicht op de volksgezondheid	1. art. 30 Noodwet geneeskundigen, art. 1 lid 1 onder b, art. 5 lid 1, art. 6 Noodwet geneeskundigen, Uitvoeringsbesluit art. 5 lid 1 Noodwet geneeskundigen	
2. maatregelen			
2a. uitbreiding definitie geneeskundigen, niet ingeschreven geneeskundigen	2a. minister VWS, bij regeling; bij wet	2a. art. 2 en 2a Noodwet geneeskundigen	
2b. vergunningstelsel t.a.v. uitoefening praktijk, beëindigen en aangaan dienstbetrekkingen	2b. bevoegd gezag genoemd onder 1, krachtens regeling van minister VWS	2b. art. 8-12 idem*	
2c. arbeidsplicht	2c. bevoegd gezag genoemd onder 1	2c. art. 13 idem*, uitzonderingen: art. 14 idem* en Vrijstellingsbesluit Noodwet geneeskundigen (Stb. 1983, 569)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2d. opheffing wettelijke belemmeringen inzake het tegengaan van gevaar, schade, hinder en inzake arbeidsduur, veiligheid en hygiëne bij de arbeid	2d. minister VWS, bij regeling of beschikking	2d. art. 21 Noodwet geneeskundigen*	
3. <i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	3a. voor toepassing van art. 8 en 9 Noodwet geneeskundigen: aanwijzing: regering, bij amvb: commissaris van de Koning; optreden: isolatiecriterium	3a. art. 7 Noodwet geneeskundigen en Besluit ex art. 7 Noodwet geneeskundigen (Stb. 1981, 403)	3a. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. Art. 7 Noodwet geneeskundigen bevat nog het verouderde isolatiecriterium i.t.t. het gemoderniseerde art. 16 Prijzen noodwet. Het Besluit ex art. 7 Noodwet geneeskundigen is verouderd voor wat betreft de provincie Flevoland.
	3b. voor toepassing Vorderingswet: zie schema schaarste algemeen		
4. <i>vorderingen algemeen</i> , zie schema schaarste algemeen			

12.3 infectieziektenbestrijding

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding infectieziekte groep A en B aan directeur GGD of, indien directeur geen arts is, aan daartoe aangewezen arts in dienst van GDD	1a. arts	1a. art. 4 en art. 1 onder c Infectieziektenwet; zie verder het betreffende draaiboek van de landelijke coördinatie infectieziektenbestrijding (LCI), onderdeel van het centrum infectieziektenbestrijding (Cib)	De dagelijkse afhandeling van voorkomende infectieziekten (Wet collectieve preventie volksgezondheid) moet worden onderscheiden van de situatie waarin sprake is van ernstige infectieziekten die een bestuurlijke interventie vereisen (Infectieziektenwet en Quarantainewet).
1b. melding infectieziekte groep C aan directeur GGD of, indien directeur geen arts is, aan daartoe aangewezen arts in dienst van GDD	1b. hoofd laboratorium	1b. art. 6 idem	<p>Infectieziekten zijn ingedeeld in vier groepen, A, B1, B2 en C, met afnemende graad van gevaar (art. 1 onder h, i en j jo art. 2 en 3 Infectieziektenwet).</p> <p>De komende Wet publieke gezondheid (wetsvoorstel 31 316) zal de Wet collectieve preventie volksgezondheid, de Infectieziektenwet en de Quarantainewet vervangen.</p>

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c. melding aan directeur GGD (of, indien directeur geen arts is, aan daartoe aangewezen arts in dienst van GGD) van het optreden van een ongewoon aantal zieken met diaree, geelzucht, huidaandoeningen of andere ernstige aandoeningen van vermoedelijk infectieuze aard in populatie of bij het begeleidend of verzorgend personeel van instelling waar voor infectieziekten kwetsbare populaties verblijven of samenkomen voor één of meer dagdelen per etmaal	1c. hoofd van de instelling	1c. art. 7 idem	
1d. melding aan burgemeester en hoofdinspecteur inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ)	1d. directeur GGD	1d. art. 9 idem	
1e. melding aan burgemeester van (mogelijke) besmetting van personen aan boord van een vervoermiddel bij internationaal verkeer	1e. gezagvoerder schip, luchtvaartuig, leiding trein of wegvervoer	1e. art. 19 Quarantainewet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1f. melding aan de World health organization van (mogelijke) besmetting van personen aan boord van een vervoermiddel bij internationaal verkeer	1f. minister VWS	1f. art. 3-10 International health regulations 1969 (zie toelichting bij 3)	
2. maatregelen decentraal algemeen			
2a. isolatie in ziekenhuis, afzondering, waarneming of medisch toezicht	2a-e. burgemeester	2a. art. 14-18, 18a-18h Infectieziektenwet	
2b. verbod verrichten beroeps- of bedrijfsmatige werkzaamheden		2b. art. 25 idem	
2c. gebouwen, terreinen: sluiten, verbod betreden, ontsmetten		2c. art. 26 lid 1 onder a, b en c idem	
2d. ontsmetten, vernietigen van waren		2d. art. 26 lid 1 onder d idem	
2e. voorschriften van technisch-hygiënische aard		2e. art. 26 lid 1 onder e idem	
2f. operationele leiding, zie onder geneeskundige hulpverlening algemeen			
2g. geneeskundige bijstand, idem			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. maatregelen, vervoermiddelen bij internationaal verkeer (schip, luchtvaartuig, wegvervoer, spoorvervoer)			3. De Quarantainewet gaat uit van de International health regulations van 1969. In de komende Wet publieke gezondheid zullen de International health regulations van 2005 zijn geïmplementeerd.
3a. eigen maatregelen, voorkomen besmetting anderen	3a. gezagvoerder schip, luchtvaartuig, leiding trein of wegvervoer	3a. art. 19-22 Quarantainewet	
3b. maatregelen decentrale overheid	3b. burgemeester (gezondheidsautoriteit, als bedoeld in art. 1 van de Internationale Gezondheidsregeling)	3b1. art. 13 idem	
3b1. maatregelen tegen verbreiding		3b2. art. 17 lid 2 idem	
3b2. aanwijzingen aan gezagvoerder		3b3. art. 17 lid 3 idem	
3b3. verwijdering van een besmet persoon			
4. maatregelen centraal algemeen 4a. maatregelen centraal bij decentrale bestrijding			
4a1. aanwijzingen aan burgemeester over wijze waarop een ernstige infectieziekte van hoge letaliteit en besmettelijkheid behorende tot groep A of groep B wordt bestreden	4a1. minister VWS	4a1. art. 26b lid 1 Infectieziektenwet	4a1 en 2. De aanwijzingsbevoegdheid ex art. 3 lid 2 Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) overlapt art. 26b Infectieziektenwet; art. 3 lid 2 Wcpv is niet aangepast bij introductie van art. 26b Infectieziektenwet.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4a2. aanwijzingen aan directeur GGD of, indien directeur geen arts is, aan daartoe aangewezen arts in dienst van GDD	4a2. hoofdinspecteur IGZ	4a2. art. 26b lid 2 idem	
4a3. nadere regels inzake waarneming, afzondering, isolatie, onderzoek bij groep A en B	4a3. minister VWS	4a3. art. 26c idem	
4a4. regels, zo nodig van de wet afwijkend, inzake uitvoering van art. 18a-18h Infectieziektenwet	4a4. regering, bij amvb, of in geval van spoed, bij ministeriële regeling	4a4. art. 26d idem	
4b. eigen maatregelen centraal gezag, zo nodig met gebruikmaking van de aanwijzingsbevoegdheden (4a1)	4b. minister VWS, voor deze de directeur-generaal voor de volksgezondheid als voorzitter van het bestuurlijk afstemmingsoverleg (BAO)	4b. art. 26a lid 4 idem	4b. De Infectieziektenwet kent niet expliciet de overname van de bestrijding door het centrale gezag. Dat vindt plaats d.m.v. wat in een draaiboek daarover staat.
5. maatregelen centrale overheid, vervoermiddelen bij internationaal verkeer (schip, luchtvaartuig, wegvervoer, spoorvervoer)	5. minister, na beroep inspecteur bij minister VWS tegen besluit burgemeester	5. art. 15 Quarantainewet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6. centralisatie: bevelen van hogerhand aan zorgaanbieder , zie onder geneeskundige hulpverlening algemeen			
7. vaccinatie zie toelichting			7. Nederland kent geen vaccinatieplicht, m.u.v. vaccinatie van militairen. Vaccinatie van kinderen tegen wil ouders: kinderbeschermingsmaatregel of toepassing art. 7:447 en art. 7:450 lid 2 Burgerlijk wetboek.
8. vorderingen algemeen , zie schema schaarste algemeen			
<p>*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht). Art. 50 Noodwet geneeskundigen is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 50) als in werking moeten worden gesteld (art. 3).</p> <p>NB. Voor art. 32 Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen, zie schema defensie.</p>			

13 Justitie

13.1 strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. centralisatie besluitvorming	1a. college van procureurs-generaal 1b. minister Justitie	1. art. 8 en 140 Wetboek van strafvordering, art. 127 en 130 lid 4 Wet op de rechterlijke organisatie, (art. 10.1.3.1 4de tranche Algemene wet bestuursrecht)	1. De (normale) aanwijzingsbevoegdheden in het taakveld van Justitie kunnen ook bij crises worden benut.
2. bijstand			
2a. bijstand t.b.v. een regionaal politiekorps	2a. verzoek korpsbeheerder, op aanvraag officier van justitie, aan college van procureurs-generaal; het college brengt aanvraag ter kennis van minister BZK indien bijstand door het korps landelijke politiediensten nodig is	2a. art. 56 Politiewet 1993 (Pw)	
2b. bijstand t.b.v. het korps landelijke politiediensten	2b. verzoek minister BZK, op aanvraag officier van justitie, aan college van procureurs-generaal	2b. art. 57 lid 2 Pw	
2c. bijstand door krijgsmacht, zie schema defensie			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2d. inzet bijzondere bijstandseenheden	2d. verzoek college van procureurs- generaal, op aanvraag officier van justitie, aan minister Justitie; in een aantal gevallen beslist de voorzitter van het college namens de minister	2d. art. 60 Politiewet 1993, Regeling bijzondere bijstandseenheden	
2e. bijstand i.v.m. onderschepping luchtvaarttuig (terrorismebestrijding), zie schema luchtvaart			
2f. buiten werking stellen enkele bijstandbepalingen (m.u.v. bepalingen inzake bijstand door krijgsmacht en inzet bijzondere bijstandseenheden)	2f. minister BZK en minister Justitie; in overeenstemming met minister Defensie indien met toepassing van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden bepalingen uit de Oorlogswet voor Nederland in werking zijn gesteld	2f. art. 10 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag*	

13.2 rechtspraak

en

13.3 continuïteit rechtspleging

en

13.4 uitvoering

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. rechtspraak: bevoegdheid rechter	1. bij wet: rechter	1. art. 8:4 aanhef en onder b Algemene wet bestuursrecht	1. Dit artikel sluit beroep tegen een besluit o.g.v. een noodbevoegdheid uit, maar is alleen van toepassing op bepalingen waarin de term buitengewone omstandigheden expliciet wordt genoemd.
2. continuïteit rechtspleging:			
2a. wijzigen rechtsgebied	2a. minister Justitie	2a. art. 3 Noodwet rechtspleging*	
2b. uitwisseling rechters rechtbank en hof	2b. minister Justitie	2b. art. 4, 5, 10, 12 idem*	
2c. waarneming dienst openbaar ministerie, als gevolg van voorziening onder 2b	2c1. bij wet 2c2. president hof 2c3. president rechtbank	2c. art. 6 jo 4, 12 idem*	
2d. opdragen werkzaamheden griffier, als gevolg van voorziening onder 2b	2d1. president hof 2d2. president rechtbank	2d. art. 7 jo 4, 12 idem*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. bevoegdheid procureur, notaris en deurwaarder, als gevolg van voorziening onder 2b	2e. bij wet	2e. art. 8 jo 4, 12 idem*	
2f. regeling werkzaamheden hof en rechtbank, als gevolg van voorziening onder 2b	2f1. president hof 2f2. president rechtbank	2f. art. 9 jo 4, 12 idem*	
2g1. wijziging termijnen in verzekeringstelling en voorlopige hechtenis 2g2. wijziging vereisten tenlastelegging en dagvaardingstermijnen 2g3. wijziging procureurstelling bij door de rechter te verrichten buitengerechtelijke handelingen in burgerlijke zaken	2g. bij wet	2g. art. 11 jo 4, 12 idem*	
2h. buiten beschouwing laten termijnen en vormvoorschriften in burgerlijke zaken en strafzaken	2h. minister Justitie	2h. art. 13 idem*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2i. tenuitvoerlegging vrijheidsbeneming in andere dan aangewezen plaats	2i. militair gezag	2i. art. 42 Oorlogswet voor Nederland*	2i. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.
2j. tenuitvoerlegging strafvonissen in afwijking van art. 557-560 Wetboek van strafvordering	2j. minister Justitie	2j. art. 14 Noodwet rechtspleging*	
2k. overname van strafzaken door mobiele rechtbanken ingesteld krachtens de Wet militaire strafrechtspraak	2k. minister Justitie	2k. art. 17 idem*	2k. Art. 17 lid 1 Noodwet rechtspleging kan alleen ten tijde van de algemene noodtoestand (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden) worden afgekondigd, hoewel er geen inbreuk wordt gemaakt op grondrechten (geen inbreuk op art. 17 Grondwet).
3. penitentiaire inrichtingen: maatregelen bij verstoringen van de openbare of interne orde of bij inbreuk op de openbare veiligheid (brand, ongevallen, rampen)	3a. directeur of hoofd inrichting	3a. normale bevoegdheden krachtens Penitentiaire beginselenwet, Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen en Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden	3a en 3b. Langs de normale hiërarchieke lijn kunnen van hogerhand aanwijzingen worden gegeven.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	3b. officier van justitie	3b. normale bevoegdheden als bevoegd gezag over politie	
	3c. burgemeester	3c. normale bevoegdheden als bevoegd gezag over politie en brandweer, normale en buitengewone bevoegdheden ex art. 172-177 Gemeentewet en art. 11 lid 1 Wet rampen en zware ongevallen	3c. Openbare veiligheid strekt zich uit tot het terrein van de inrichting; openbare orde gaat niet verder dan de poort.
4. <i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	4. aanwijzing: regering, bij amvb, aangewezen is de commissaris van de Koning; optreden: uitoefening bevoegdheden minister krachtens Noodwet rechtspleging en Vorderingswet	4. art. 18 Noodwet rechtspleging en 16 Prijzennoodwet jo art. 3a Vorderingswet*; Uitvoeringsbesluit art. 18 Noodwet rechtspleging en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving	4. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. Art. 18 Noodwet rechtspleging kent nog het verouderde isolatiecriterium i.t.t. het gemoderniseerde art. 16 Prijzennoodwet. Voor de Vorderingswet, zie schema schaarste algemeen.

13.5

terrorismebestrijding

bestuurlijke maatregelen

centralisatie binnen de strafrechtsketen vindt plaats conform hierboven (strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde) met een bijzondere functie van het landelijk parket

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. vaststellen alerteringsniveau	1a. minister Justitie	1a. i.h.a. geen wettelijke basis m.u.v. de Havenbeveiligingswet en het Schepenbesluit (voor havens en schepen)	1. Alertering moet worden onderscheiden van het dreigingsbeeld. Een dreigingsniveau geeft een algemeen beeld over de potentiële dreiging in Nederland; een alerteringsniveau geeft een specifiek beeld voor een bepaalde sector en heeft gevolgen voor (beveiligings)maatregelen.
	1b. idem (havens)	1b. art. 12 Havenbeveiligingswet (gewijzigd bij Stb. 2007, 179)	
	1c. minister BZK (schepen), in overeenstemming met minister Justitie en minister-president	1c. art. 63 lid 3 onder a Schepenbesluit 2004	
2. maatregelen op andere beleidsterreinen	2. minister Justitie, zo mogelijk in overeenstemming met ministerraad of ministeriële commissie doorzettingsmacht terrorismebestrijding	2. art. 44 lid 1 Grondwet jo Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662), Instellingsbesluit ministeriële commissie Doorzettingsmacht Terrorismebestrijding (Stcrt. 2005, 85)	2. Het betreft het nemen van bestuurlijke maatregelen op terreinen van andere ministers ter voorkoming of op voorhand beperken van de gevolgen van een terroristisch misdrijf en tijd voor overleg of overeenstemming ontbreekt. De bevoegdheden in kwestie staan opgesomd in de bijlage bij het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. maatregelen jegens personen ter beperking vrijheid van beweging	3. minister BZK in overeenstemming minister Justitie	3. wetsvoorstel Wet bestuurlijke maatregelen nationale veiligheid 30 566	
4. afwijzen van een aanvraag voor een subsidie, vergunning, ontheffing of erkenning of verbinden bijzondere voorschriften bij beschikking	4. bevoegd orgaan na verklaring van geen bezwaar minister BZK in overeenstemming minister Justitie	4. idem	
5. veiligheidsrisicogebieden (preventieve fouillering) onderzoek voorwerpen, vervoermiddelen, personen aan kleding bij bevel of zonder bevel van officier van justitie	5. aanwijzing: hetzij door de officier van justitie, hetzij door de regering bij algemene maatregel van bestuur; uitvoering: opsporingsambtenaar	5. art. 126zq lid 1 (Ov) of lid 4 (regering), art. 126zr lid 3, 126zs lid 3 Wetboek van strafvordering (Stb. 2006, 580), Besluit opsporing terroristische misdrijven (Stb. 2006, 730); de gebieden die door de regering zijn aangewezen staan in de bijlage van dit besluit met gebiedsomschrijving: – Binnenhof Den Haag – centrale stations vier grote steden – luchthavens en de daaraan grenzende gebieden – kerncentrale Borssele – Mediapark Hilversum	5. Anders dan de veiligheidsrisicogebieden ingesteld o.g.v. art. 151b Gemeentewet hoeft er geen sprake te zijn van (dreigende) verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6. toepassing stelsel bewaken en beveiligen , zie hieronder			
7. bijstand , zie hierboven onder strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde			
8. onderschepping luchtvaartuig , zie het schema luchtvaart			
9. verkeersaanwijzing aan schip i.v.m. terrorisme , zie schema Noordzee, zeescheepvaart en havens en schema binnenvaart			
10. korting op uitkeringen door verzekeringsmaatschappijen vanwege dekking terrorisme , zie schema financieel verkeer			

13.6

vreemdelingenverkeer

zie schema buitenlandse zaken en vreemdelingen

13.7 stelsel bewaken en beveiligen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie overheden onderling, i.v.m. toepassing van art. 15a Politiewet 1993 (Pw) en toepassing van de aanwijzingsbevoegdheden ex art. 16 Pw	1. burgemeester, commissaris van de Koning, minister BZK	1. art. 17 Pw	Uitgangspunten zijn: eigen verantwoordelijkheid burger/bedrijf; optreden overheid: decentraal tenzij. Art. 15a Pw regelt alleen het ‘rijksdomein’. Persoonsbeveiliging staat niet genoemd in art. 15a, wel in art. 1 lid 2, onderdeel van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Persoonsbeveiliging binnen het rijksdomein vindt plaats o.g.v. art. 38a lid 2 Pw (taak Korps landelijke politiediensten, in een aantal gevallen door Koninklijke marechaussee, art. 6 lid 1 onder b). Daarbij kunnen een regionaal korps en de Koninklijke marechaussee bijstand verlenen, waarbij de minister van Justitie aan de korpschef en commandant aanwijzingen kan geven (art. 38 lid 1 onder c, art. 38a lid 3). Persoonsbeveiliging in het decentrale domein wordt ook uitgevoerd door het KLPD, in de vorm van bijstand ex art. 56 Pw.
2. maatregelen 2a. aanwijzen objecten en diensten waarvan bewaking of beveiliging door politie noodzakelijk is	2a. minister BZK en minister Justitie gezamenlijk; een burgemeester kan daartoe een verzoek indienen, hoewel dat niet is geregeld	2a. art. 15a lid 1 Pw	
2b. uitvoering besluit onder 2a	2b. uitvoering burgemeester voor zover bewaking/beveiliging plaatsvindt ter handhaving openbare orde, uitvoering officier van justitie voor zover bewaking/beveiliging plaatsvindt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde	2b. art. 15a lid 2 en 3 Pw	
3. bijstand in het kader van bewaken en beveiligen, bijstand aan KLPD door regionale korpsen i.v.m. persoonsbeveiliging	3. opdracht door minister Justitie aan korpsbeheerder, in overeenstemming minister BZK	3. art. 57 lid 3 Pw	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. aanwijzingsbevoegdheden, zie schema openbare orde onder handhaving openbare orde, centralisatie (art. 16 Pw)			

13.8 voorlopige akten burgerlijke stand; noodtestamenten

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. voorlopige akten van geboorte en van overlijden			
1a. voorlopige akten van geboorte en van overlijden in buitengewone omstandigheden, indien de ambtenaar van de burgerlijke stand niet bereikbaar is of indien deze niet tot normale registratie in staat is	1a. ambtenaar burgerlijke stand, ambtenaar burgerlijke stand andere gemeente, buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand, burgemeester, gemeentesecretaris, wethouder, kandidaat notaris, advocaat, procureur, officier van de krijgsmacht, of door minister Justitie aangewezen ambtenaar	1a en b. art. 1:19j lid 2 Burgerlijk Wetboek, Besluit bijzondere akten van de burgerlijke stand	
1b. voorlopige akten van overlijden van defensiepersoneel te velde en/of in het buitenland	1b. officieren administratie of degenen die als zodanig optreden of een door de bevelvoerend officier aangewezen militair		

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. noodtestament indien het normale verkeer met notaris en bevoegde consulaire ambtenaar niet mogelijk is	2a. defensiepersoneel ten overstaan van officier van de krijgsmacht, in krijgsgevangenschap ook ten overstaan van onderofficier	2. art. 4:98, 100 en 102 Burgerlijk Wetboek	2. Art. 4:99 BW heeft geen betekenis aangezien noodwachters niet meer bestaan. Art. 4:101 BW kent een regeling voor het maken van een testament aan boord van een zeeschip of luchtvaartuig in normale omstandigheden.
	2b. elke erflater ten overstaan van normaal niet bevoegde Nederlandse consulaire ambtenaar, burgemeester, gemeentesecretaris, wethouder, kandidaat notaris, advocaat, procureur, officier van de krijgsmacht, of door minister Justitie aangewezen ambtenaar		

13.9 zetelverplaatsing

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. zetelverplaatsing door vennootschap zelf naar een andere plaats binnen het Koninkrijk	1. toestemming ministers Justitie betrokken landen	1. Rijkswet vrijwillige zetelverplaatsing van rechtspersonen**	
2. zetelverplaatsing door de overheid van privaatrechtelijke rechtspersonen en instellingen naar een andere plaats binnen het Koninkrijk	2. minister Justitie en minister Financiën gezamenlijk na machtiging door regering	2. Rijkswet zetelverplaatsing door de overheid van rechtspersonen en instellingen**	2. 'Instellingen' verwijst naar privaatrechtelijke entiteiten die formeel geen rechtspersoon zijn.

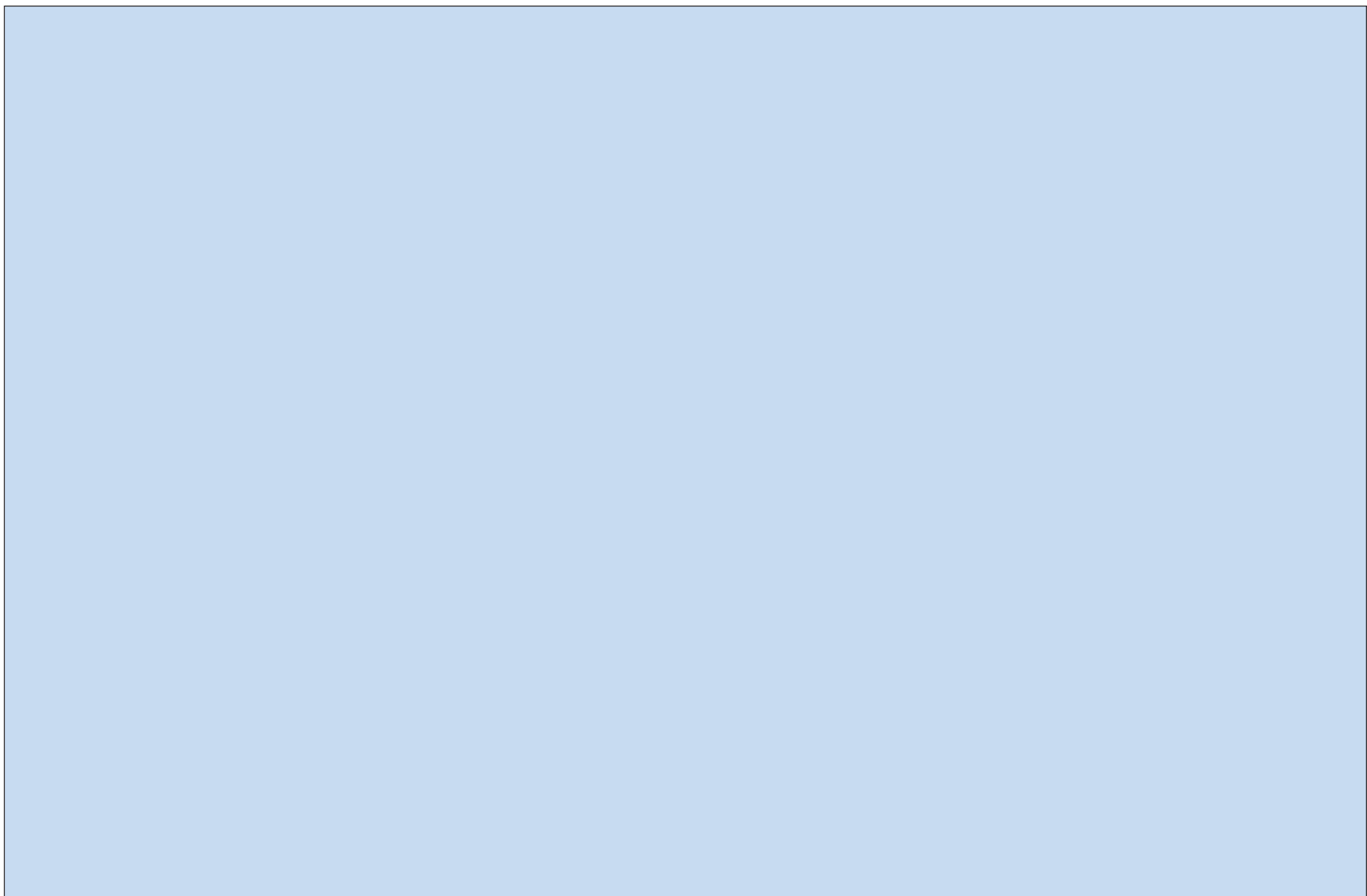
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. <i>zetelverplaatsing door een privaatrechtelijke rechtspersoon zelf naar een plaats buiten het Koninkrijk</i>	3. goedkeuring minister Justitie	3. Wet vrijwillige zetelverplaatsing derde landen**	

13.10

schaarste

zie schema schaarste algemeen

- *) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
Art. 21 Noodwet rechtspleging is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 21) als in werking moeten worden gesteld (art. 1).
- Art. 35 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijke gezag is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 35) als in werking moeten worden gesteld (art. 1).
- ***) Rijkswetgeving valt niet onder de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden en is daarom niet gemoderniseerd in 1997. Hoewel de Wet vrijwillige zetelverplaatsing derde landen geen rijkswet is, is deze ook niet in 1997 gemoderniseerd.

14 Luchtvaart

14.1 ongevalsbestrijding

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan burgemeester 1a2. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK	1a. art. 11b, 11a Wet rampen en zware ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	1a. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
1b. bijzondere meldingsplichten:			
1b1. alarmering	1b1. Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) aan alle betrokken instanties (alarmering)	1b1. art. 6 Luchtverkeersreglement	
1b2. verstrekken inlichtingen aan minister	1b2. LVNL aan minister VenW	1b2. art. 5.42 Wet Luchtvaart en LVNL informatiestatuut bijlage 5, art. 2 Regeling meldings- en informatieplicht vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht (Stcrt. 2003, 52)	
1b3. voorval op luchthaven	1b3. natuurlijke personen en rechtspersonen (genoemd in art. 4 lid 1 Richtlijn 2003/42/EG, Pb. 2003, L167/23) aan minister VenW	1b3. art. 7.1 Wet luchtvaart jo Besluit melding voorvallen in de burgerluchtvaart	1b3b. Een voorval is niet een ongeval of ernstig incident in de zin van Richtlijn 1994/56/EG, Pb. 1994 L319.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1b4. ongeval op luchthaven	1b4a. gebruikers van de luchthaven en organisaties die op de luchthaven voor de exploitant werkzaamheden verrichten, alsmede organisaties die op de luchthaven zelfstandig grondaafhandelingsdiensten verrichten, aan exploitant	1b4a. art. 8 Algemeen Luchthavenreglement	
	1b4b. exploitant aan minister VenW	1b4b. art. 9 lid 3 Algemeen Luchthavenreglement	
1b5. bij ongeval met luchtvaartuig dan wel bij omstandigheden welke gevaar voor de luchtvaart opleveren	1b5. gezagvoerder of houder luchtvaartuig aan minister VenW; gezagvoerder aan daarvoor in aanmerking komende luchtvaartautoriteiten	1b5. art. 99, 101 Regeling toezicht luchtvaart (RTL); JAR-OPS 1 en 3, art 420	
1b6. melding ongeval Noordzee	1b6. LVNL aan Kustwachtcentrum	1b6. art. 6 Luchtverkeersreglement	
1b7. melding ongeval gevaarlijke stoffen	1b7. vervoerder (of lader, lossen aanbieder enz.) en houder luchtvaartuig aan luchtvaartautoriteiten (in de praktijk aan IVW toezichtaanpak luchthavens en luchtruim die doormeldt aan minister VenW)	1b7. art. 11 Regeling vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht; art. 6.60, 6.61, 6.61a Wet luchtvaart; art. 3, 6, 7 Regeling meldings- en informatieplicht vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht (Stcrt. 2003, 52)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1b8. melding milieu-incident: bodemverontreiniging, zie schema milieu; waterverontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			
1c. melding i.v.m. ongevalsonderzoek	1c1. gezagvoerder en houder luchtvaartuig, de luchtverkeersdienst en, bij een ongeval op of bij een luchthaven, tevens de havenmeester, aan Onderzoeksraad voor veiligheid (Ovv) 1c2. IVW Toezichteenheid Luchthavens en Luchtruim aan Ovv	1c. art. 9 Besluit onderzoeksraad voor veiligheid	
1d. melding aan betrokken andere landen:			
1d1. ongeval	1d1. Onderzoeksraad voor veiligheid aan andere betrokken staten	1d1. art. 5 Regeling Onderzoeksraad voor veiligheid	
1d2. beletten opstijgen (buitenlands) luchtvaartuig, zie onder verkeer			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1e. melding om <i>security</i> -redenen, zie onder openbare orde en strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde			
2. eigen maatregelen in luchtvaartuig	2. gezagvoerder	2. art. 96 RTL	2. De gezagvoerder is bevoegd de nodige maatregelen te nemen ter waarborging van de veiligheid van de vlucht.
3. maatregelen landzijde			
3a. eigen maatregelen bij ongeval op luchthaven of in onmiddellijke omgeving daarvan	3a1. exploitant burgerluchthaven	3a1. art. 128, 129 RTL, Brandweerregeling burgerluchtvaartterreinen 2004	
	3a2. basiscommandant militaire luchthaven	3a2. art. 2 RTL jo Luchtverkeersvoorschrift voor militaire vliegvelden (interne regeling van de Militaire Luchtvaart Autoriteit MLA)	
3b. maatregelen overheid			
3b1. redding	3b1. operationele diensten gemeente en veiligheidsregio		3b1 en 2. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3b2. maatregelen door lokaal gezag ter handhaving openbare veiligheid: bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening); opperbevel	3b2. burgemeester	3b2. art. 173, 175, 176 Gemeentewet, art. 11 Wet rampen en zware ongevallen	
3b3. verkeersmaatregel, zie onder verkeer			
3c. maatregelen verontreiniging, zie schema milieu en schema oppervlaktewater en waterkering			
4. maatregelen (Noord)zee:			
4a. verkeersmaatregel, zie onder verkeer			
4b. toepassing incidenten- en rampenbestrijding Noordzee, waaronder aëronautische search and rescue, zie schema Noordzee, zeescheepvaart, havens		4b. art 1 lid 4 Wet bestrijding ongevallen Noordzee (Wet BON)	

14.2 verkeer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. verkeersaanwijzing (‘luchtverkeersdienstverlening’)	1. LVNL	1. art. 5.12 Wet luchtvaart	
2. verplichting toelaten luchtverkeer	2. exploitant luchtvaartterrein	2. art. 32 Luchtvaartwet	
3. verbieden en beletten opstijgen			
3a. van luchtvaartuigen in het algemeen	3a. door minister VenW aangewezen personen	3a. art. 73, lid 1b Luchtvaartwet	3a. Het betreft: de havenmeester/assistent en IVW toezichtseenheid luchthavens en luchtruim.
3b. van een specifiek vliegtuig vanwege security-aspecten	3b. minister Justitie en (in mandaat) commandant Koninklijke marechaussee	3b. art. 37 ae, lid 2 en 3, Luchtvaartwet	
3c. melden van beletten opstijgen aan een ander land	3c. door bevoegde autoriteiten van lidstaten aan andere lidstaten en de Europese Commissie, in Nederland: minister VenW	3c. diverse EU verordeningen	
4. sluiten luchtruim:			
4a. om redenen van openbare orde en veiligheid en om andere dringende redenen	4a1. minister VenW t.a.v. burgerluchtverkeer bij regeling of bij aanwijzing; ook op verzoek burgemeester via luchtvaartpolitie aan minister VenW via LVNL	4a1. regeling: art. 5.10 lid 1 Wet luchtvaart; aanwijzing: zie 5b	4. Sluiten luchtruim: het uitoefenen van het burgerluchtverkeer tijdelijk of blijvend beperken of verbieden boven Nederland of gedeelten daarvan.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	4a2. idem, maar minister Justitie	4a2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 5.10 lid 1 Wet luchtvaart	4a2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
4b. om reden van militaire noodzaak	4b. minister Defensie t.a.v. burgerluchtverkeer bij regeling of bij aanwijzing	4b. regeling: art. 5.10 lid 2 Wet luchtvaart; aanwijzing, zie 5b	
4c. om redenen van openbare orde en veiligheid	4c. burgemeester	4c. art. 175 Gemeentewet	4c. Een besluit tot sluiten van het luchtruim is voorbehouden aan het centrale gezag. De burgemeester kan formeel afwijken van de Wet luchtvaart, maar toepassing van de beginselen van het noodrecht, i.h.b. subsidiariteit, houdt in dat hij niet zelf tot sluiting besluit maar een verzoek tot sluiting richt tot de minister van VenW. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5. <i>aanwijzing aan LVNL</i>			5. Hoofdstuk 9 Wet luchtvaart
5a. m.b.t. verzorgen luchtverkeersbeveiliging	5a1. minister VenW in overeenstemming met minister BZK en minister Defensie	5a1. art. 9.1 Wet luchtvaart	maakt een onderscheid tussen bijzondere omstandigheden (art. 9.1) en buitengewone omstandigheden. Bijzondere omstandigheden dienen te worden gelezen als buitengewone omstandigheden, waarbij de bepaling vormvrij in werking wordt gesteld (geen KB).
	5a2. minister Justitie	5a2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 9.1 Wet luchtvaart	
5b. in concrete gevallen (bijv. indien een maatregel nodig is die de LVNL zelf niet kan treffen, maar slechts na een bevel daartoe, zoals het niet toelaten van een vliegtuig dat voldoet aan alle eisen)	5b1. minister VenW; indien het besluit mede betrekking heeft op militaire luchtvaart, in overeenstemming met minister Defensie	5b1. art. 9.3* juncto 1.4 Wet luchtvaart	5a2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
	5b2. minister Defensie, eerst minister VenW verzoeken om aan Defensie-behoefte te voldoen, tenzij dringende omstandigheden	5b2. art. 9.4* juncto 9.7 Wet luchtvaart	

14.3 vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. vervoersovereenkomst	1. een ieder	1. algemeen overeenkomstenrecht	
2. vervoerplicht	2a. minister VenW aan houders luchtvaartuigen	2a. art. 58 Luchtvaartwet*	2. De Vervoersnoodwet is niet van toepassing op luchtvaart; in plaats daarvan geldt de genoemde luchtvaartwetgeving.
	2b. minister Defensie aan houders luchtvaartuigen, eerst minister VenW verzoeken om aan Defensie-behoefte te voldoen, tenzij dringende omstandigheden	2b. art. 59 lid 2 juncto 61a Luchtvaartwet*	Een vervoerplicht is een vordering van een dienst: een 'opgelegd publiekrechtelijk contract'; daarmee kan degene aan wie de plicht wordt opgelegd zich beroepen op overmacht jegens contractpartners.
3. opdracht geven aan houders bewijs van bevoegdheid (brevet) en aan personen behorende tot bij amvb aan te wijzen categorieën personeel werkzaam t.b.v. luchtvaart	3. minister Defensie aan houders van een brevet e.d., eerst minister VenW verzoeken om aan Defensie-behoefte te voldoen, tenzij dringende omstandigheden	3. art. 61 juncto 61a Luchtvaartwet*	3. Dit is een voorbeeld van arbeidsplicht. De in art. 61 Luchtvaartwet genoemde amvb is nog niet tot stand gekomen.
4. vervoer gevaarlijke stoffen: verbod vervoer; zie ook onder verkeer, 3	4. minister VenW, IVW toezichtseenheid luchthavens en luchtruim; minister Defensie	4. titel 6.5, art. 10.6 en 10.7 Wet luchtvaart, Besluit vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht, Besluit vervoer gevaarlijke stoffen door de lucht met militaire luchtvaartuigen	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5. <i>internationale sancties</i> , zie schema buitenlandse zaken en vreemdelingen			

14.4 vervoermiddelen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. <i>vliegverbod</i> i.v.m. toestand luchtvaartuig; zie ook onder verkeer, 3	1. toezichthoudende ambtenaren (IVW toezichteenheid luchthavens en luchtruim)	1. art. 11.2 lid 3 Wet luchtvaart	

2. afwijken van het bij of krachtens de Luchtvaartwet bepaalde t.a.v. <i>militaire luchtvaartuigen en de leden van hun bemanning</i>	2. minister Defensie	2. art. 59 lid 1 Luchtvaartwet*	
--	----------------------	---------------------------------	--

14.5 infrastructuur

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
			Zie voor wijziging van de wetgeving inzake luchthavens, het wetsvoorstel Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens, 30 452.
1. <i>tijdelijk sluiten luchthaven</i>	1a. minister VenW	1a. art. 35 Luchtvaartwet	1a. Dit kan worden beperkt tot o.m. bepaalde soorten van luchtvaartuigen, bepaalde vormen van luchtvaart, bepaalde start- of landingsbanen, bepaalde tijdsperioden.
	1b. burgemeester, zie toelichting	1b. art. 175 Gemeentewet	1b. Een besluit tot het tijdelijk sluiten van een luchthaven is voorbehouden aan het centrale gezag. De burgemeester kan formeel afwijken van de Luchtvaartwet, maar toepassing van de beginselen van het noodrecht, i.h.b. subsidiariteit, houdt in dat hij niet zelf tot sluiting besluit maar een verzoek tot sluiting richt tot de minister van VenW. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2a. vorderen beschikbaarstelling luchthavens c.a. ten behoeve van de krijgsmacht	2. minister Defensie, eerst minister VenW verzoeken om aan Defensie-behoefte te voldoen, tenzij dringende omstandigheden	2a. art. 59 lid 3 juncto 61a Luchtvaartwet*	
2b. aanwijzing m.b.t. beheer en gebruik etc. van luchthaven c.a.		2b. art. 60 juncto 61a Luchtvaartwet*	
3. afwijken van het bij of krachtens de Luchtvaartwet bepaalde t.a.v. militaire luchthavens	3. minister Defensie	3. art. 59 lid 1 Luchtvaartwet*	

14.6 handhaving openbare orde

en

14.7 strafrechtelijke handhaving van de rechtssorde

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding i.v.m. strafrechtelijk onderzoek	1a. Koninklijke marechaussee (KMar) aan luchtvaartpolitie, unit luchtvaarttoezicht	1a. n.v.t.	1a. De dienst luchtvaartpolitie is een onderdeel van het Korps landelijke politiediensten.
1b. melding om security-redenen: 1b1. melding dreigend gevaar door niet-naleving beveiligingsvoorschriften luchthaven	1b1. exploitant van luchthaven c.q. de betrokken luchtvaartmaatschappij of de natuurlijke persoon of rechtspersoon die bedrijfsmatig vracht aanbiedt, doet vervoeren of vervoert, aan de commandant KMar	1b1. art. 37 ae lid 1 Luchtvaartwet	
1b2. melding bijzonder gevaar voor luchtvaarthaven c.q. luchtvaartuigen	1b2. minister Justitie aan exploitant luchthaven en/of luchtvaartmaatschappij	1b2. art. 37 ad Luchtvaartwet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen luchtvaartuig	2a. gezagvoerder	2a. art. 96 Regeling toezicht luchtvaart	2a. De gezagvoerder is bevoegd de nodige maatregelen te nemen ter waarborging van de veiligheid van de vlucht, alsmede tot het nemen van alle redelijke maatregelen, vrijheidsbeperking daaronder begrepen, ter verzekering van de orde en discipline aan boord en om hem in staat te stellen personen die de orde aan boord verstoren of de veiligheid van de vlucht in gevaar brengen aan de bevoegde autoriteiten over te dragen.
2b. eigen maatregelen luchthaven	2b. exploitant, KMar	2b. art. 132, 133 RTL, art. 6 Politiewet 1993	
2c. maatregelen centraal gezag ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, aanwijzingen	2c. minister Justitie	2c. art. 37ab, 37ac, 37ad, 37ada, 37e lid 4 Luchtvaartwet	2c. De minister van Justitie is belast met de beveiliging van de burgerluchtvaart. Hij kan aan bedrijven in de sector de nodige aanwijzingen geven.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. demonstratie/bezetting, verstoring openbare orde			
3a. eigen maatregelen luchthaven	3a. exploitant, KMar	3a. art. 132, 133 RTL, art. 6 Politiewet 1993	
3b. maatregelen door lokaal gezag en door Koninklijke marechaussee ter handhaving openbare orde: toepassing Wet openbare manifestaties (WOM) en politieoptreden/bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening)	3b. KMar, burgemeester	3b. Wet openbare manifestaties, art. 6 Politiewet 1993, art. 172, 175, 176 Gemeentewet	3b. Een aankomst- en vertrekhal van een luchthaven valt ook onder de WOM. Zie verder het schema openbare orde.
3c. maatregelen veiligheid luchtverkeer, zie hierna onder kaping			
4. kaping			
4a. algemene afhandeling	4a. minister Justitie	4a. art. 37ab Luchtvaartwet	4a. Zie verder het schema justitie.
4b. maatregelen veiligheid luchtverkeer, bijv. verkeersmaatregelen of het sluiten van een luchthaven, zie onder verkeer en onder infrastructuur	4b. minister VenW	4b. zie onder verkeer en onder infrastructuur; toepassing art. 35 Luchtvaartwet: 'andere redenen'	4b. Minister VenW is lid van beleidsteam regering onder voorzitterschap minister Justitie.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5. terrorisme 5a. veiligheidsrisicogebied: onderzoek voorwerpen, vervoermiddelen, personen aan kleding zonder bevel van officier van justitie	5a. aanwijzing: regering, bij algemene maatregel van bestuur; uitvoering: opsporingsambtenaar	5a. art. 126zq lid 4, art. 126zr lid 3, 126zs lid 3 Wetboek van strafvordering (Stb. 2006, 580), Besluit opsporing terroristische misdrijven (Stb. 2006, 730); in de bijlage van dit besluit zijn aangewezen o.m. de Nederlandse luchthavens en daaraan grenzende gebieden	5. Zie ook het schema justitie. 5a. Anders dan de veiligheidsrisicogebieden ingesteld o.g.v. art. 151b Gemeentewet, zijn deze gebieden aangewezen bij amvb en hoeft er geen sprake te zijn van (dreigende) verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens.
5b. maatregelen veiligheid luchtverkeer, bijv. verkeersmaatregelen of het sluiten van een luchthaven, zie onder verkeer en onder infrastructuur			5b. Zie de twee bevoegdheden inzake verkeer genoemd in de bijlage bij Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662).
5c. algemene beveiligingsmaatregelen, zie onder 2			
5d. toepassing stelsel bewaken en beveiligen, zie schema justitie			
5e. onderschepping van een burgerluchtvaartuig			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5e1. uitvoering	5e1. conform regeling van minister VenW voor wat het burgerluchtverkeer en de algemene verkeersveiligheid in de lucht betreft en minister Defensie voor wat het militaire luchtverkeer betreft, uitvoering door een militair luchtvaartuig of een luchtvaartuig dat wordt gebruikt voor politie- of douanediens ten	5e1. art. 41 lid 3 Luchtverkeersreglement, Regeling onderschepping luchtvaartuigen	
5e2. uitvoering in het kader van terrorismebestrijding	5e2. <i>master controller</i> bij het <i>Air Operations and Control Station</i> van de Koninklijke luchtmacht te Nieuw Milligen (AOCS NM), minister Justitie	5e2. art. 59 Politiewet 1993, Regeling bijstand bestrijding luchtvaartterrorisme	
5e3. verplichtingen gezagvoerder	5e3. gezagvoerder	5e3. art. 41 Luchtverkeersreglement	

14.8 vorderingen algemeen

voor de vordering van vervoer, zie onder vervoer

voor beschikbaarstelling luchthavens, zie onder infrastructuur

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht	alle ministers in overeenstemming met minister EZ	art. 3a*, 4 en 5 Vorderingswet	Zie verder het schema schaarste algemeen.

14.9 verzekeringen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. garantstelling		1. n.v.t.	
1a. Noordzee: t.b.v. berging i.v.m. vrijmaken aanlooproute en t.b.v. opruiming (evt.) verontreiniging	1a. minister VenW, voor deze Rijkswaterstaat, dienst Noordzee		
1b. internationale luchtvaart	1b. minister VenW in overeenstemming met minister Financiën		
2. afwijken van normale polissen, herverzekering, zie schema financieel verkeer			

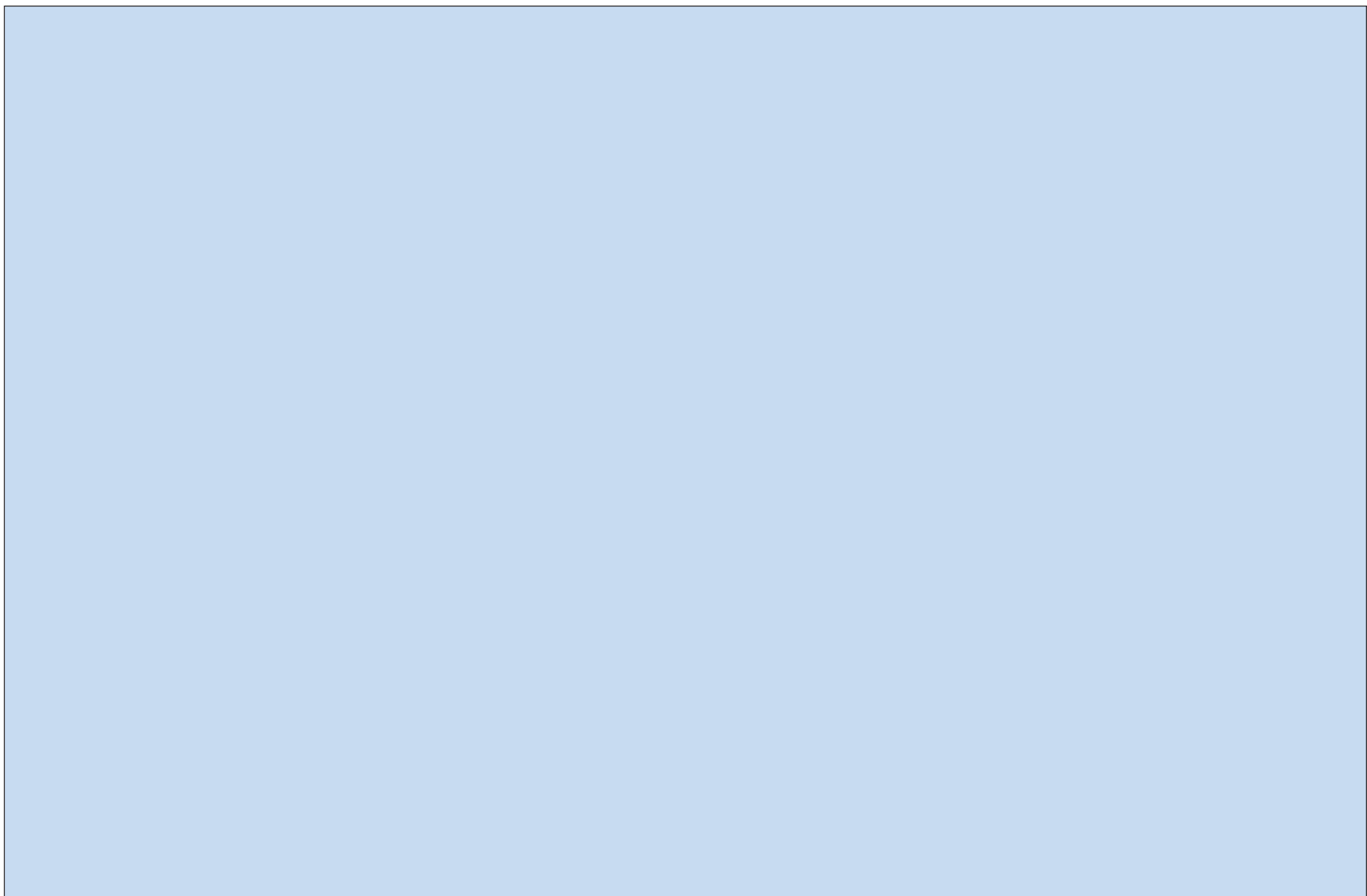
14.10

rijksheren

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
aanwijzing en optreden rijksheren, uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister VenW	– art. 10b Distributiewet – art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet); de luchtvaartwetgeving kent geen bepalingen over rijksheren	Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

NB. De luchtvaart is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) kent twee verwijzingen naar luchtvaartwetgeving, zoals vermeld in dit schema onder verkeer.

15 Media en openbaarheid

15.1 zendtijd en gebruik studio's e.d.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<i>ter beschikking staan van zendtijd, studio's e.d.</i>	1. minister-president; hij kan ook andere autoriteiten aanwijzen die mededelingen kunnen doen (i.e. ministers, commissarissen van de Koning, burgemeesters)	1. art. 173 Mediawet, Uitvoeringsbesluit ex art. 173 Mediawet; vangnet: art. 3a Vorderingswet*, zie schema schaarste algemeen	1. De Mediawet kent geen regeling voor toegang tot persorganen. Art. 173 Mediawet is centralistisch, een rechtstreekse relatie tussen decentrale overheden en regionale omroepen ('calamiteitenzender') is geregeld bij convenant.** De Mediawet wordt vervangen door de nieuwe Mediawet (30 571): art. 173 is opgenomen in titel 6,5 wetsontwerp.
	2. militair gezag	2. art. 19 Oorlogswet voor Nederland*	2. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.

15.2 beperking openbaarheid algemeen

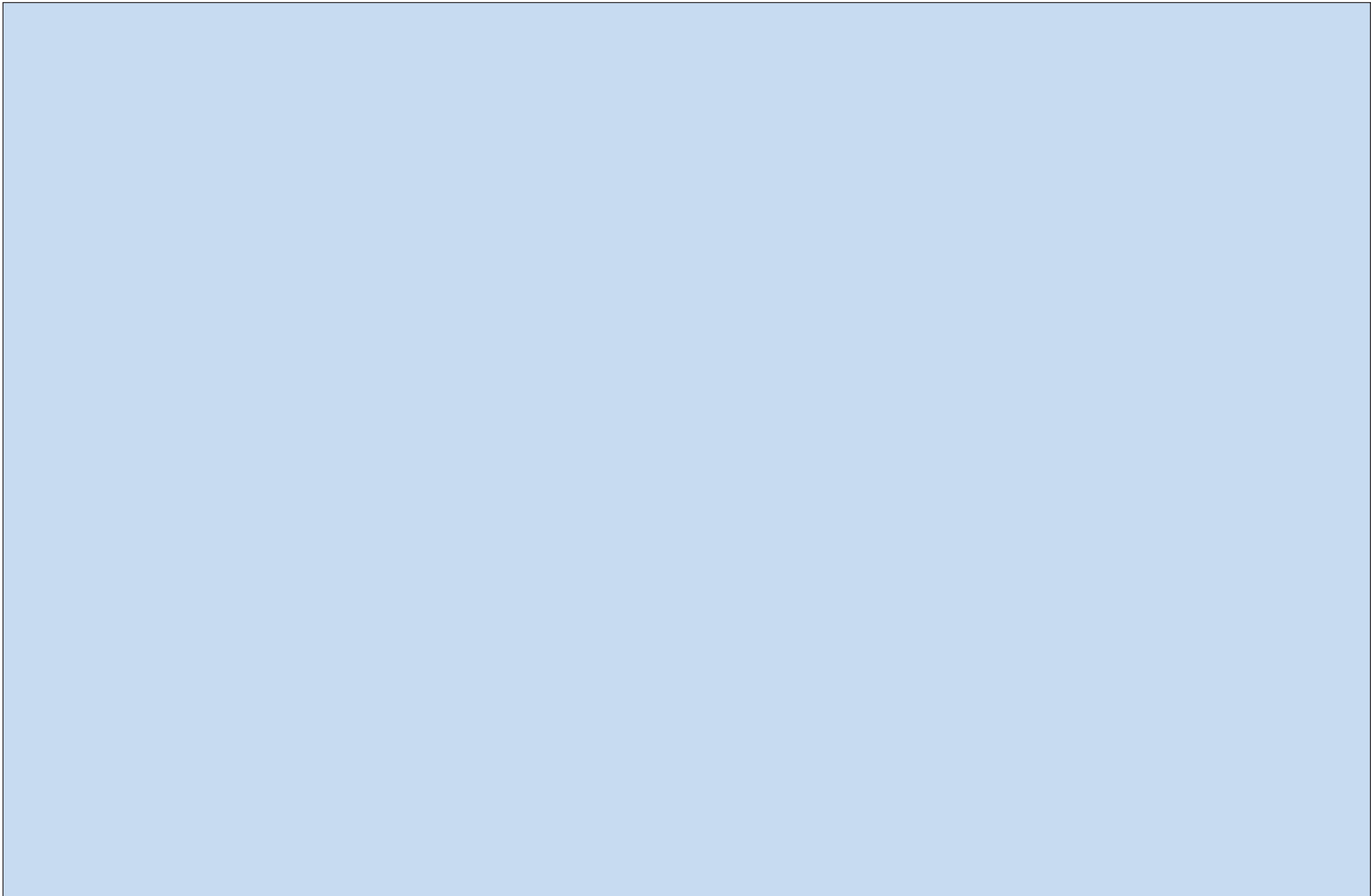
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1a. relatieve en absolute weigeringsgronden , i.h.b. veiligheid van de staat en bij milieu-informatie: de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage	1a. overheid algemeen	1a. art. 10 lid 1 onder b en lid 7 onder b Wet openbaarheid van bestuur; art. 15-18 Archiefwet 1995	Het betreft normaal recht, ook van toepassing op preventie en preparatie, m.u.v. art. IIIA Wet bescherming staatsgeheimen*.
1b. tweede tekst milieu-informatie en informatie in het stuk dat niet als milieu-informatie is te beschouwen	1b. betreffende bevoegd gezag	1b. art. 19.3, 19.6a, 19.7 Wet milieubeheer	
1c. opgave RIVM-register ex art. 12.12 Wet milieubeheer	1c. betreffende bevoegd gezag	1c. art. 19.8 Wet milieubeheer	
2. beperkte openbaarheid rampbestrijdingsplan ter voorkoming van sabotage	2. college burgemeesters en wethouders	2. art. 10c lid 2 onder b Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo)	2 en 3. De komende Wet veiligheidsregio's zal onder meer de Wet rampen en zware ongevallen vervangen (31 117).
3. beperkte openbaarheid risicokaart via internet	3. minister BZK, bij regeling	3. art. 6a lid 3 Wrzo, art. 8 lid 3 Regeling provinciale risicokaart (Stcrt. 2007, 75)	
4. aanwijzen verboden plaats	4. regering, bij beschikking	4. Wet bescherming staatsgeheimen	4. De noodbevoegdheid ex art. IIIA Wet bescherming staatsgeheimen* gaat verdere dan de normale bevoegdheden: elk werk van openbaar verkeer en van openbaar nut kan worden aangewezen.

15.3 censuur

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. regelen stellen t.a.v. de inhoud van radio- en televisieprogramma's en het toezicht daarop	1. minister-president	1. art. 174 Mediawet*	Censuur is een inbreuk op de Grondwet en kan daarom alleen tijdens de algemene noodtoestand (op grond van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden) worden ingesteld. Zie ook het schema telecommunicatie en post. De Mediawet wordt vervangen door de nieuwe Mediawet (30 571): art. 174 is opgenomen in titel 6.5 wetsontwerp.
2a. post, stuk of bericht in beslag nemen, afluisteren c.a.	2. autoriteiten daartoe aangewezen door minister BZK in overeenstemming met minister Justitie	2. art. 12, 13, 14 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag* (jo art. 14.5 lid 1 Telecommunicatiewet en art. 22 lid 1 Postwet)	
2b. beperkingen, verbod t.a.v. geschriften e.d.			
2c. verbieden vertoningen			
3. als 2a, 2b, 2c	3. militair gezag	3. art. 31 lid 1, art. 33, 34, 35 Oorlogswet voor Nederland* (jo art. 14.5 lid 2 Telecommunicatiewet en art. 22 lid 2 Postwet)	3. Militair gezag, zie hierboven onder zendtijd, gebruik van studio's e.d., 2.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

**) Zie hierover het rapport Met beeld en beleid, de rol van de regionale publieke zender bij crises en rampen, januari 2005.

16

Milieu

voor waterkwaliteit, zie schema oppervlaktewater en waterkering

16.1

milieuschade in het algemeen

ingevoegd per 1 juni 2008, Stb. 2008, 166

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan overheid via politie	1a1. voortvloeiend uit zorgplicht art. 1.1a Wet milieubeheer (Wm), geen directe wettelijke basis	Titel 17.2 heeft betrekking op schade aan beschermde soorten, natuurlijke habitats, bodem en lucht, boven een bepaalde schadedrempel, veroorzaakt door een beroepshalve of bedrijfsmatig verrichte activiteit en die valt onder de activiteiten genoemd in bijlage III van de Europese richtlijn milieuaansprakelijkheid (of als dat niet zo is, die valt aan te merken als schade aan beschermde soorten of natuurlijke habitats terwijl de veroorzaker schuld of nalatigheid kan worden verweten) en die niet valt onder de uitzonderingen van art. 17.8 (Handleiding infomil.nl, zie hierna). Uitzonderingen op milieuschade: art. 17.8 Wm, zoals (dreigende) milieuschade als gevolg van oorlogshandelingen, of als gevolg van activiteiten die uitsluitend tot doel hebben bieden van bescherming tegen natuurrampen.
	1a2. een ieder aan burgemeester	1a2 en 3. art. 11b, 11a Wet rampen en zware ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	
	1a3. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK		
1b. melding aan overheid; informatie verstrekken door degene die een activiteit verricht waardoor zich milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan voordoet	1b. aan bevoegd gezag volgens art. 17.9 Wm	1b. art. 17.10, 17.12 lid 2, 17.13 lid 2 Wm	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c. overheden onderling	<p>1c1. bevoegd orgaan aan burgemeesters betrokken gemeenten, VROM-inspecteur, commissarissen van de Koning van betrokken provincies bij (mogelijk) gemeentegrens overschrijdend incident, gedeputeerde staten bij (mogelijke) bodemverontreiniging, andere betrokken bestuursorganen en overheidsdiensten</p> <p>1c2. bevoegd gezag aan minister VROM indien milieuschade zich voordoet of kan voordoen buiten grenzen Nederland</p>	1c1 en 2. art. 17.12 lid 3, art. 17.13 lid 3 Wm	<p>Indien nog onduidelijk is of sprake is van milieuschade in de zin van titel 17.2 Wm (vanwege de drempel), kan titel 17.1 Wm worden toegepast ('ongewoon voorval'), zie hieronder. (Mogelijk worden beide titels in de toekomst geïntegreerd.)</p> <p>Bij samenloop van titel 17.2 Wm en specifieke calamiteitenregelingen in sectorwetten, zoals t.a.v. de bodem, kan of alleen titel 17.2 of kunnen beide regelingen worden toegepast (Kamerstukken II 2006/07, 30 920, nr. 3, p. 21-22).</p> <p>Zie verder de Handleiding bij titel 17.2 Wet milieubeheer, www.infomil.nl.</p>
1d. informeren regering ander land	1d. minister VROM	1d. art. 17.3 lid 4 Wm	
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen	<p>2a1. een ieder</p> <p>2a2. degene die de activiteit verricht waardoor zich milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan voordoet</p>	<p>2a1. zorgplicht art. 1.1a Wm</p> <p>2a2. art. 17.12 lid 1, 17.13 lid 1 en 6 Wm</p>	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. maatregelen overheid			
2b1. verplichten maatregelen te treffen of zelf maatregelen treffen of uitvoering daarvan opdragen aan derden	2b1. bevoegd gezag volgens art. 17.9 Wm	2b1. art. 17.10 lid 1 onder c en d en lid 2, art. 17.12 lid 4, art. 17.13 lid 5, art. 17.14 lid 3 en 4 Wm	
2b2. vordering tot treffen van maatregelen door bevoegd gezag	2b2. minister VROM	2b2. art. 17.15 lid 2 Wm	
2b3. verzoek tot treffen van maatregelen	2b3. belanghebbenden en bestuursorganen of overheidsdiensten bedoeld in art. 17.12 lid 3 Wm	2b3. art. 17.15 lid 1 Wm	
2b4. optreden burgemeester, zie onder milieu-incident en inrichting, 'ongewoon voorval', toelichting bij 2e			

16.2 milieu-incident en inrichting 'ongewoon voorval'

informatie in het algemeen en overige maatregelen door openbaar bestuur, zie schema rampenbestrijding algemeen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding aan overheid	1a. degene die de inrichting drijft aan bevoegd orgaan (terzake milieuvergunning of melding ex art. 8.41 Wm)	1a. art. 17.2 Wm	1a. Bevoegd gezag ex art. 8.1 of art. 8.41 Wm: zie voor wijziging van de systematiek van h. 8 Wm: Stb. 2006, 606, in werking getreden per 1 januari 2008.
1b. aan personen die getroffen kunnen worden en de te volgen gedragslijn	1b. burgemeester en wethouders	1b. art. 19.2 Wm	1b. Voor zover deze informatie niet reeds ingevolge art. 10b van de Wet rampen en zware ongevallen of een ander wettelijk voorschrift moet worden verstrekt.
1c. overheden onderling	1c. bevoegd orgaan aan burgemeesters betrokken gemeenten, VROM-inspecteur, commissarissen van de Koning van betrokken provincies bij (mogelijk) gemeentegrens overschrijdend incident, gedeputeerde staten bij (mogelijke) bodemverontreiniging, andere betrokken bestuursorganen en overheidsdiensten	1c. art. 17.2 Wm	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen, voorkomen, beperken, ongedaan maken gevolgen	2a. degene die de inrichting drijft	2a. art. 17.1 Wm, zorgplicht ex art. 1.1a Wm	
2b. optreden overheid t.a.v. afval, zie hieronder			
2c. alle maatregelen vanwege gevaar voor mens of milieu door stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen dan wel handelingen daarmee, onder meer: <ul style="list-style-type: none"> – stopzetten productie stoffen, preparaten, genetisch gemodificeerde organismen of van producten die deze bevatten – vernietigen daarvan – betreden gebied (verboden gebied) en van vervoer van dieren, planten, goederen in/uit gebied – verwijderen personen, dieren, planten, goederen uit bepaalde gebieden 	2c1. minister VROM, in overeenstemming met minister wie het mede aangaat, tenzij spoed	2c1. art. 17.19 Wm (per 1 juni 2008)	2c. Opvolger van art. 40 Wet milieugevaarlijke stoffen (Wms). Deze wet is per 1 juni 2008 vervangen door twee titels in hoofdstuk 9 Wet milieubeheer en art. 17.19 Wm (Stb. 2007, 181). Art. 17.19 Wm is vergelijkbaar met art. 46 lid 2 Kernenergiewet. Voor maatregelen t.a.v. dieren die worden gehouden bevat art. 98 Gezondheids- en welzijnwet voor dieren een voorziening. Maatregelen t.a.v. gewassen en de visserij worden gebaseerd op art. 17.19 Wm of op art. 6 Noodwet voedselvoorziening*.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	2c2. minister Justitie	2c2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 17.19 Wm	2c2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
2d. handhaving algemeen, i.h.b. spoedbestuursdwang	2d. bestuursorganen genoemd in hfdst. 18 Wm	2d. hfdst. 18 Wm, hfdst. 5 Algemene wet bestuursrecht	
2e. optreden burgemeester, zie toelichting			2e. De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheden ex art. 175 en 176 Gemeentewet (inclusief het opperbevel ex art. 11 Wet rampen en zware ongevallen) maatregelen kunnen treffen in afwijking van het milieurecht; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot optreden doet aan het bevoegd gezag. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe.
2f. wijzigen vergunning of aanbevelingen om herhaling te voorkomen	2f. bevoegd gezag ex art. 8.1 of 8.41 Wm	2f. art. 17.3 Wm	

16.3

afvalstoffen

informatie en (eigen) maatregelen algemeen, zie hierboven

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. eigen maatregelen: alle maatregelen zo veel mogelijk voorkomen of beperken gevolgen	1a. een ieder 1b. degene die de inrichting drijft	1a. zorgplicht art. 10.1 Wm 1b. art. 17.1 Wm, zorgplicht art. 10.1 Wm	
2. vanwege incident, opleggen verplichtingen of verbod aan degene bij wie afvalstoffen ontstaan zijn of aanwezig zijn: – scheiden – gescheiden afgeven – nuttig toepassen of verwijderen – verbod afvalstoffen langer dan een termijn onder zich te houden – afgeven aan een persoon behorend tot aangewezen categorie of brengen naar aangewezen plaats	2a. inrichtingen: bevoegd gezag ex art. 8.1 of 8.41 Wm, andere gevallen B&W; overige gevallen: gedeputeerde staten 2b. verzoek minister VROM aan bevoegd gezag tot toepassing art. 17.4 lid 1 Wm; eigen optreden minister VROM: art. 17.5 lid 2 Wm	2a. art. 17.4 Wm 2b. art. 17.5 lid 1 onder a Wm	2a en 3a. Bevoegd gezag ex art. 8.1 of art. 8.41 Wm: zie voor wijziging van de systematiek van h. 8 Wm: Stb. 2006, 606, in werking getreden per 1 januari 2008.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. wijzigen vergunning of aanbevelingen om herhaling te voorkomen	3a. bevoegd gezag ex art. 8.1 of 8.41 Wm	3a. art. 17.3 Wm	
	3b. verzoek minister VROM aan bevoegd gezag tot wijziging vergunning; eigen optreden minister VROM: art. 17.5 lid 2 Wm	3b. art. 17.5 lid 1 onder b Wm	
4. optreden burgemeester , zie onder milieu-incident en inrichting, 'ongewoon voorval', toelichting bij ze			

16.4 bodem

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding aan gedeputeerde staten, of aan burgemeester en wethouders 4 grote steden en overige aangewezen gemeenten, of aan besturen plusregio ex art. 104 Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), of aan minister VenW voor bodem onder rijkswateren	1a. degene die handelingen op of in de bodem verricht bedoeld in art. 6-11 Wbb en kennis neemt van een verontreiniging of aantasting van de bodem; degene die bij die handelingen is betrokken maakt melding aan degene die de handelingen verricht of aan gedeputeerde staten	1a. art. 27 lid 1 en 3, art. 88, art. 63a Wet bodembescherming (Wbb), Besluit aanwijzing bevoegd gezag gemeenten Wet bodembescherming	
1b. overheden onderling	1b. gedeputeerde staten aan burgemeester en wethouders en aan VROM-inspecteur; in plaats van gedeputeerde staten: – burgemeester en wethouders 4 grote steden en overige aangewezen gemeenten, – besturen 7 grote plusregio's ex art. 104 Wgr, – minister VenW voor bodem onder rijkswateren	1b. art. 27 lid 4, art. 88, art. 63a Wbb	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen	2a. ieder die handelingen op of in de bodem verricht bedoeld in art. 6-11 Wbb en weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat daardoor de bodem kan worden verontreinigd of aangetast	2a. art. 13 Wbb	
2b. maatregelen overheid			
2b1. aanwijzingen	2b1 en 2b2. gedeputeerde staten, of commissaris van de Koning	2b1. art. 27 lid 2, art. 88 Wbb	
2b2. maatregelen door overheid zelf	totdat gedeputeerde staten maatregelen treffen; of burgemeester en wethouders 4 grote steden en overige aangewezen gemeenten, of besturen 7 grote plusregio's ex art. 104 Wgr	2b2. art. 30, 31, 88 Wbb	
2b3. verzoek tot treffen maatregelen	2b3. burgemeester, VROM-inspecteur aan gedeputeerde staten, of aan burgemeester en wethouders 4 grote steden en overige aangewezen gemeenten, of aan besturen 7 grote plusregio's ex art. 104 Wgr	2b3. art. 33, 88 Wbb	
2b4. optreden burgemeester, zie onder milieu-incident en inrichting, 'ongewoon voorval', toelichting bij 2e			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2c. waterbodem			2c. art. 72 Waterstaatswet 1900 heeft geen betrekking op de bodem onder oppervlaktewater.
2c1. aanwijzingen	2c1. minister VenW inzake bodem onder rijkswateren	2c1. art. 63a Wbb	
2c2. maatregelen t.a.v. waterbodem en kust/oever tenzij redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de verontreiniging geen gevolgen heeft voor de waterbodem	2c2. beheerder of - tenzij minister VenW beheerder is - commissaris van de Koning totdat beheerder maatregelen treft	2c2 en 3. art. 35 Wbb	
2c3. verzoek tot treffen maatregelen	2c3. burgemeester, VROM-inspecteur		

16.5 lucht

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie	1. commissaris van de Koning doet van een overschrijding van een in bijlage 2 Wet milieubeheer genoemde alarmdrempel of informatiedrempel in zijn provincie zo spoedig mogelijk mededeling aan het publiek	1. art. 5.18 Wm	Overdracht van bevoegdheden aan besturen van 4 grote steden, overige aangewezen gemeenten en van plusregio's heeft - anders dan bij bodembescherming - hier niet plaatsgevonden.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen 2a. bevel vanwege (dreigende) luchtverontreiniging met aanmerkelijk gevaar voor gezondheid, ondukbare hinder of ernstige schade, en het treffen van andere voorzieningen niet kan worden afgewacht: bevel tot sluiten (deel) inrichting, toestel buiten werking stellen, staken handeling	2a en b. commissaris van de Koning	2a en b. art. 43, 45-48, 50-52 Wet inzake de luchtverontreiniging, art. 5.16 en 5.17 Wm; Smogregeling 2001 (Stcrt. 2001, 109) en draaiboek	Uitoefening van de bevoegdheden van de cdK is gekoppeld aan gekwantificeerde normen (par. 5.2.4 Wet milieubeheer).
2b. algemene voorschriften m.b.t. inrichtingen, toestellen, brandstoffen en verontreinigende handelingen, zoals verbod in werking hebben inrichting of toestel, verbod gebruiken brandstof (bijv. verkeersmaatregel vanwege smog)			
2c. verzoek tot geven bevel of algemene voorschriften	2c. burgemeester, regionale VROM inspecteur	2c. art. 44, 49 wet inzake de luchtverontreiniging	
2d. optreden burgemeester, zie onder milieu-incident en inrichting, 'ongewoon voorval', toelichting bij 2e			

16.6 kernongevallen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			Kernongevallen zijn verdeeld in twee typen: ongevallen met categorie A-objecten en ongevallen met categorie B-objecten (art. 38 onder c en d Kew). De bestrijding van de eerste categorie vindt centraal plaats, in samenwerking met het lokale gezag; bestrijding van de tweede categorie vindt decentraal plaats, waarbij kan worden besloten het ongeval te bestrijden als een ongeval met een categorie A-object (opschaling, art. 42 Kew).
1a. aan de overheid	1a1. een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zich een ongeval voordoet met een categorie A-object of categorie B-object aan burgemeester	1a1. art. 39 lid 1 Kernenergiewet (Kew)	
	1a2. exploitant van een inrichting (art. 15 onder b Kew) aan burgemeester	1a2. art. 39 lid 3 Kew	
1b. overheden onderling	1b1. over ongeval: burgemeester aan minister VROM	1b1. art. 39 lid 2 Kew	
	1b2. over maatregelen ex art. 46 Kew: minister VROM aan commissaris van de Koning, burgemeester en zo nodig aan dagelijks bestuur waterschap en van andere openbare lichamen	1b2. art. 49 lid 2 Kew	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	<p>1b3. over voorschriften en maatregelen door burgemeester ex art. 49b Kew bij ongeval met categorie A-object, over maatregelen ex art. 173, 175 en 176 Gemeentewet bij ongeval met categorie B-object: burgemeester aan minister VROM, minister wie het mede aangaat en aan commissaris van de Koning</p> <p>1b4. maatregelen beheerder oppervlaktewater ex art. 49d: aan minister VROM, minister wie het mede aangaat en aan commissaris van de Koning</p>	<p>1b3. art. 49b lid 2, art. 49c Kew</p> <p>1b4. art. 49d lid 3 jo art. 49c Kew</p>	
<p>1c. aan de bevolking en aan hulpverleners, ongeval categorie A-object of categorie B-object dat opgeschaald is naar categorie A-object</p>	<p>1c1. minister VROM en minister wie het mede aangaat</p> <p>1c2. burgemeester, zie schema rampenbestrijding algemeen</p> <p>1c3. minister Justitie</p>	<p>1c1. art. 43a, 44, 45 Kew</p> <p>1c3. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 43a lid 1 Kew</p>	<p>1c3. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.</p>

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1d. aan de bevolking en aan hulpverleningspersoneel, ongeval met categorie B-object, conform algemene regeling bij en krachtens Wet rampen en zware ongevallen, zie schema rampenbestrijding algemeen			
1e. internationaal	1e1. minister VROM aan IAEA 1e2. minister BZK aan andere staten, lidstaten en Europese commissie, zie schema rampenbestrijding algemeen	1e1. Verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval (Trb. 1986, nr. 125)	1e1. Notificatie van een nucleair ongeval aan andere staten, die de gevolgen van een nucleair ongeval kunnen ondervinden en IAEA op basis van IAEA-Verdrag inzake vroegtijdige kennisgeving van een nucleair ongeval.
2. eigen maatregelen	2. beheerder	2. beschreven in aanvraag vergunning, art. 6 lid 1 onder h (veiligheidsrapport) Besluit Kerninstallaties, splijtstoffen en ertsen, art. 115 en 116 Besluit stralingsbescherming	
3. maatregelen overheid			
3a. categorie B-object, opschaling			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3a1. maatregelen bij ongeval met categorie B-object, zie schema rampenbestrijding algemeen			3a1. Bij een ongeval met een categorie B-object kan de burgemeester gebruik maken van zijn algemene bevoegdheden krachtens de Gemeentewet en de Wet rampen en zware ongevallen.
3a2. opschaling ongeval met categorie B-object naar ongeval met categorie A-object	3a2a. minister VROM, na overleg met minister wie het aangaat en met burgemeester en commissaris van de Koning	3a2a. art. 42 Kew	
	3a2b. idem, maar minister Justitie	3a2b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 42 Kew	3a2b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
3a3. verzoek tot opschaling 3a2	3a3. burgemeester, commissaris van de Koning	3a3. art. 42 Kew	
3b. maatregelen bij ongeval met categorie A-object of categorie B-object dat opgeschaald is naar categorie A-object, zoals: <ul style="list-style-type: none"> – toegang van mensen, dieren, planten, goederen tot verontreinigd gebied – verblijf binnenshuis van mens en dier 	3b1. minister wie het aangaat, na overleg met minister VROM, en met burgemeester en commissaris van de Koning die hierbij in het bijzonder betrokken zijn, tenzij spoed	3b1. art. 46, 49a Kew	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<ul style="list-style-type: none"> – brengen van mensen, dieren, planten, goederen binnen verontreinigd gebied naar elders binnen of buiten dit gebied – ontsmetten mensen, dieren, goederen – verstrekken beschermende stoffen aan mensen – geneeskundig, veterinaire onderzoek – begraven, verbranden, bewaren, behandelen, vervoeren van lijken – versnellen afvoer of doorspoelen van verontreinigd oppervlaktewater – beschermen oppervlaktewater en drinkwatervoorziening – maatregelen t.a.v. onttrekken primair slib aan slibverwerkingsproces – verbieden, beperken gebruik oppervlaktewater – maatregelen telen, oogsten land- en tuinbouwprodukten; sluiten van kassen; weiden, vangen, slachten van dieren en vissen 	3b2. idem, maar minister Justitie	3b2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 46 lid 1 Kew	3b2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3c. bevelen aan beheerder van categorie A-object	<p>3c1. minister VROM; als gevolgen waarschijnlijk binnen inrichting blijven, met minister SZW gezamenlijk</p> <p>3c2. minister Defensie in overeenstemming minister VROM en minister BZK</p> <p>3c3. minister Justitie</p>	<p>3c1-2. art. 47 lid 1 en 2, 48 lid 1 Kew</p> <p>3c3. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 47, 48 lid 1 Kew</p>	<p>3c3. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.</p>
3d. verzoek tot geven van bevelen aan beheerder van categorie A-object	<p>3d1. burgemeester aan minister VROM, minister SZW of minister Defensie</p> <p>3d2. idem, aan minister Justitie</p>	<p>3d1. art. 47 lid 4, 48 lid 2 Kew</p> <p>3d2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 47 lid 4, 48 lid 2 Kew</p>	<p>3d2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.</p>

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3e. voorschriften lokaal, maatregelen bij ongeval met categorie A-object, onder meer t.a.v. onderwerpen genoemd bij 3b	3e. burgemeester	3e. art. 49b lid 1 en 4 Kew	3e. Burgemeester trekt voorschriften in en beëindigt maatregelen zodra een minister overeenkomstige regels stelt of maatregelen treft, of aan burgemeester meedeelt de voorschriften in te trekken of maatregelen te beëindigen (art. 49b lid 3 Kew).
3f. oppervlaktewater: maatregelen bij ongeval categorie B-object, zoals: <ul style="list-style-type: none"> – versnellen afvoer of doorspoelen van verontreinigd oppervlaktewater – beschermen oppervlaktewater en drinkwatervoorziening – maatregelen t.a.v. onttrekken primair slib aan slibverwerkingsproces – verbieden, beperken gebruik oppervlaktewater 	3f. beheerder oppervlaktewater	3f. art. 49d, 49a Kew	3f. Beheerder trekt voorschriften in en beëindigt maatregelen zodra een minister overeenkomstige regels stelt of maatregelen treft, of aan beheerder meedeelt de voorschriften in te trekken of maatregelen te beëindigen (art. 49d lid 3 jo 49b lid 3 Kew).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. bijstand internationaal	4a. minister VROM	4a. Verdrag inzake de verlening van bijstand in het geval van een nucleair ongeval of een calamiteit met radioactieve stoffen (Trb. 1986, nr. 126)	
	4b. minister BZK aan andere staten, lidstaten en Europese commissie, zie schema rampenbestrijding algemeen		

16.7 Antarctica

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie melding ongewoon voorval	1. door organisator van die activiteit of de in verband met de uitvoering van die activiteit werkzame personen aan minister VROM en minister LNV	1 en 2. art. 24 en 25 Wet bescherming Antarctica	<p>De Wet bescherming Antarctica heeft betrekking op iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die vanuit Nederland een activiteit naar het antarctisch gebied organiseert en op iedere Nederlander die aan een activiteit in het antarctisch gebied deelneemt.</p> <p>Verdragen en nationale wetgeving inzake Antarctica zijn nodig, omdat dat gebied niet deel uitmaakt van een soevereine staat.</p>

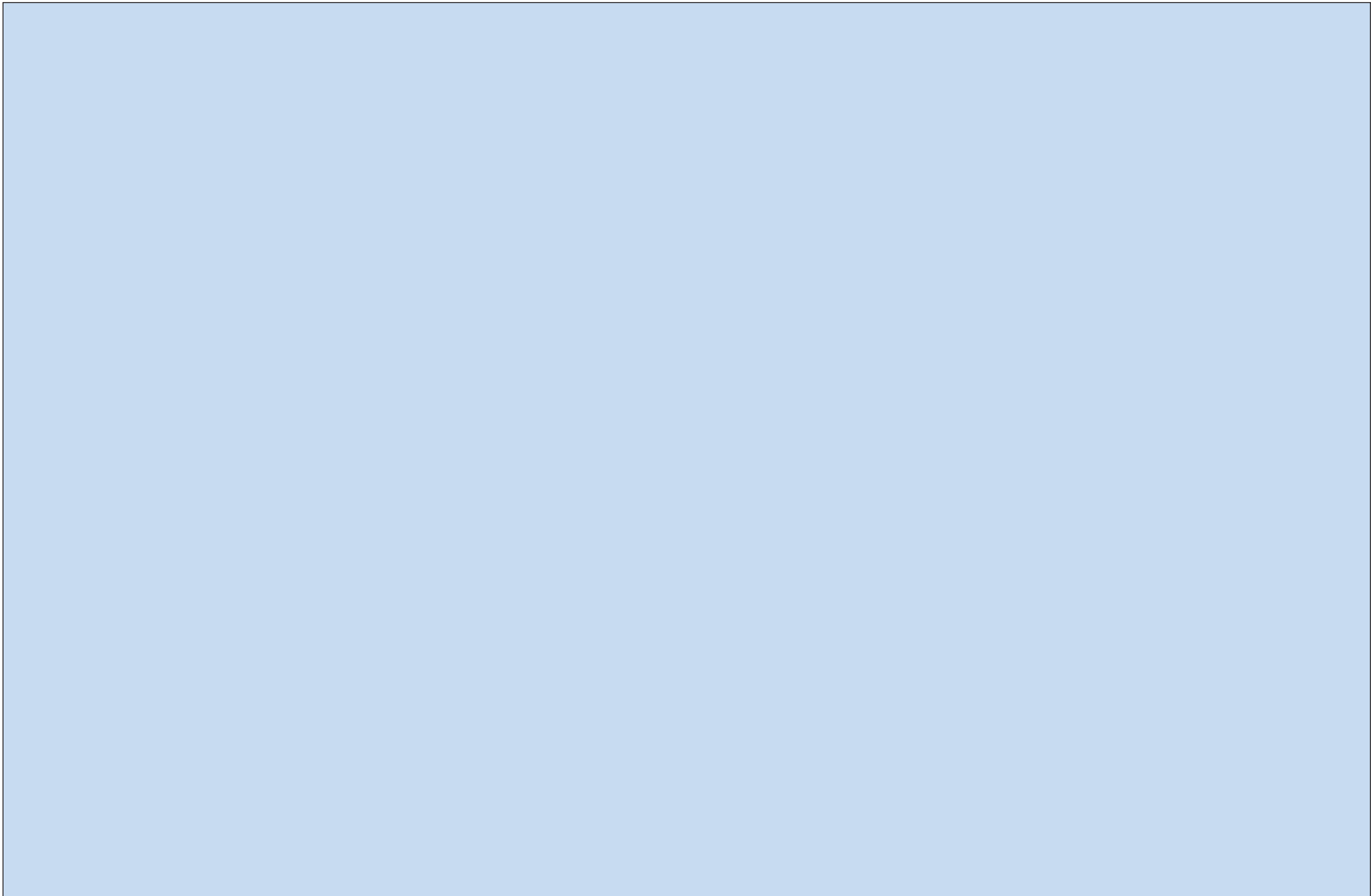
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen: voorkomen, beperken, ongedaan maken gevolgen vorval; voorkomen dat een zodanig vorval zich weer voordoet	2a. organisator of de in verband met de uitvoering van de activiteit werkzame personen		
2b. aanwijzingen	2b. minister VROM en minister LNV		

16.8

schaarste

zie schema schaarste algemeen

- *) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
De noodbevoegdheden in het milieurecht worden vormvrij in werking gesteld; zij vallen dus niet onder het regime van de standaardbepaling inwerkingstelling noodwetgeving en van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden.
- NB. Aanwijzing en optreden rijksheren, uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister, zie schema drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia, onder (nood)drinkwater en noodwater.

17 Noordzee, zeescheepvaart, havens

17.1 rampen- en incidentenbestrijding Noordzee &

search and rescue

incl. schadelijke gevolgen kustbevolking, milieu, waterstaatswerken en schade economische belangen en ernstige belemmeringen van de scheepvaart in de territoriale zee

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. informatie			
1a. melding ongeval, met inbegrip van een eventuele verontreiniging	1a1. kapitein aan Kustwachtcentrum (KWC)	1a. art. 12 Wet voorkoming verontreiniging door schepen, art. 6 Wet verontreiniging zeewater, art. 37 Besluit voorkoming verontreiniging door schepen (Stb. 2006, 693), art. 4 Wet bestrijding ongevallen Noordzee (Wet BON), art. 6 Scheepvaartreglement territoriale zee (STZ); Regeling melding ongevallen en voorvallen op zee 2005 (Stcrt. 2004, 248)	De territoriale zee is tot 1 km buiten de kust gemeentelijk en provinciaal ingedeeld gebied. Inzake deze overlap tussen de Wet BON en Gemeentewet/ Wet rampen en zware ongevallen is het uitgangspunt dat de Wet BON prevaleert (niet formeel geregeld). Zie verder art. 2 Wet BON voor de monding van de Westerschelde. Voor het onderscheid tussen zeegebieden (territoriale zee, exclusieve economische zone en volle zee), zie Tekst en Commentaar Openbare orde en veiligheid, Wet bestrijding ongevallen Noordzee, inl. aant. nr. 7.
	1a2. nautisch beheerder aan KWC	1a2. Samenwerkingsovereenkomst Kustwachtcentrum met een plaatselijk bevoegde autoriteit (nautisch beheerder) (Rampenplan voor de Noordzee 2008, deel C, bijlage 6.2)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	1a3. luchtvaartuigen, zie het schema luchtvaart		Over de Kustwacht, zie Besluit instelling Kustwacht (Kustwacht Nederland nieuwe stijl), Stcrt. 2006, 229, en de notitie Kustwacht Nederland, kamerstukken II 2005/06, 30 490, nr. 1.
1b. berichten aan de scheepvaart	1b. Koninklijke marine, dienst hydrografie; KWC Navtex	1b. geen	
1c. informeren/overleg met betrokken burgemeester; informeren commissaris van de Koning	1c. namens minister VenW door directeur KWC	1c. art. 9 Wet BON	
1d. melden technische staat schip	1d. nautisch beheerder (verkeersdienst) of politie aan IVW toezichteenheid zeevaart	1d. geen	
1e. melding i.v.m. ongevalsonderzoek	1e. kapitein en exploitant van het schip en de scheepvaartbegeleidingsdienst aan de Onderzoeksraad voor veiligheid (Ovv)	1e. art. 353 Wetboek van Koophandel en art. 9 Besluit Onderzoeksraad voor veiligheid	
1f. melding aan vlaggestaat	1f. minister VenW (voor deze IVW toezichteenheid zeevaart)	1f. art. 8 Marpol Verdrag	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen, incl. een evt. bergingsovereenkomst	2a. kapitein	2a. art. 15 Wet BON, art. 12 lid 4 Wet voorkoming verontreiniging door schepen, art. 8 International safety management code, hoofdstuk 5 Schepenbesluit 2004, art. 4 STZ	
2b. redding Noordzee en enkele binnenwateren: Waddenzee, IJsselmeergebied (incl. randmeren), Zuid-Hollandse en Zeeuwse Stromen	2b. namens minister VenW door KWC	2b. Regeling in zake de SAR-dienst 1994 (search and rescue); Opplan SAR	2b. SAR valt niet onder de Wet BON. Bij toepassing van de Wet rampen en zware ongevallen (binnenwateren) is de positie van de directeur KWC die van operationeel leider ex art. 11 lid 2 Wrzo.
2c. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer			2c en d. De nautisch beheerders zijn verantwoordelijk voor de rampen- en incidentbestrijding in hun gebieden (aanloopgebieden), ondersteund door KWC. (Voor zover directeur KWC niet zelf nautisch beheerder is: hij is nautisch beheerder voor de territoriale zee buiten de aanloopgebieden).
2d. coördinatie van de afhandeling	2d. nautisch beheerder	2d. Samenwerkingsovereenkomst Kustwachtcentrum met een plaatselijk bevoegde autoriteit (nautisch beheerder) (Rampenplan voor de Noordzee 2008, deel C, bijlage 6.2)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. centralisatie			
2e1. overname coördinatie van de afhandeling	2e1a. door KWC op verzoek nautisch beheerder aanloopgebied	2e1a. idem	
	2e1b. minister VenW (ondersteund door het regionaal beheersteam Noordzee RBN)	2e1b. art. 11 Wet BON jo Besluit Rampenplan voor de Noordzee 2008	2e1b. Het RBN is de opvolger van het interdepartementaal beleidsteam noordzeerampen IBTN.
2e2. aanwijzingen aan kapitein, eigenaar en hulpverleners inzake voorkomen, beperken en ongedaan maken van schadelijke gevolgen (waaronder verplaatsen van schip; tot zinken brengen; vernietigen lading)	2e2. namens minister VenW door voorzitter RBN (na overleg met hulpverlener, vlaggestaat c.q. overeenstemming minister wie het mede aangaat, tenzij dringende omstandigheden) (toezicht uitvoering KWC)	2e2. art. 5 Wet BON	
2e3. maatregelen door minister VenW zelf, gericht tot schip ter voorkoming, beperking en ongedaan maken schadelijke gevolgen (waaronder overname van het gezag; brengen naar een Nederlandse haven)	2e3. idem (uitvoering KWC)	2e3. art. 6 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e4. doen toelaten in Nederlandse haven van betreffende schip (zie ook onder verkeer)	2e4. namens minister VenW door voorzitter RBN (na overleg met havenbeheerder)	2e4. art. 10 idem	
2e5. bestrijding verontreiniging	2e5. Rijkswaterstaat dienst Noordzee	2e5. art. 2 Organiek besluit Rijkswaterstaat	2e5. Zie www.WOCB.nl .
2e6. opruimen wrak	2e6. namens minister VenW door voorzitter RBN en dienst Noordzee (uitvoering dienst Noordzee)	2e6. art. 18 Wet BON	2e6. De Wrakkenwet is van toepassing op de territoriale zee, maar bij toepassing Wet BON bij een (dreigende) verontreiniging ook toepassing Wet BON op opruimen wrak.
3. kernongeval nucleair schip (=categorie A): in aanvulling op 2: bevel maatregelen te treffen om gevolgen te beperken, ongedaan te maken (waaronder beëindigen verblijf Nederland)	3a. minister VROM (evt. op verzoek burgemeester)	3a. art. 47 Kernenergiewet	
	3b. minister Defensie in overeenstemming met minister VROM en minister BZK t.a.v. vervoermiddelen krijgsmacht en van bondgenoten	3b. art. 48 idem	
4. bodemverontreiniging , zie het schema milieu			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5. kustverontreiniging, aantasting	5. minister VenW (voor deze Rijkswaterstaat, kustdiensten), tenzij redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de verontreiniging of aantasting geen gevolgen heeft voor de bodem onder dat water	5. art. 35, 63a Wet bodembescherming, Samenwerkingsregeling bestrijding kustverontreiniging RWS-diensten SBKR De Waterstaatswet 1900 is niet van toepassing op de Noordzee (art. 67 lid 2).	5. Zie www.WOCB.nl . De SBKR is de opvolger van de Coördinatieregeling bestrijding kustverontreiniging Rijkswaterstaat.

6. **visserij**, maatregelen bij milieu-incident, zie schema dierziekten en plantenziekten

17.3 rampenbestrijding off shore installaties, pijpleidingen (mijnbouw)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie, melding	1. melding aan KWC en aan minister EZ (voor deze inspecteur-generaal der mijnen)	1. art. 87 lid 2, art. 88 lid 1, art. 100 lid 3 Mijnbouwbesluit	
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen	2a. exploitant, beheerder pijpleiding	2a. art. 82 lid 1, art. 87 lid 1, art. 100 lid 1 en 2 idem	
2b. maatregelen overheid	2b. minister EZ (voor deze inspecteur-generaal der mijnen)		
2b1. instellen veiligheidszone		2b1. art. 43 Mijnbouwwet	
2b2. aanwijzingen		2b2. art. 88 lid 2 en art. 91 Mijnbouwbesluit	

17.4 verkeer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. verkeersaanwijzingen			
1a. verkeersaanwijzing algemeen	1a. nautisch beheerder: HID Rijkswaterstaat, directeur Havenbedrijf Rotterdam NV, souschef faciliteren Koninklijke marine te Den Helder, directeur KWC (territoriale wateren buiten aanloopgebieden)	1a. art. 9 Scheepvaartverkeerswet jo Besluit verkeersinformatie en verkeersaanwijzingen scheepvaartverkeer	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1b. verkeersaanwijzing i.v.m. terrorisme en milieu	1b. idem	1b. art. 3 onder d en e Scheepvaartverkeerswet	
1c. verbod vervoer en vaarverbod i.v.m. toestand lading en toestand schip, zie onder vervoer 4 en onder vervoersmiddelen a			
1d. aanwijzing aan verkeersbegeleiding rijkswateren	1d. HID Rijkswaterstaat (intern)	1d. art. 10.1.3.1 vierde tranche Algemene wet bestuursrecht	1d. Het betreft het geven van aanwijzingen binnen de eigen organisatie.
1e. idem voor zover niet RWS	1e. burgemeester (intern)	1e. idem	
2. havens: gebruik en verkeer			
2a. inlichtingen door havenautoriteiten, kapiteins, bestuurders vervoersmiddelen te land	2a-c. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	2a. art. 12 jo 3 Havennoodwet	
2b. aanwijzingen gebruik havens		2b. art. 6* jo 3 idem	
2c. regelen/ beperken/ verbieden van toegang tot, verkeer binnen en verlaten havens (zie ook onder rampen- en incidenten- bestrijding Noordzee, 2e4)		2c. art. 8* jo 3 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. afwijking, verruimde toepassing regels Scheepvaartverkeerswet 3a. maatregelen in het belang van ordelijk verloop van scheepvaartverkeer	3a. minister VenW	3a1. art. 10.1.3.1 vierde tranche Algemene wet bestuursrecht 3a2. art. 37a Scheepvaartverkeerswet*	3a1. Het betreft het geven van aanwijzingen binnen de eigen organisatie.
3b. toepassing bevoegdheden ex Scheepvaartverkeerswet t.b.v. uitwendige veiligheid (defensie)	3b. bij wet	3b. art. 38 lid 1 Scheepvaartverkeerswet*	
3c. geen toepassing van hetgeen krachtens art. 4-13 Scheepvaartverkeerswet t.a.v. schepen of andere vaartuigen, welke in gebruik zijn voor de uitvoering van de militaire taak of welke worden gebruikt ten behoeve van de in die maatregel aangewezen overheidsdiensten	3c. bij amvb	3c. art. 38 lid 2 en 3 Scheepvaartverkeerswet*	3c. Deze amvb is niet tot stand gekomen.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3d. regels stellen m.b.t. de ordening van het scheepvaartverkeer op scheepvaartwegen in afwijking van hetgeen is bepaald bij of krachtens de Scheepvaartverkeerswet en van hetgeen door besturen van andere openbare lichamen dan het Rijk is bepaald bij of krachtens verordeningen die betrekking hebben op de ordening van het scheepvaartverkeer op scheepvaartwegen	3d. militair gezag	3d. art. 39 Scheepvaartverkeerswet	3d. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.

4. <i>aanwijzingen aan registerloodsen / corporaties</i>	4. minister VenW	4. art. 52 Loodsenwet*	
---	------------------	------------------------	--

17.5 vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. vervoersovereenkomst	1. een ieder	1. algemeen overeenkomstenrecht	De Vervoersnoodwet is niet van toepassing op zeescheepvaart; in plaats daarvan geldt de genoemde rijkswetgeving.
2. maatregelen			2. De Rijkswet noodvoorzieningen scheepvaart kent vier groepen van bevoegdheden, opklimmend in de mate van ingrijpendheid (2a-2d).
2a. beperkende maatregelen: aanwijzingen bestemming reis, aandoen of vermijden havens of wateren, vervoeren goederen en personen	2a-d. minister VenW	2a. art. 4, 5 Rijkswet noodvoorzieningen scheepvaart*	
2b. vervoerplicht		2b. art. 6 idem*	2b. Een vervoerplicht is een vordering van een dienst: een 'opgelegd publiekrechtelijk contract'; daarmee kan degene aan wie de plicht wordt opgelegd zich beroepen op overmacht jegens contractpartners.
2c. vordering gebruik (overname exploitatie)		2c. art. 8 idem*	
2d. vordering eigendom		2d. art. 16 idem*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. vaarplicht	3. minister VenW	3. art. 2a Vaarplichtwet*, Rijkswet vaarplicht	
4. vervoer gevaarlijke stoffen:			
4a. verbod vervoer	4a. minister VenW - Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), toezichtseenheid zeevaart	4a. havens binnenvaart: art. 26 jo. 27 Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS); zeeschepen: art. 4 onder h jo art. 10 lid 2 Schepenwet jo Besluit minister VenW dd. 20 mrt 1995 (Stcrt. 675), jo art. 5:21 Awb; zeeschepen op binnenwateren: art. 3, 4, 5 WVGS	4a. De WVGS heeft alleen betrekking op binnenwateren.
4b. tijdelijke ontheffing verbod	4b. nautisch beheerder: minister VenW, gedeputeerde staten, burgemeester en wethouders	4b. art. 28 WVGS	
4c. afwijken regels i.v.m. militaire belangen	4c. bij Koninklijk besluit	4c. art. 6o WVGS	
5. internationale sancties , zie schema buitenlandse zaken en vreemdelingen			

17.6

vervoermiddelen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vaarverbod			
a. vaarverbod i.v.m. toestand schip	a en b. IVW toezichteenheid zeevaart	a. art. 7, lid 3, en art. 16 Schepenwet	a. Zie ook onder verkeersaanwijzingen 1b (milieu).
b. tijdelijke toestemming voor korte verplaatsing (waaronder het in een haven laten binnenlopen van een beschadigd schip)		b. geen	
c. vaarverbod i.v.m. oorlogsgevaar	c. minister VenW	c. art. 16 lid 4 Schepenwet	

17.7 handhaving openbare orde (havens)

en

17.8 optreden bij ongeregelde heden (op zee)

en

17.9 strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. havens			
1a. maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving openbare orde: politieoptreden/bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare orde; idem geven van voorschriften (noodverordening)	1a. politie, burgemeester	1a. art. 2 Politiewet 1993, art. 172, 175, 176 Gemeentewet	1a. Een interventie jegens een beheerder vindt plaats door de minister van VenW. De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan een beheerder zo nodig een opdracht kunnen geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de minister van VenW. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe. Zie verder het schema openbare orde.
1b. verkeersmaatregel, zie onder verkeer, i.h.b. onder 2 en 3a			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c. algemene en bijzondere aanwijzingen aan burgemeester	1c1. minister VenW 1c2. minister Justitie	1c1. art. 5 Havenbeveiligingswet 1c2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 5 Havenbeveiligingswet	1c2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
1d. toepassing stelsel bewaken en beveiligen, zie schema justitie			
1e. alerteringsniveau terrorismebestrijding in havens en op schepen, zie schema justitie			
1f. veiligheidsrisicogebied, zie schema openbare orde			1f. In het Besluit opsporing terroristische misdrijven is niet een haven aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Zie het schema justitie over het verschil tussen twee soorten veiligheidsrisicogebied.
2. binnen 1 km zone			
2a. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. verbieden toegang	2b. minister VenW	2b. art. 6 Wet beheer rijkswaterstaatswerken	3. Op zee is geen sprake van openbare orde, vandaar de term ongeregeldheden; er is evenmin gezag met openbare orde bevoegdheden. In plaats daarvan kunnen bestaande bevoegdheden van minister VenW worden toegepast (of minister EZ inzake off shore installaties).
2c. maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving openbare orde, zie hierboven			
2d. strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde	2d. politietaak Noordzee: coördinatie minister Justitie, bijgestaan door permanente kontakgroep handhaving Noordzee (PKHN), voorzitter officier van justitie Noordzeezaken	2d. art. 10 en 11 Besluit instelling Kustwacht	
3. buiten 1 km zone			
3a. verkeersmaatregel, zie onder verkeer			
3b. verbieden toegang	3b. minister VenW	3b. art. 6 Wet beheer rijkswaterstaatswerken	
3c. veiligheidszone off shore installaties, zie boven			
3d. strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, zie 2d			

17.10 verzekering c.a.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. <i>garantstelling</i>			
1a. Noordzee: t.b.v. berging i.v.m. vrijmaken aanlooproute en t.b.v. opruiming verontreiniging	1a. minister VenW, voor deze Rijkswaterstaat, dienst Noordzee	1. n.v.t.	
1b. internationale zeevaart	1b. minister VenW in overeenstemming met minister Financiën		
2. <i>afwijken van normale polissen, herverzekering</i>, zie schema financieel verkeer			

17.11 vordering algemeen m.u.v. zeeschepen, zie onder vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht	alle ministers in overeenstemming met minister EZ	art. 3a*, 4 en 5 Vorderingswet	Zie verder het schema schaarste algemeen.

17.2 rijksheren

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
aanwijzing en optreden rijksheren, uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister VenW	– art. 22 Havennoodwet – art. 10b Distributiewet – art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet)	Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit (bijvoorbeeld o.g.v. art. 37 Scheepvaartverkeerswet, art. 2 Havennoodwet, art. 59 Wet vervoer gevaarlijke stoffen en art. 3 Vorderingswet), hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
De Rijkswet noodvoorzieningen scheepvaart kent – als uitzondering in het geheel van noodwetgeving – een spoedvoorziening: het treffen van maatregelen vooruitlopend op een KB (art. 3).

NB 1. Aangezien de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden (met aanpassingswetgeving) een nationale wet is, is de rijkswetgeving niet gemoderniseerd in 1997 (bij de algehele modernisering van noodwetgeving). Evenmin is de rijkswetgeving gemoderniseerd in 2005 (inhoudelijke modernisering noodwetgeving VenW en EZ).

NB 2. Zeehavens is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) kent één verwijzing naar scheepvaartwetgeving, zoals vermeld in dit schema onder handhaving openbare orde (havens), optreden bij ongeregeldeheden (op zee) en strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

18 Olie

18.1 olieschaarste, of dreiging daarvan

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. inzet noodvoorraden			
1a. verstrekken informatie	1a. aan minister EZ	1a. art. 13 Wet voorraadvorming aardolieproducten 2001 (WVA 2001)	Het treffen van crisismaatregelen vindt plaats in IEA-verband (<i>International energy agency</i>).
1b. aanspreken voorraden indien dit naar het oordeel van de minister noodzakelijk is in verband met een oliecrisis of dreigende oliecrisis (door te bepalen dat de wettelijke voorraad met een door de minister te bepalen gedeelte mag worden verminderd)	1b. minister EZ bij regeling	1b. art. 8 lid 1 WVA 2001	In de WVA 2001 wordt geregeld op welke wijze Nederland invulling geeft aan de internationale verplichtingen (IEA en EU) tot het aanhouden van een minimale (strategische) olievoorraden.
1c. allocatie in te zetten voorraden: aanwijzing aan COVA inzake aanwending van de voorraden van COVA bij een oliecrisis of dreigende oliecrisis	1c. minister EZ	1c. art. 17 lid 1 WVA 2001	1c. COVA: Stichting Centraal orgaan voorraadvorming aardolieproducten te Rotterdam (houdt 85% van de strategische voorraad aan).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1d. bepalen dat vanwege een (dreigende) oliecrisis Nederlandse voorraad in het buitenland naar Nederland wordt overgebacht	1d. minister EZ	1d. art. 10 WVA 2001	
2. verdeling			
2a. verstrekken informatie	2a. aan minister EZ	2a. art. 10 Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma (Wet IEP), Regeling gegevens aardolieprodukten 1985	
2b. leveringsplicht: producent of handelaar opdragen een door de minister vastgestelde hoeveelheid aardolieprodukten van een door hem aangegeven soort aan één of meer anderen (derden) te leveren, bijvoorbeeld om internationale (IEP) allocatieverplichtingen te kunnen nakomen	2b. minister EZ	2b. art. 3 Wet IEP	2b. Deze bepaling is een bijzondere regeling t.o.v. de algemene regeling van de prestatieplicht in de Distributiewet (par. 1a). Het verschil is dat voor toepassing van de Distributiewet een KB is vereist, terwijl inwerkingstelling van art. 3 Wet IEP vormvrij is.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2c. vordering in eigendom aardolieproducten	2c. minister EZ	2c. art. 6 Wet IEP	2c. Hiertoe kan ook de Vorderingswet worden toegepast (zie schema schaarste algemeen). Het verschil is dat voor toepassing van art. 3a Vorderingswet een KB is vereist, terwijl inwerkingstelling van art. 6 Wet IEP vormvrij is.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2d. vordering brandstoffen: onteigening en beschikbaarstelling aan bevolking en bedrijven	2d. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister LNV of minister EZ (evt. na overleg met militair gezag) of op last van minister LNV of minister EZ t.b.v. andere gemeenten	2d. art. 76a ter lid 1, art. 76c en 76f Onteigeningswet*, art. 175, 176 Gemeentewet	<p>2d. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.</p> <p>Het verschil tussen toepassing van deze bepalingen uit de Onteigeningswet en uit de Gemeentewet is dat voor toepassing van art. 76a ter lid 1, art. 76c en 76f Onteigeningswet een KB is vereist, terwijl inwerkingstelling van art. 175, 176 Gemeentewet vormvrij is.</p> <p>Deze formele mogelijkheid tot vordering van brandstoffen door de burgemeester is bijna 100 jaar oud en is niet geschikt voor sturing van overheidswege bij een oliecrisis.</p>

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. verbruikbeperkende maatregelen 3a. distributiemaatregel, bijvoorbeeld toepassen van kortingen op leveringsverplichtingen door olieleveranciers, rantsoenering brandstoffen	3a. bij Koninklijk besluit	3a. art. 2 Wet IEP**, toepassing Distributiewet*	3a. Bij toepassing van art. 2 Wet IEP is geen verlengingswet nodig na inwerkingstelling van de noodbevoegdheden van de Distributiewet (niet-toepassing art. 22c lid 2, zie over inwerkingtreding van art. 22c nieuw het schema schaarste algemeen, onderaan). Zie voor toepassing van de Distributiewet en de Hamsterwet het schema schaarste algemeen.
3b. snelheidsbeperking bij olieschaarste, zie schema wegvervoer			
3c. autoloze zondag	3c. minister EZ bij regeling	3c. Regeling autoloze zondag bij oliecrisis (Stcrt. 2001, 54), o.g.v. art. 6 Distributiewet*	
4. prijsmaatregel zie schema prijzen en lonen			
5. in- en uitvoermaatregelen zie schema schaarste algemeen			

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

**) Artikel 2 Wet IEP is bij de Wet modernisering noodwetgeving Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken abusievelijk niet aangepast aan het nieuwe art. 22c en 24 Distributiewet (art. XVII jo art. X onder E; Stb. 2004, 686):

In art. 2 lid 1 Wet IEP dient voor 'artikel 24, tweede, zesde en zevende lid, van de Distributiewet' te worden gelezen: artikel 22c, eerste, vijfde en zesde lid, van de Distributiewet.

In art. 2 lid 2 Wet IEP dient voor 'artikel 24, derde lid, van de Distributiewet' te worden gelezen: artikel 22c, tweede lid, van de Distributiewet.

In art. 2 lid 3 Wet IEP dient voor 'artikel 24, tweede lid, van de Distributiewet' te worden gelezen: artikel 22c, eerste lid, van de Distributiewet.

NB 1. Olie is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sector.

NB 2. De Wet medewerking verdedigingsvoorbereiding en de Wet beschikbaarheid goederen hebben betrekking op de preparatiefase.

19 Openbare orde

19.1 handhaving openbare orde

voor ongeregeldeheden op de Noordzee, zie schema Noordzee, zeescheepvaart, havens

zie hieronder voor veiligheidsrisicogebied, stelsel bewaken en beveiligen, en burgemeesterssluiting

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. inlichtingen	1a. een ieder aan minister BZK	1a. art. 5 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (Wbbbg)*	De Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo) is niet van toepassing op handhaving van de openbare orde.
1b. overheden onderling, i.v.m. toepassing aanwijzingsbevoegdheden ex art. 16 Politiewet 1993	1b. burgemeester, commissaris van de Koning, minister BZK	1b. art. 17 Politiewet 1993 (Pw)	1b. Analoge bepaling in Wrzo: art. 14.
2. eigen bevoegdheden politie	2. politieambtenaar, onder verantwoordelijkheid burgemeester	2. art. 2 Pw	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. bevoegdheden burgemeester algemeen	3. burgemeester		<p>3. De bevoegdheid van de burgemeester op grond van het wetsvoorstel Wet tijdelijk huisverbod maakt deel uit van zijn hulpverleningstaak, niet handhaving van de openbare orde (30 657). Dat geldt ook voor zijn bevoegdheid op grond van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.</p> <p>Aangekondigd is een Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme.</p>
3a. normale bevoegdheden op lokaal niveau			
3a1. gezag over politie		3a1. art. 12 Pw	
3a2. optreden tegen overtredingen indien door een overtreding de openbare orde wordt verstoord of dreigt te worden verstoord		3a2. art. 172 lid 2 Gemeentewet	3a2 en 3. Op grond van art. 172 lid 2 is beperking van grondrechten niet mogelijk. Lid 3 is toepasbaar ook als er geen wettelijk voorschrift is overtreden. Zie verder toelichting bij 3b inzake beperking van grondrechten o.g.v. lid 3.
3a3. lichte bevelsbevoegdheid (licht: i.t.t. art. 175 Gemeentewet)		3a3. art. 172 lid 3 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3a4. openbare orde raadsvergaderingen		3a4. art. 26 idem	
3a5. toezicht evenementen, horeca e.d. – bevelsbevoegdheid, bijv. ontruimen van een brandgevaarlijk gebouw – uitvoering verordeningen op dit terrein		3a5. art. 174 idem	3a5. Aan de hand van de evenementenvergunning o.g.v. de APV kan de burgemeester vooraf eisen stellen en kan hij handhaven. Voetbalwedstrijden vallen in het algemeen niet onder de evenementen- vergunning; afgelasting vindt daarom plaats o.g.v. art. 175. Openbare manifestaties vallen ook niet onder de evenementenvergunning, zie 3a6.
3a6. openbare manifestaties: optreden n.a.v. een kennisgeving of het niet gedaan hebben van een kennisgeving of in het algemeen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding van wanordelijkheden		3a6. Wet openbare manifestaties, verordening gemeenteraad (opgenomen in APV)	3a6. Verschil met evenementen: vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, vrijheid van vergadering en betoging.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3b. noodbevoegdheden op lokaal niveau			<p>3b. Deze noodbevoegdheden worden vormvrij in werking gesteld en vallen daarmee buiten het regime van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden.</p> <p>Noodrecht: afwijking van wetgeving, m.u.v. Grondwet, is mogelijk.</p> <p>Grondrechten: beperking van uitsluitend door internationaal recht beschermde mensenrechten is mogelijk (bewegingsvrijheid, zoals avondklok of weren voetbalsupporters, m.u.v. vrijheidsbeneming, zie daarvoor bestuurlijke ophouding 3c).</p> <p>Verder wordt de mogelijkheid van uitzondering op de beperkingssystematiek van de Grondwet aanvaard voor art. 6, 7 en 9 Grondwet, zie aant. 3 bij art. 175 Gem.wet in Tekst en Commentaar openbare orde en veiligheid.** Zie ook het schema rampenbestrijding algemeen, onder evacuatie door burgemeester.</p>
3b1. noodbevel		3b1. art. 175 Gemeentewet	
3b2. noodverordening		3b2. art. 176 idem, zie verder 6b	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3c. bestuurlijke ophouding		3c. art. 154a en 176a Gemeentewet	3c. Art. 154a: o.g.v. raadsverordening; art. 176a: indien groepen van personen onderdelen van een noodbevel (art. 175) of noodverordening (art. 176) niet naleven.
4. <i>bijstand ter handhaving openbare orde</i>			
4a. bijstand t.b.v. een regionaal politiekorps	4a1. verzoek korpsbeheerder op aanvraag burgemeester aan commissaris van de Koning, kennisgeving commissaris aan minister BZK indien hij niet aan de aanvraag kan voldoen	4a1-2. art. 54 Pw	
	4a2. minister BZK: opdracht aan korpsbeheerder regionaal korps		
	4a3. idem, maar minister Justitie	4a3. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 54 lid 3 Pw	4a3. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4b. bijstand t.b.v. het korps landelijke politiediensten	4b1. opdracht minister BZK aan korpsbeheerder op aanvraag burgemeester via commissaris van de Koning 4b2. idem, maar minister Justitie	4b1. art. 57 Pw 4b2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 57 Pw	4b2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
4c. bijstand door krijgsmacht, zie schema defensie			
4d. inzet bijzondere bijstandseenheden, zie de schema's defensie en justitie			
4e. afwijken bijstandbepaling t.b.v. regionaal korps (art. 54) bij toepassing aanwijzingsbevoegdheden ex art. 16 Pw	4e1. commissaris van de Koning of minister BZK 4e2. minister Justitie	4e1. art. 55 Pw 4e2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 55 Pw	4e2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4f. bijstand in het kader van bewaken en beveiligen, zie hieronder			
4g. buiten werking stellen enkele bijstandbepalingen (m.u.v. bepalingen inzake bijstand door krijgsmacht en inzet bijzondere bijstandeenheden)	4g. minister BZK en minister Justitie	4g. Art 10 Wbbbg*	
5. penitentiaire inrichtingen, zie het schema justitie			
6. centralisatie: aanwijzingen, opschorten noodverordening, vernietiging/schorsing, overname en eigen maatregelen			
6a. aanwijzingen			6a. Een aanwijzing is een ander woord voor een bevel. 'Meer dan plaatselijke betekenis' hoeft niet in te houden bovengemeentelijk.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6a1. beleidsaanwijzingen commissaris van de Koning	6a1. commissaris van de Koning, als provinciaal orgaan	6a1. art. 16 lid 1 Pw	6a1. Art. 16 regelt een noodbevoegdheid die vormvrij in werking wordt gesteld en valt daarmee buiten het regime van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden.
6a2. bijzondere aanwijzingen commissaris van de Koning	6a2. commissaris van de Koning	6a2. art. 6 lid 2 Wbbbg*	
6a3. algemene en bijzondere aanwijzingen minister BZK en minister Justitie	6a3a. minister BZK	6a3. art. 16 lid 2 Pw; art. 6 lid 1 Wbbbg*	6a3. Het nieuwe art. 16 lid 2 Pw is niet afgestemd op art. 6 lid 1 Wbbbg. Dezelfde noodbevoegdheid tot het geven van bijzondere aanwijzingen bestaat nu zowel met vormvrije inwerkingstelling als met inwerkingstelling bij Koninklijk besluit.
	6a3b. minister Justitie	6a3b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 16 lid 2 Pw	6a3b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6a4. aanwijzingen aan rijksheren	6a4. commissaris van de Koning, als rijksorgaan	6a.4. art. 2 Ambtsinstructie	6a4. Deze aanwijzingen kunnen alleen betrekking hebben op de wijze waarop zij met elkaar en met besturen van gemeente, provincie en waterschap samenwerken. De minister van het beleidsterrein in kwestie kan de aanwijzing van de commissaris ongedaan maken.
6b. noodverordening: bekrachtiging gemeenteraad, beroep burgemeester bij commissaris van de Koning tegen niet-bekrachtiging; opschorting door commissaris van de Koning zolang noodverordening niet bekrachtigd is	6b. gemeenteraad, burgemeester, commissaris van de Koning	6b. art. 176 lid 2-6 Gemeentewet	
6c. vernietiging en schorsing	6c. bij Koninklijk Besluit	6c. art. 268 Gemeentewet jo afd. 10.2.2 en 10.2.3 Algemene wet Bestuursrecht	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6d. overname en eigen maatregelen centrale overheid		6d. hoofdstuk II Wbbbg*	
6d1. voorzien in bevoegdheden commissaris van de Koning en burgemeester t.a.v. openbare orde en openbare veiligheid ('overname')	6d1. minister BZK		
6d2. beperken vertoeven in open lucht	6d2. idem		
6d3. personen bevelen een gebied te verlaten of verbieden zich daarheen te begeven of daarin terug te keren	6d3. idem		
6d4. invoering vergunningstelsel samenkomsten en vergaderingen	6d4. burgemeester		
6d5. verbieden vertoningen in het openbaar	6d5. minister BZK		
6d6. beperkende bepalingen, verbieden, geschriften etc.	6d6. idem		

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6d7. post/bericht van post of telecommunicatie in beslag nemen etc.	6d7. autoriteiten aangewezen door minister BZK in overeenstemming minister Justitie		
6d8. onderzoek kleding en lichaam	6d8. burgemeester		
6d9. binnentreden	6d9. idem		6d9. Binnentreden: zie het huidige art. 149a Gemeentewet.
6d10. onderzoek etc. voorwerpen	6d10. autoriteiten aangewezen door minister BZK		
6d11. interneren	6d11. minister BZK en commissaris van de Koning		
7. optreden <i>militair gezag</i> , zie schema defensie			
8. <i>rechterlijke bevelen</i> ter handhaving openbare orde: gedragsregels, in verzekeringstelling	8. rechter-commissaris	8. art. 540-550 Wetboek van strafvordering	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
9. relatie met bestuursdwang volgens de Algemene wet bestuursrecht : beperkt op te vatten: het geven van bevelen o.g.v. art. 172 en 175 Gemeentewet valt onder deze uitzondering, maar niet bijv. het sluiten van een horeca-inrichting vanwege wanordelijkheden o.g.v. de APV	9. n.v.t.	9. art. 5:23 Algemene wet bestuursrecht	9. Kamerstukken II 1993/94, 23 700, nr. 3, p. 153-154 (art. 5.2.3); voor relatie met art. 8:4 aanhef en onder b Awb, zie het schema justitie.

19.2 veiligheidsrisicogebied

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. instelling veiligheidsrisicogebied door burgemeester	1. burgemeester krachtens verordening van de gemeenteraad, uitvoering officier van justitie	1. art. 151b Gemeentewet, verordening van de gemeenteraad (opgenomen in APV)	1. Bij verstoring van de openbare orde, of ernstige vrees daarvoor, door de aanwezigheid van wapens.
2. instelling veiligheidsrisicogebied door officier van justitie of door regering , zie het schema justitie onder terrorismebestrijding			

19.3 stelsel bewaken en beveiligen

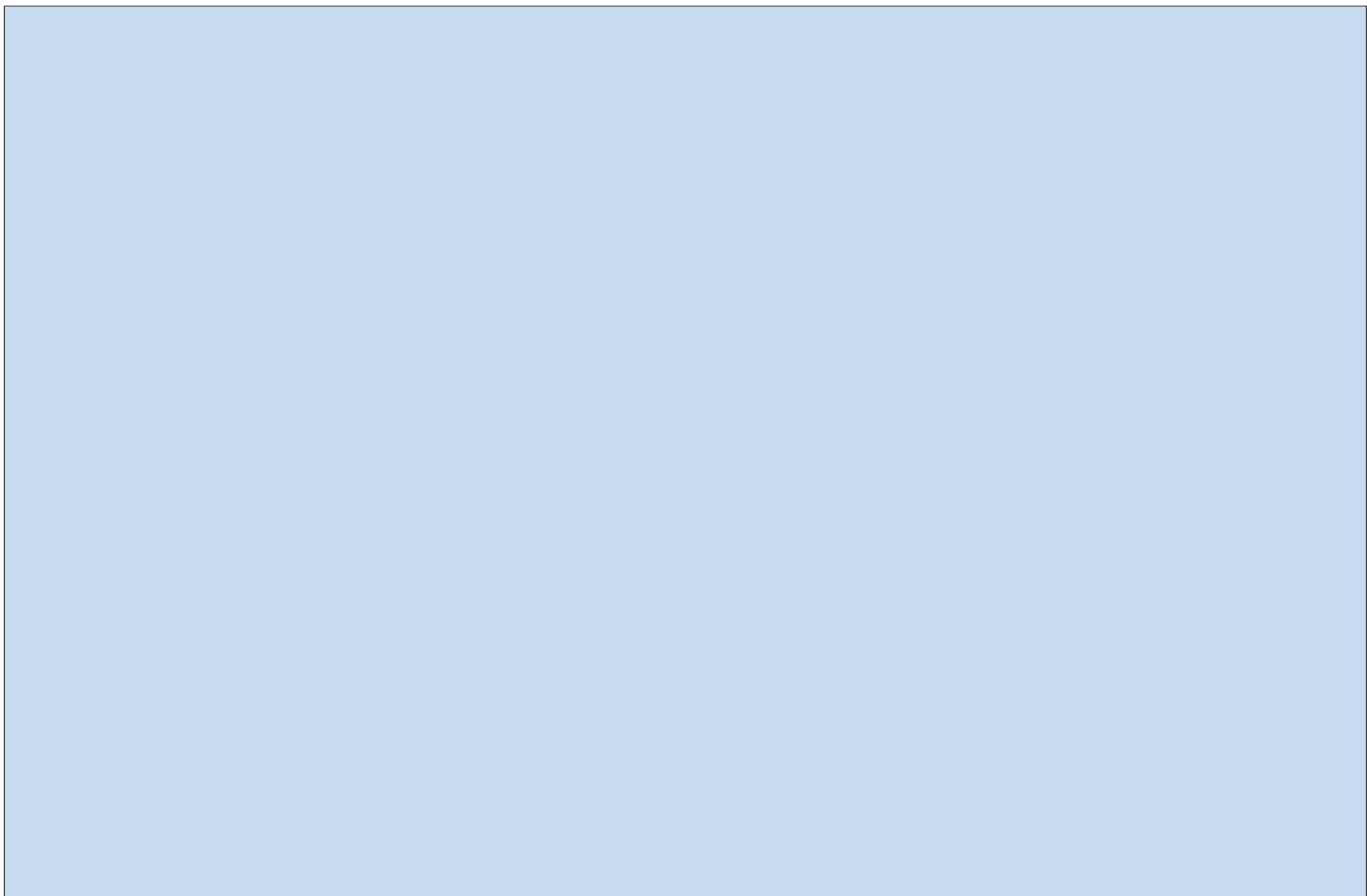
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie overheden onderling, i.v.m. toepassing aanwijzingsbevoegdheden ex art. 15a en 16 Politiewet 1993	1. burgemeester, commissaris van de Koning, minister BZK	1. art. 17 Politiewet 1993 (Pw)	Uitgangspunten zijn: eigen verantwoordelijkheid burger/bedrijf; optreden overheid: decentraal tenzij. Art. 15a regelt alleen het 'rijksdomein'. Persoonsbeveiliging staat niet genoemd in art. 15a, wel in art. 1 lid 2, onderdeel van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Persoonsbeveiliging binnen het rijksdomein vindt plaats o.g.v. art. 38a lid 2 Pw (taak Korps landelijke politiediensten, in een aantal gevallen door Koninklijke marechaussee, art. 6 lid 1 onder b). Daarbij kunnen een regionaal korps en de Koninklijke marechaussee bijstand verlenen, waarbij de minister van Justitie aan de korpschef en commandant aanwijzingen kan geven (art. 38 lid 1 onder c, art. 38a lid 3). Persoonsbeveiliging in het decentrale domein wordt ook uitgevoerd door het KLPD, maar in de vorm van bijstand ex art. 56 Pw.
2. maatregelen 2a. aanwijzen objecten en diensten waarvan bewaking of beveiliging door politie noodzakelijk is	2a. minister BZK en minister Justitie gezamenlijk; een burgemeester kan daartoe een verzoek indienen, hoewel dat niet is geregeld	2a. art. 15a lid 1 Pw	
2b. uitvoering besluit onder 2a	2b. uitvoering burgemeester voor zover bewaking/beveiliging plaatsvindt ter handhaving openbare orde, uitvoering officier van justitie voor zover bewaking/beveiliging plaatsvindt ter strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde	2b. art. 15a lid 2 en 3 Pw	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. bijstand in het kader van bewaken en beveiligen, bijstand aan KLPD door regionale korpsen i.v.m. persoonsbeveiliging	3. opdracht door minister Justitie aan korpsbeheerder, in overeenstemming minister BZK	3. art. 57 lid 3 Pw	
4. aanwijzingsbevoegdheden , zie hierboven onder handhaving openbare orde, centralisatie (art. 16 Pw)			

19.4 huisvesting: burgemeesterssluiting

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
a. sluiting pand ter handhaving openbare orde of opiumwetgeving	a. burgemeester	a. 174a of 174 Gemeentewet, art. 13b Opiumwet	a. Art. 13b Opiumwet is in 2007 gewijzigd (toepassing is uitgebreid tot woningen), Stb. 2007, 355.
b. na sluiting: aanschrijving aan degene die als eigenaar of uit andere hoofde bevoegd is tot het in gebruik geven van het gebouw inzake persoon aan wie het pand in gebruik wordt gegeven of inzake het in beheer geven van het pand	b. burgemeester en wethouders	b. art. 16a Woningwet	b. Een verhuurder kan de overeenkomst ontbinden o.g.v. art. 7:231 lid 2 Burgerlijk wetboek.
c. onteigening i.v.m. handhaving van de openbare orde of van opiumwetgeving omdat de maatregelen onder b geen uitkomst bieden	c. gemeenteraad	c. art. 77 lid 1 6° Onteigeningswet	

- *) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
Art. 35 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijke gezag is abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moeten treden (art. 35) als in werking moeten worden gesteld (art. 1).
- ***) Beperking van grondrechten is niet hetzelfde als een inbreuk op (afwijken van) grondrechten; dat laatste is alleen mogelijk ten tijde van de algemene noodtoestand.

20 Oppervlaktewater en waterkering ('natte' waterstaatswerken)

voor Noordzee, zie het schema Noordzee, zeescheepvaart, havens

20.1 milieu-incident binnenwateren

inclusief Waddenzee, IJsselmeergebied, Zuid-Hollandse en Zeeuwse wateren

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan overheid via politie	1a1. voortvloeiend uit zorgplicht art. 1.1a Wet milieubeheer, geen directe wettelijke basis	1. In dit schema zijn niet opgenomen de internatinoale afspraken over melding en alarmering.
	1a2. een ieder aan burgemeester	1a2 en 3. art. 11b, 11a Wet rampen en zware ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	
	1a3. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK		
1b. melding aan overheid; informatie verstrekken door degene die een activiteit verricht waardoor zich milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan voordoet	1b. aan bevoegd gezag (beheerder oppervlaktewater)	1b. wetsvoorstel invoeging 2de titel in hfdst. 17 Wet milieubeheer (Wm) (30 920), zie schema milieu	1b. De voorgestelde regeling in de Wm is ook van toepassing op oppervlaktewateren.
1c. binnenvaart	1c. nautisch beheerder aan beheerder oppervlaktewater, zie schema binnenvaart over melding aan nautisch beheerder		

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1d. inrichting	1d. aan beheerder oppervlaktewater (vergunningverlener of aan orgaan aan wie een melding i.h.k. van algemene regels moet worden gericht)	1d. voortvloeiend uit zorgplicht art. 1.1a Wm, dan wel vergunningvoorschriften ex art. 1 lid 5 Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) dan wel algemene regels ex art. 2a Wvo	
1e. berichtgeving kwaliteit oppervlaktewater	1e. Rijkswaterstaat waterdienst aan betrokken beheerder en waterleidingbedrijven	1e. geen	1e. Het Rijksinstituut voor integraal zoetwaterbeheer en afvalwaterbehandeling (RIZA) is op gegaan in Rijkswaterstaat waterdienst.
1f. waterschap, op verzoek	1f. verzoek door minister wie het aangaat of provincie	1f. art. 58 Waterschapswet	
1g. melden uitoefening bevoegdheden 1g1. melding van gebruik noodbevoegdheid (art. 72 Waterstaatswet 1900)	1g1. beheerder aan gedeputeerde staten (GS) tenzij GS zelf beheerder is; GS melden dit aan minister VenW tenzij melding afkomstig is van minister VenW; GS of commissaris van de Koning melden aan minister VenW indien zij zelf de noodbevoegdheid hebben uitgeoefend	1g1. art. 73 Waterstaatswet 1900	1g. Par. 17 Waterstaatswet 1900 (Stb. 2002, 292) is in verkorte vorm overgenomen in het wetsvoorstel Waterwet (30 818).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1g2. melding nemen maatregel waartoe dagelijks bestuur waterschap bevoegd is	1g2. voorzitter bestuur waterschap aan dagelijks bestuur en aan GS	1g2. art. 96 Waterschapswet	
1g3. melding van gebruik bevoegdheid tot geven opdracht aan beheerder	1g3. GS of commissaris van de Koning aan minister VenW	1g3. art. 74 lid 6 Waterstaatswet 1900	
1g4. melding van gebruik bevoegdheid tot geven opdracht i.p.v. GS of commissaris van de Koning	1g4. minister VenW aan Tweede Kamer	1g4. art. 75 Waterstaatswet 1900	
1h. overleg met minister BZK over maatregelen door minister VenW	1h. minister VenW en minister BZK	1h. art. 14a Wet rampen en zware ongevallen	
1i. weerberichtgeving, zie schema weerberichtgeving			
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen	2a1. degene die een activiteit verricht waardoor zich milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan voordoet	2a1. wetsvoorstel invoeging 2de titel in hfdst. 17 Wm (30 920), zie schema milieu	2a. Art. 1.1a Wm (zorgplicht) geldt ook voor waterkwaliteit.
	2a2. schipper/gezagvoerder binnenschip, zie schema binnenvaart		

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. maatregelen overheid			
2b1. nakomen eventuele afspraken bij waterstaatkundige calamiteiten in een waterakkoord	2b1-2. beheerder	2b1. art. 17 Wet op de waterhuishouding	2b1. Het waterakkoord heeft betrekking op kwantiteitsmaatregelen; deze kunnen ook een rol vervullen bij een kwaliteitsprobleem.
2b2. in geval van (dreiging van) gevaar voor waterstaatswerken zolang de daardoor ontstane situatie het nodig maakt, alle nodig geoordeelde maatregelen treffen op waterstaatsterrein, met inbegrip van een verbod tot lozingen binnen normaal toegestane grenzen		2b2. art. 72 Waterstaatswet 1900, art. 96 Waterschapswet	2b2-4. Par. 17 Waterstaatswet 1900 maakt geen onderscheid tussen waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterkering. De term gevaar in par. 17 Waterstaatswet 1900 betekent materieel buitengewone omstandigheden. De betreffende noodbevoegdheden worden vormvrij in werking gesteld (dus geen besluit nodig) en vallen daarmee buiten het regime van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden, zie inl. aant. nr. 4 en aant. 2 bij art. 67 Waterstaatswet 1900 in Tekst & Commentaar Openbare orde en veiligheid.
2b3. opdracht geven tot optreden bij gevaar voor waterstaatswerken	2b3a. GS bij onvoldoende optreden bij gevaar, aan dagelijks bestuur waterschap of aan burgemeester en wethouders, in gevallen waarin waterschap resp. gemeente beheerder van het gevaar lopende waterstaatswerk is; indien de omstandigheden voorafgaand bijeenkomen GS niet gedogen: commissaris van de Koning	2b3a. art. 74 lid 1 Waterstaatswet 1900	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
			Par. 17 Waterstaatswet 1900 is in verkorte vorm overgenomen in het wetsvoorstel Waterwet (30 818). Voor maatregelen bij verontreiniging, zie www. WOCB.nl .
	2b3b. minister VenW bij onvoldoende optreden bij gevaar, aan GS, in gevallen waarin provincie beheerder is van het gevaar lopende waterstaatswerk	2b3b. art. 74 lid 2 Waterstaatswet 1900	2b3c. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
	2b3c. idem, maar minister Justitie	2b3c. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 74 lid 2 Waterstaatswet 1900	
	2b3d. minister VenW bij onvoldoende gebruik door GS of commissaris van de Koning van bevoegdheid opdracht te geven, aan dagelijks waterschap of burgemeester en wethouders, in gevallen waarin waterschap resp. gemeente beheerder van het gevaar lopende waterstaatswerk is	2b3d. art. 75 Waterstaatswet 1900	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	2b3e. idem, maar minister Justitie	2b3e. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 75 Waterstaatswet 1900	2b3e. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
2b4. vervangende maatregelen bij gevaar voor waterstaatswerken	2b4a. GS of minister VenW bij onvoldoende uitvoeren opdracht door de beheerder, aan dagelijks bestuur waterschap of burgemeester en wethouders, resp. GS	2b4a. art. 76 Waterstaatswet 1900	
	2b4b. idem, maar minister Justitie	2b4b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 76 Waterstaatswet 1900	2b4b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2c. maatregelen door lokaal gezag ter handhaving openbare veiligheid: bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening); opperbevel	2c. burgemeester	2c. art. 173, 175, 176 Gemeentewet, art. 11 Wet rampen en zware ongevallen	2c. Een interventie jegens een beheerder vindt plaats door de minister van VenW. De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan een beheerder zo nodig een opdracht kunnen geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de minister van VenW. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.

3. kernongeval

3a. informatie, zie schema milieu

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3b. maatregelen: regels stellen of maatregelen treffen ter beperking/ongedaa- nmaking van gevolgen (zoals versnellen van de afvoer van verontreinigd oppervlaktewater; beschermen oppervlaktewater; maatregelen t.a.v. slib)	3b. minister VenW na overleg met minister VROM en betrokken burgemeester en commissaris van de Koning	3b. art. 46 lid 2 onder i, j en k, art. 49d Kernenergiewet	
4. bodem- en oeververontreiniging , zie het schema milieu			4. Par. 17 Waterstaatswet 1900 heeft geen betrekking op de bodem onder oppervlaktewateren.
5. visserij , maatregelen bij milieu- incident, zie schema dierziekten en plantenziekten			

20.2 watertemperatuur

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
maatregel inzake lozing koelwater, i.h.b. door elektriciteitsproducenten: maximaal één week per jaar afwijken van de normale vergunningvoorschriften krachtens de Wvo, op te nemen in de vergunning	bevoegd gezag Wvo	art. 1 en 3 Wvo	Deze aanpak is in de plaats gekomen van de voormalige gedoogbeschikkingen, zie kamerstukken II 2003/04, 29 023 nr. 5, 2004/05, 29 023 nr. 11, 2006/07, 29 023, nr. 41.

20.3 hoogwater, laagwater, ijsgang

voorkomen en beperken gevaar voor waterstaatswerken (oppervlaktewateren en waterkeringen, en daartoe behorende kunstwerken en hetgeen verder naar hun aard daartoe behoort)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan burgemeester 1a2. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK	1a1 en 1a2. art. 11b, 11a Wet en zware rampen ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	Zie hierboven toelichting op par. 17 Waterstaatswet 1900 onder milieu-incident binnenwateren. In dit schema zijn niet opgenomen de internationale afspraken over melding en alarmering.

1b. waterschap, op verzoek	1b. verzoek door minister wie het aangaat of provincie	1b. art. 58 Waterschapswet	
----------------------------	--	----------------------------	--

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c. informatie over afwijkingen van gepubliceerde hoogwaterstanden; waarschuwingen bij overschrijding alarmeringspeil	1c. namens minister VenW door Rijkswaterstaat waterdienst aan betrokken beheerders en evt. teletekst e.d.	1c. art. 15 Wet op de waterkering	1c. Het Rijksinstituut voor integraal zoetwaterbeheer en afvalwaterbehandeling (RIZA) en het Rijksinstituut voor kust en zee (RIKZ), inclusief de stormvloedwaarschuwingssdienst (SVSD), zijn opgegaan in Rijkswaterstaat waterdienst.
1d. informatie over laagwater	1d. Rijkswaterstaat waterdienst aan betrokken beheerders en gedeputeerde staten evt. teletekst e.d.	1d. geen	
1e. weerberichtgeving (incl. ijsgang), zie schema weerberichtgeving			
1f. berichten aan de scheepvaart, zie schema binnenvaart			
1g. specifieke informatie waterhuishouding	1g. beheerders onderling (waterschap-waterschap; waterschap-RWS)	1g. geen	
1h. melden uitoefening bevoegdheden, zie hierboven onder milieu-incident binnenwateren, 1g			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1i. overleg met minister BZK over maatregelen door minister VenW	1i. minister VenW en minister BZK	1i. art. 14a Wet rampen en zware ongevallen	
2. maatregelen			
2a. scheepvaartmaatregelen, zie schema binnenvaart en schema Noordzee, zeescheepvaart, havens			
2b. nakomen afspraken bij waterstaatkundige calamiteiten in het waterakkoord	2b. beheerder	2b. art. 17 Wet op de waterhuishouding	
2c. beregeningsverbod	2c. beheerder	2c. art. 33a Wet op de waterhuishouding	
2d. in geval van (dreiging van) gevaar voor waterstaatswerken zolang de daardoor ontstane situatie het nodig maakt, alle nodig geoordeelde maatregelen treffen op waterstaatsterrein	2d. beheerder	2d. art. 72 Waterstaatswet 1900, art. 96 Waterschapswet	2d. Indien een besluit de belangenafweging van het functioneel bestuur van de beheerder te buiten gaat, kan hij dat besluit niet nemen, i.h.b. evacuatie.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. optreden hoger gezag, zie toelichting en zie hierboven onder milieu-incident binnenwateren, 2b3 en 2b4			2e. Het treffen van vervangende maatregelen op grond van art. 76 Waterstaatswet 1900 is vormgegeven als toezicht, maar kan tevens dienen als grondslag voor centralisatie van de regie bij in het bijzonder grootschalige overstromingen.
2f. redding	2f. operationele diensten gemeente		2f en 2g. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
2g. maatregelen door lokaal gezag ter handhaving openbare veiligheid: bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening); opperbevel	2g. burgemeester	2g. art. 173, 175, 176 Gemeentewet, art. 11 Wet rampen en zware ongevallen	2g. Een interventie jegens een beheerder vindt plaats door de minister van VenW. De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan een beheerder zo nodig een opdracht geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij in beginsel een verzoek tot interventie doet aan de minister van VenW.

20.4 vordering

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
a. vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht algemeen (materieel en infrastructuur)	a. alle ministers in overeenstemming met minister EZ	a. art. 3a*, 4 en 5 Vorderingswet	Zie verder het schema schaarste algemeen.
b. onteigenen in geval van watersnood	b. dagelijks bestuur waterschap c.q. voorzitter; 'hoogste burgerlijke overheid ter plaatse aanwezig' (bijv. ook HID Rijkswaterstaat, hoofd dienstkring)	b. art. 73 Onteigeningswet	b. Dit artikel wordt vormvrij in werking gesteld, dus er is geen KB vereist.

20.5 rijksheren

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister VenW	– art. 10b Distributiewet – art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet)	Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht). Zoals vermeld, wordt de waterstaatsnoodwetgeving vormvrij in werking gesteld.

NB. 'Waterkeringen' (tunnels en waterkeringen) is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) kent drie verwijzingen naar waterstaatswetgeving, zoals vermeld in dit schema.

21 Prijzen en lonen

21.1 prijzen

prijzen voedselvoorziening, zie het schema drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia

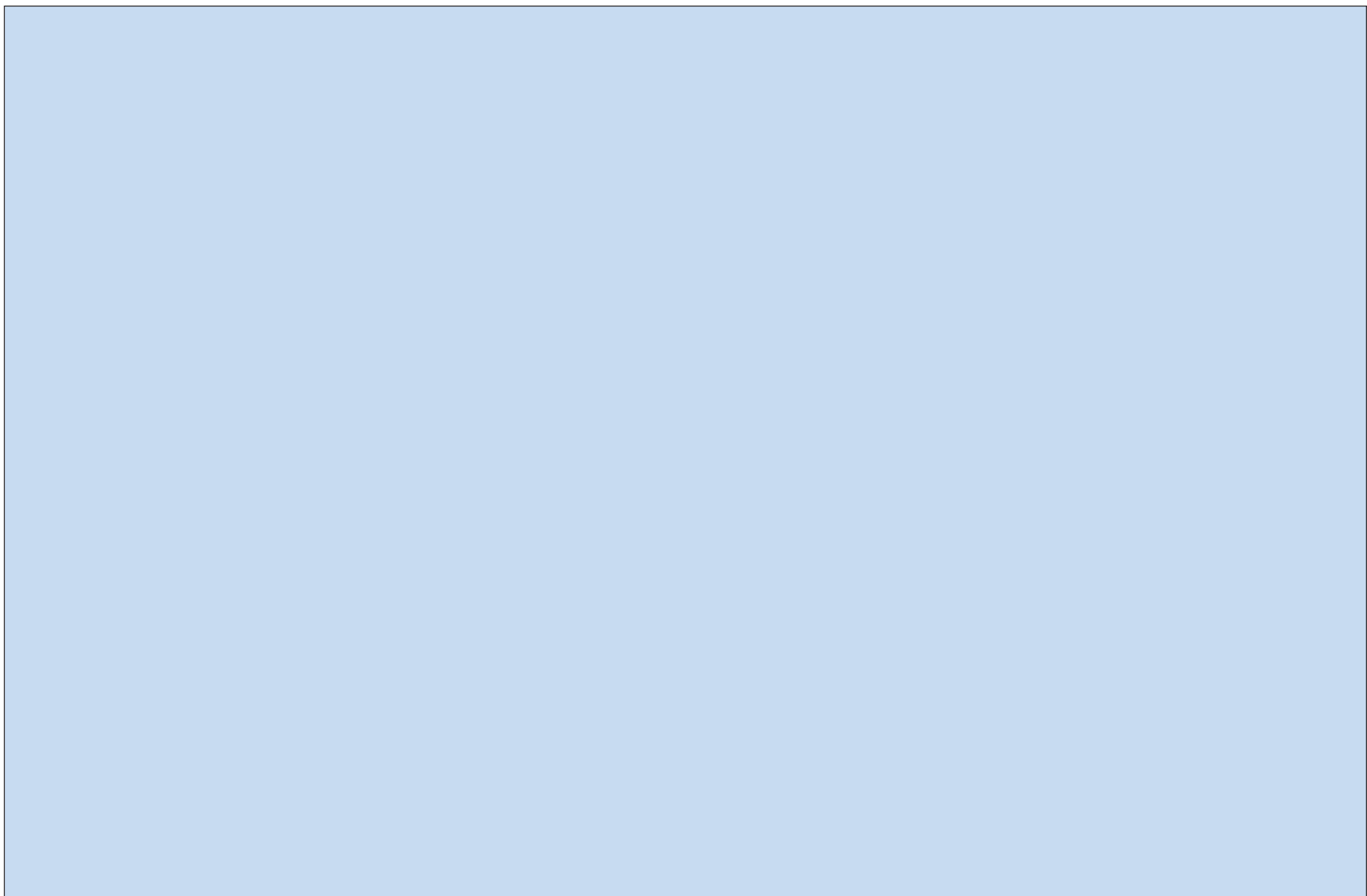
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1a. prijzmaatregelen ter beheersing prijzen van goederen en diensten	1a1. o.g.v. Prijzennoodwet: minister EZ, in overeenstemming met minister wie het mede aangaat, bij regeling	1a1. art. 5 Prijzennoodwet*	1a. Er bestaat een noodwet t.a.v. prijzen, de Prijzennoodwet en een noodbepaling in de Prijzenwet (art. 2, evenals art. 10 Wet op de loonvorming).
	1a2. o.g.v. Prijzenwet: minister EZ, in overeenstemming met ministerraad	1a2. art. 2 Prijzenwet	
1b. instelling prijzenfonds t.b.v. aangewezen categorie ondernemers	1b. minister EZ, in overeenstemming met minister wie het mede aangaat; t.a.v. de regeling over dit fonds in overeenstemming met minister Financiën	1b. art. 8 Prijzennoodwet*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. <i>aanwijzing en optreden</i> <i>rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	2. aanwijzing: regering, bij amvb, optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door betrokken minister	2. art. 16 Prijzennoodwet, Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving	2. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. Art. 16 vormt de meest algemene basis voor optreden rijksheren, naast aanwijzing o.g.v. enkele sectorale wetten; het betreft bevoegdheden van minister EZ krachtens de Prijzennoodwet, Hamsterwet, Noodwet voedselvoorziening, Landbouwwet, In- en uitvoerwet, daarnaast bevoegdheden van elke minister m.u.v. minister- president en minister LNV krachtens Vorderingswet en In- en uitvoerwet.

21.2 lonen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
loonmaatregelen	minister SZW, bij regeling	art. 10 Wet op de loonvorming	Art. 10 Wet op de loonvorming was aanvankelijk een bepaling voor normale omstandigheden, sinds 1987 een noodbepaling (evenals art. 2 Prijzenwet).

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
In 2005 is de inwerkingtredingsbepaling van de Prijzennoodwet gewijzigd (Stb. 2004, 686, art. IX onder C), aangezien abusievelijk in art. 23 inwerkingtreding werd verlangd naast de inwerkingstelling van art. 3; art. 23 lid 3 (nieuw) is echter nog niet uitgevoerd, dus voor toepassing van de noodbepalingen uit deze wet is nog steeds zowel inwerkingtreding als inwerkingstelling vereist.

22 Rampenbestrijding algemeen

22.1 bedreiging openbare veiligheid algemeen

m.u.v. Noordzee, zie schema Noordzee, zeescheepvaart, havens

voor milieu-incidenten, zie schema milieu en schema oppervlaktewater en waterkering

voor geneeskundige hulpverlening, zie aldaar

voor bedreigingen openbare veiligheid op andere deelreinen, zie betreffende schema's

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			De komende Wet veiligheidsregio's zal onder meer de Wet rampen en zware ongevallen en de Brandweerwet 1985 vervangen (31 117).
1a. aan de overheid			Een zwaar ongeval is per definitie hetzelfde als een ramp.
1a1. rampen of zware ongevallen	1a1. door een ieder aan de burgemeester	1a1. art. 11b lid 1 en 2 Wet rampen en zware ongevallen (Wrzo); art. 4 Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen (Birzo)	
1a2. brand	1a2. door een ieder aan de brandweer	1a2. Model-Brandweerverordening	
1b. door de overheid	1b1. burgemeester aan de bevolking	1b1. art. 11a lid 1 Wrzo; art. 10 (bij dreigende ramp) en 11 art. (bij ramp) Birzo	
	1b2. burgemeester aan hulpverleners	1b2. art. 11a lid 2 Wrzo; art. 12 Birzo	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c. overheden onderling			
1c1. bij rampen en zware ongevallen.	1c1. burgemeester aan de hoofdofficier van Justitie, de commissaris van de Koning en minister BZK.	1c1. art. 11a lid 1 en art. 14 Wrzo; art. 13, 14, 15 Birzo	
1c2. informatieverschaffing aan buitenland	1c2a. minister BZK aan andere staten, zo nodig na overleg minister VROM, voor zover niet reeds o.g.v. andere regelgeving deze informatie is doorgegeven	1c2a. art. 11a lid 3 Wrzo; zie ook: art. 14 lid 2 en 3 Birzo en art. 11 van de eerste Aanvullende overeenkomst Nederland-België inzake wederzijdse bijstandsverlening bij bestrijding van rampen en ongevallen	
	1c2b. minister Justitie	1c2b. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 11a lid 3 Wrzo	1c2b. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1c3. informatieverschaffing in EU-verband	1c3a. minister BZK aan andere lidstaten en aan Europese Commissie	1c3a. art. 2 Beschikking van de Raad van 23 okt. 2001 (2001/792/EG, Euratom, Pb. 2001, 297) en Beschikking van de Raad van 8 nov. 2007 (2007/779/EG, Euratom, Pb. 2007, L314/9)	1c3a. Notificatie aan andere lidstaten die gevolgen van de noodsituatie kunnen ondervinden (voorzover niet reeds krachtens internationale overeenkomst geregeld) en aan EC (indien een mogelijk verzoek om bijstand via het MIC – <i>Monitoring and Information Centre</i> – kan worden verwacht, zodat de EC zonodig de overige lidstaten kan inlichten en de bevoegde diensten kan inschakelen).
	1c3b. minister SZW aan Europese Commissie	1c3b. art. 15 Seveso II Richtlijn	1c3b. Zie schema arbeid en sociale zekerheid.
2. <i>primaire respons, hulpverlening</i>			
2a. eigen maatregelen	2a. door getroffen organisaties	2a. bijzondere wetgeving; zoals art. 3 lid 1 en 6 Arbeidsomstandighedenwet, art. 13 Brandweerwet 1985 (bedrijfsbrandweer)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b. hulpverlening door hulpverleningsdiensten gemeente en regio (en regionale politie); voor geneeskundige hulpverlening, zie aldaar	2b1. Brandweer 2b2. Politie	2b1. art. 1 lid 6 in samenhang met lid 4 Brandweerwet 1985 2b2. art. 2 Politiewet 1993	
3. bevoegdheden burgemeester			
3a. algehele operationele leiding bij rampen en zware ongevallen	3a. brandweercommandant, tenzij burgemeester een andere voorziening treft	3a. art. 11 lid 2 Wrzo	3a. Operationele leiding wordt uitgeoefend onder verantwoordelijkheid van de burgemeester en binnen de door hem gestelde grenzen. Operationele leiding houdt in dat een hiërarchie ontstaat die er normaal niet is.
3b. normale bevoegdheden op lokaal niveau: – gezag over de brandweer – lichte bevelsbevoegdheid (licht: i.t.t. art. 175 Gemeentewet)	3b. burgemeester	3b. art. 173 lid 1 en 2 Gemeentewet	3b. Art. 173 lid 1: gezag over regionale brandweer (gemeentelijke brandweer valt organisatorisch-hiërarchisch reeds onder het gezag van de burgemeester). Art. 173 lid 2: lichte bevelsbevoegdheid; voor beperking grondrechten, zie schema openbare orde (art. 172 lid 3 Gemeentewet).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3c. noodbevoegdheden op lokaal niveau: – noodbevel – opperbevel – noodverordening	3c. burgemeester	3c. - art. 175 Gemeentewet - art. 11 lid 1 Wrzo - art. 176 lid 1 Gemeentewet, zie verder onder 5c	3c. Deze noodbevoegdheden worden vormvrij in werking gesteld en vallen daarmee buiten het regime van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden. Opperbevel ex art. 11 Wrzo is nadere invulling art. 175 Gemeentewet, dus afwijking van wetgeving m.u.v. Grondwet is mogelijk. Opperbevel houdt in dat een hiërarchie ontstaat die er normaal niet is. De Gemeentewet wordt gebruikt voor de relatie met burgers/bedrijven; de Wrzo voor de relatie met bij de rampenbestrijding betrokken organisaties. Volgens het beginsel van subsidiariteit ligt interventie in een functionele keten in beginsel bij het hoger gezag in die keten, meestal de minister in kwestie; de burgemeester kan verzoeken dat die minister optreedt en past dan dus in beginsel niet zijn opperbevel toe.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3d. beperken bewegingsvrijheid, bijv. vertoeven in de open lucht (zoals avondklok), verboden gebied (zoals weren ramptoeeristen)	3d. burgemeester	3d. art. 175 en 176 Gemeentewet	3d. Bewegingsvrijheid is niet grondwettelijk gewaarborgd, dus er is geen beperking van een grondrecht. Zie verder voor relatie grondrechten: schema openbare orde.
3e. bestuurlijke ophouding	3e. burgemeester	3e. art. 154a en 176a Gemeentewet	3e. Art. 154a: o.g.v. raadsverordening; art. 176a: indien groepen van personen onderdelen van een noodbevel (art. 175) of noodverordening (art. 176) niet naleven.
3f. evacuatie NB. vorderen/onteigenen en betreden plaatsen zie onder 9 en 8	3f. burgemeester, zie ook 6	3f. art. 176 Gemeentewet	3f. Evacuatie o.g.v. art. 176 Gemeentewet is strijdig met art. 10 Grondwet en het systeem van bijzondere beperkingen, maar wordt in de praktijk wel toegepast; het is daarmee een voorbeeld van ongeschreven noodrecht of eventueel van een uitzondering op de bijzondere beperkingssystematiek.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. bijstand			
4a. eigen regionale brandweer	4a. conform gemeenschappelijke regeling	4a. art. 4 lid 2 Brandweerwet 1985, gemeenschappelijke regeling	
4b. andere regionale brandweer binnen de provincie	4b. verzoek burgemeester aan commissaris van de Koning	4b. art. 7 Brandweerwet 1985, Procedure brandweerbijstand	
4c. andere regionale brandweer buiten de provincie	4c1. verzoek commissaris van de Koning aan minister BZK 4c2. idem, maar verzoek aan minister Justitie	4c1. art. 9 Brandweerwet 1985, Procedure brandweerbijstand 4c2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 9 lid 1 Brandweerwet 1985	4c2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
4d. bijstand provinciale diensten	4d. verzoek burgemeester aan commissaris van de Koning	4d. art. 15 Wrzo	
4e. bijstand provinciale diensten andere provincie	4e1. verzoek commissaris van de Koning aan minister BZK 4e2. idem, maar verzoek aan minister Justitie	4e1. art. 16 Wrzo 4e2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 16 Wrzo	4e2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4f. bijstand rijksdiensten	4f1. verzoek burgemeester aan minister BZK via commissaris van de Koning 4f2. idem, maar verzoek aan minister Justitie	4f1. art. 17 Wrzo 4f2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 17 Wrzo	4f2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
4g. bijstand en steunverlening krijgsmacht, zie schema defensie			
4h. bijstand buurlanden	4h. commissaris van de Koning, of minister BZK; 'burenhulp': aan elkaar grenzende gemeenten	4h. art. 3, 12 van de Overeenkomsten tussen Nederland en Duitsland respectievelijk België inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen	
4i. bijstand andere EU lidstaten bij een noodsituatie	4i. lidstaat, rechtstreeks of via het MIC - <i>Monitoring and Information Centre</i>	4i. art. 2 Beschikking van de Raad van 23 okt. 2001 (2001/792/EG, Euratom, Pb. 2001, 297) en Beschikking van de Raad van 8 nov. 2007 (2007/779/EG, Euratom, Pb. 2007, L314/9)	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5. centralisatie: aanwijzingen, vernietiging/schorsing, opschorten noodverordening, overname			5. Een aanwijzing is een ander woord voor een bevel.
5a1. aanwijzingen aan burgemeester inzake rampbestrijding en voorzien in operationele leiding	5a1. commissaris van de Koning, als provinciaal orgaan	5a1. art. 12 en art. 22 lid 1* Wrzo	<p>‘Meer dan plaatselijke betekenis’ hoeft niet in te houden bovengemeentelijk.</p> <p>Art. 12 en 13 wrzo hebben betrekking op beleidsaanwijzingen, art. 22 heeft betrekking op bijzondere (concrete) aanwijzingen.</p>
5a2. aanwijzingen aan andere rijksheren	5a2. commissaris van de Koning, als rijksorgaan	5a2. art. 2 Ambtsinstructie commissaris van de Koning	5a2. Deze aanwijzingen kunnen alleen betrekking hebben op de wijze waarop zij met elkaar en met besturen van gemeente, provincie en waterschap samenwerken. De minister van het beleidsterrein in kwestie kan de aanwijzing van de commissaris ongedaan maken.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
5b. aanwijzingen aan commissaris van de Koning inzake beleid en inzake het geven van aanwijzingen aan burgemeester	5b1. minister BZK 5b2. minister Justitie	5b1. art. 13 en art. 22 lid 2* Wrzo 5b2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 13 Wrzo	5b2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
5c. noodverordening: bekrachtiging gemeenteraad, beroep burgemeester bij commissaris van de Koning tegen niet-bekrachtiging; opschorting door commissaris van de Koning zolang noodverordening niet bekrachtigd is	5c. gemeenteraad, burgemeester, commissaris van de Koning	5c. art. 176 lid 2-6 Gemeentewet	
5d. vernietiging en schorsing	5d. bij Koninklijk Besluit	5d. art. 268 Gemeentewet jo afd. 10.2.2 en 10.2.3 Algemene wet Bestuursrecht	
5e. voorzien in uitoefening bevoegdheden Wet rampen en zware ongevallen ('overname')	5e. minister BZK	5e. art. 23 Wrzo*	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6. centralisatie: evacuatie (zie ook 3f) 6a. besluit tot evacuatie	6a. minister BZK	6a. art. 2a jo 2d Wet verplaatsing bevolking (Wvb)*	6. De Wet verplaatsing bevolking (Wvb) kan ook worden toegepast bij verplaatsingen op grote schaal welke niet zijn gebaseerd op een evacuatiebesluit (art. 2c Wvb*).
	6b. commissaris van de Koning of burgemeester krachtens machtiging minister BZK	6b. art. 2b jo 2d Wvb*	
7. afstemming tussen ministers	7. andere ministers met minister BZK	7. art. 14a Wrzo	
8. betreden alle plaatsen	8. commissaris van de Koning, burgemeester en de door hen of door minister BZK aangewezen personen	8. art. 24 Wrzo*	8. Art. 24 Wrzo is abusievelijk als noodbepaling geplaatst; binnentreden zal veelal plaatsvinden o.g.v. art. 8 lid 2 Politiewet 1993, art. 20 Brandweerwet 1985, en art. 149a Gemeentewet.
9. vorderen en onteigenen zie schema schaarste algemeen			

22.2 rechtspositie rampbestrijders

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
bepalen dat Wet rechtspositionele voorzieningen rampbestrijders van toepassing is, buiten het geval dat sprake is van rampbestrijding in buitengewone omstandigheden en buiten het geval dat sprake is van toepassing van de bijstandsverdragen met België en Duitsland	minister BZK op verzoek burgemeester	art. 3 Wet rechtspositionele voorzieningen rampbestrijders	Bedoeld is buiten het geval dat art. 22 t/m 24 Wrzo in werking zijn gesteld en buiten het geval dat krachtens de Overeenkomsten tussen Nederland en Duitsland respectievelijk België inzake wederzijdse bijstandsverlening bij het bestrijden van rampen bijstand wordt verleend of wordt geoefend (zie hierboven onder bedreiging openbare veiligheid algemeen, 4h), alsdan is deze wet zonder nader besluit reeds van toepassing.

22.3 tegemoetkoming kosten

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen (Wts) van toepassing verklaren buiten de gevallen dat de Wts reeds op grond van art. 1 van toepassing is, nl. bij bepaalde categorieën overstromingen door zoet water en aardbevingen	Koninklijk besluit op voordracht minister BZK	art. 3 Wts	Zie kabinetsstandpunt eindrapport Commissie tegemoetkomingen bij rampen en calamiteiten, kamerstukken II 2005/06, 29 668, nr. 11 en 12.
<p>*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).</p> <p>NB.1 Het belang openbare veiligheid volgens het recht omvat twee vitale belangen die beleidsmatig worden onderscheiden: fysieke veiligheid en ecologische veiligheid.</p> <p>NB.2 Hoewel de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag bedoeld is voor handhaving van de openbare orde, is volgens de wettekst deze wet ook te gebruiken voor handhaving van de openbare veiligheid, zie voor deze noodbevoegdheden het schema openbare orde.</p>			

23 Schaarste algemeen

23.1 vordering en (her)verdeling bij schaarste in het algemeen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. vordering en onteigening			
1a1. vordering onroerende zaken (zie NB 1)	1a1. minister BZK en minister Defensie, Koninklijk besluit mede op voordracht van minister EZ	1a1. art. 23 Vorderingswet**	1. Er is geen strikte scheiding tussen vorderen en onteigenen; vorderen kan ook het eigendomsrecht betreffen.
1a2. eigendomsrecht of recht van gebruik van zaken (zie NB 1)	1a2. elke minister in overeenstemming met minister EZ	1a2. art. 3a, 5 Vorderingswet*	
1a3. vordering algemeen	1a3. burgemeester	1a3. art. 175, 176 Gemeentewet	1a3. In beginsel eerst Vorderingswet toepassen; als daar geen tijd voor is, kan de burgemeester zelf vorderen.
1b1 en 2. onteigening algemeen (zie NB 2), zie ook 1b5.	1b1. bij brand en watersnood: hoogste burgerlijke overheid, ter plaatse aanwezig, bij watersnood ook: waterschap (dagelijks bestuur, voorzitter, aangewezen lid bestuur)	1b1. art. 73 Onteigeningswet; de beheerder kan ook onteigenen o.g.v. art. 72 Waterstaatswet 1900	1b1. Inwerkingstelling is vormvrij (geen Koninklijk besluit).

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
	1b2. hoogste militaire autoriteit ter plaats aanwezig; voor onteigening door militair gezag, die schema defensie	1b2. art. 76a bis Onteigeningswet*	1b2 en 1b3. 'Hoogste militaire autoriteit ter plaatse aanwezig' is niet hetzelfde als 'militair gezag'. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.
1b3. onteigening en beschikbaarstelling aan bevolking en bedrijven van levensmiddelen (incl. diervoeders), grondstoffen van levensmiddelen, huishoudelijke artikelen en brandstoffen	1b3. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister LNV of minister EZ (evt. na overleg met militair gezag) of op last van minister LNV of minister EZ t.b.v. andere gemeenten	1b3. art. 76a ter lid 1, art. 76c, 76d en 76f Onteigeningswet*	
1b4. verbruiksartikelen bestemd voor bescherming en ontsmetting	1b4. burgemeester na algemene of bijzondere machtiging minister BZK	1b4. art. 76f bis lid 1 Onteigeningswet*	
1b5. onteigening algemeen	1b5. burgemeester	1b5. art. 175, 176 Gemeentewet	1b5. In beginsel eerst Onteigeningswet toepassen; als daar geen tijd voor is, kan de burgemeester de Gemeentewet toepassen.
2. hamsterverbod	2. minister EZ of minister LNV	2. art. 3 Hamsterwet*	2. Een hamsterverbod kan een voorloper zijn op een distributiemaatregel.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3. distributie			
3a. aanwijzing distributiegoederen en distributieregeling (koop, levering etc., verbruik, gebruik etc., vervoer)	3a. minister EZ of minister LNV (t.a.v. voedselvoorziening), in overleg met minister Defensie t.a.v. zaken die voor Defensie beschikbaar dienen te zijn	3a. art. 3, 4*, 5*, 6*, 7* Distributiewet	3. Artikel 11 Distributiewet gaat uit van indeling van Nederland in distributiekringen (Distributiekringenbesluit, Stcrt. 1995, 31); dat is nog niet aangepast aan de huidige indeling in regio's.
3b. opgave voorraden	3b. minister EZ of minister LNV (idem)	3b. art. 8 Distributiewet*	
3c. prestatieplicht, aanwijzing en plicht tot winning, produktie, herstellen, levering etc.	3c. minister EZ of minister LNV (idem), ter uitvoering van militaire taak met minister Defensie gezamenlijk (bij geen overeenstemming: minister Defensie)	3c. art. 10a*, 10c Distributiewet	3c. Anders dan een algemene distributieregeling maakt de prestatieplicht het mogelijk om één of enkele concrete maatregelen te treffen.
4. prijsmaatregelen zie schema prijzen en lonen			
5. in- en uitvoer	5. regering, bij amvb	5. art. 2 In- en uitvoerwet	5. Dit is geen noodrecht.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6. <i>aanwijzing en optreden rijksheren</i> , uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	6. aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister EZ of andere minister, niet zijnde minister-president of minister LNV	6. Art. 16 Prijzennoodwet (o.a. voor Vorderingswet en Hamsterwet), art. 10b Distributiewet, Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving	6. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van de rijksheren voor EZ o.g.v. art. 10b Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. Voor minister LNV/voedselvoorziening, zie het schema drinkwater, voedsel, diervoeders, biologische agentia. Het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is nog niet gemoderniseerd na modernisering in 2005 van art. 16 Prijzennoodwet.

- *) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).
 Art. 24 lid 1 Distributiewet was abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moesten treden (art. 24 lid 1 oud) als in werking moesten worden gesteld (art. 24 lid 2 oud). Dat is hersteld bij de Wet modernisering noodwetgeving VenW en EZ (nieuw art. 22c en 24). Tot nog toe zijn de betreffende bepalingen van de Distributiewet echter nog niet in werking getreden dus voor toepassing van de noodbepalingen uit deze wet is nog steeds zowel inwerkingtreding als inwerkingstelling vereist.
 Art. 12 Hamsterwet was abusievelijk niet aangepast bij wijziging van deze wet in 1997, zodat de noodbepalingen zowel in werking moesten treden (art. 1 lid 1 oud) als in werking moesten worden gesteld (art. 12 lid 2). Dat is hersteld bij de Wet modernisering noodwetgeving VenW en EZ (nieuw art. 1 lid 1 en art. 12 lid 3). Tot nog toe zijn de betreffende bepalingen van de Hamsterwet echter nog niet in werking getreden dus voor toepassing van de noodbepaling uit deze wet is nog steeds zowel inwerkingtreding als inwerkingstelling vereist.

**) Inwerkingstelling van art. 23 Vorderingswet kent een aparte procedure, een Koninklijk besluit waarbij de Raad van State moet worden gehoord.

- NB 1. In de Vorderingswet staat de uitzondering van zeeschepen en de Wet financiële betrekkingen buitenland 1994. Er zijn nog meer beleidsterreinen waarvoor specifieke vorderingswetgeving en onteigeningswetgeving bestaat, zoals de Noodwet voedselvoorziening, defensiewetgeving, art. 173 Mediawet, de Wet uitvoering Internationaal Energieprogramma (olie), algemene vervoersnoodwetgeving (binnenvaart, weg, spoor) en luchtvaartwetgeving, zie de schema's van de betreffende beleidsvelden.
- NB 2. Noodonteiengingswetgeving is gebaseerd op art. 14 Grondwet. (Nood)onteienging dient te worden onderscheiden van vernietiging (zie Tekst en commentaar Openbare orde en veiligheid, commentaar bij art. 14 Grondwet).
- NB 3. De bevoegdheden krachtens de in dit schema genoemde wetgeving zijn noodbevoegdheden, m.u.v. de bevoegdheden krachtens de In- en uitvoerwet. Uit de voorwaarde van toepassing (buitengewone omstandigheden) volgt dat toepassing pas aan de orde is indien de normale bevoegdheden ontoereikend zijn, bijvoorbeeld indien huur of koop (tegen een redelijke prijs) niet mogelijk is (subsidiariteit).
- NB 4. De Wet beschikbaarheid goederen heeft betrekking op de preparatiefase.

24 Spoorvervoer

24.1 ongevalsbestrijding

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. Informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan burgemeester 1a2. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK	1a. art. 11b, 11a Wet rampen en zware ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	1a. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
1b. melding storingen of andere onregelmatigheden aan de trein of op of aan de hoofdspoorweg die een veilig en ongestoord gebruik van die hoofdspoorweg in gevaar brengen of kunnen brengen	1b. bestuurder of andere personen die deelnemen aan het verkeer over de hoofdspoorweg aan beheerder (Pro Rail); melding beheerder aan minister VenW	1b. art. 22 lid 1 en 4 Besluit spoorverkeer	
1c. melding voorval gevaarlijke stoffen	1c. vervoerder en ieder ander die de lading tijdens het vervoer onder zich heeft, aan Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW)	1c. art. 47 Wet vervoer gevaarlijke stoffen	
1d. melding milieu-incident: bodemverontreiniging, zie schema milieu; waterverontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1e. melding i.v.m. ongevalsonderzoek	1e1. exploitant van het railvoertuig, verkeersleiding en beheerder van de railweg, aan Onderzoeksraad voor veiligheid (Ovv) 1e2. IVW toezichteenheid rail aan Ovv	1e. art. 9 Besluit onderzoeksraad voor veiligheid	1e. Vgl. art. 66 Spoorwegwet inzake onderzoek door de minister.
2. maatregelen			
2a. eigen maatregelen ter voorkoming van uitbreiding van het gevaar ontstaan door storingen of andere onregelmatigheden aan de trein of op of aan de hoofdspoorweg die een veilig en ongestoord gebruik van die hoofdspoorweg in gevaar brengen of kunnen brengen	2a. bestuurder of andere personen die deelnemen aan het verkeer over de hoofdspoorweg	2a. art. 65 Spoorwegwet, art 22, 23 Besluit spoorverkeer	
2b. maatregelen beheerder tot herstel van de veilige en ongestoorde treinenloop 2b1. aanwijzingen aan bestuurder of andere personen die deelnemen aan het verkeer over de hoofdspoorweg	2b. Pro Rail	2b. idem en art. 58 Spoorwegwet	2b. Op grond van art. 58 Spoorwegwet stelt de beheerder Pro Rail een netverklaring op met o.a. calamiteitenplan Rail op basis waarvan nadere afspraken tussen beheerder en vervoerder worden gemaakt.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2b2. berging			
2b3. baanherstel			
2c. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer			
2d. redding	2d. operationele diensten gemeente en veiligheidsregio	2d. zie schema rampenbestrijding algemeen	
2e. maatregelen door lokaal gezag ter handhaving openbare veiligheid: bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening); opperbevel	2e. burgemeester	2e. art. 173, 175, 176 Gemeentewet, art. 11 Wet rampen en zware ongevallen	2e. Een interventie jegens ProRail vindt plaats door de minister van VenW (zie onder infrastructuur). De burgemeester zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan ProRail zo nodig een opdracht kunnen geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de minister van VenW. De burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe. (Indien er geen noodzaak is tot uitoefening van een bevoegdheid door de minister van VenW, kan dit contact met ProRail ook via de politie lopen.)

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
			<p>De burgemeester kan wel direct een opdracht geven aan de beheerder van een station (NS); indien sprake is van een crisis waarbij de regie is gecentraliseerd (bijvoorbeeld landelijke verkeersmaatregelen bij een grootschalige evacuatie of bij een grootschalig milieu-incident), houdt toepassing van het beginsel van subsidiariteit echter in dat de burgemeester een verzoek tot door hem gewenste maatregelen ten aanzien van stations doet aan de minister van VenW; de burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe.</p> <p>Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.</p>
2f. maatregelen milieu-incident: bodemverontreiniging zie schema milieu, waterverontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			

24.2 verkeer

zie ook onder infrastructuur

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
verkeersaanwijzing (met het oog op een veilig en ongestoord gebruik van hoofdspoorwegen)	beheerder hoofdspoorweginfrastructuur Pro Rail	art. 16 lid 1 onder c jo de beheersconcessie en art. 65 Spoorwegwet, art. 23 Besluit spoorverkeer	

24.3 vervoer

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. vervoersovereenkomst	1. een ieder	1. algemeen overeenkomstenrecht	Zie ook het schema defensie.
2. vervoerplicht (zonodig afwijking mogelijk van aantal bijzondere wetten, waaronder Spoorwegwet)	2. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	2. art. 10* jo art. 3 Vervoersnoodwet	2. Een vervoerplicht is een vordering van een dienst: een 'opgelegd publiekrechtelijk contract'; daarmee kan degene aan wie de plicht wordt opgelegd zich beroepen op overmacht jegens contractpartners.
3. vergunningstelsel vervoer, zonodig afwijking mogelijk van aantal bijzondere wetten, waaronder Spoorwegwet	3. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	3. art. 8* jo art. 3 Vervoersnoodwet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. vervoer gevaarlijke stoffen:			
4a. verbod vervoer	4a. minister VenW / Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), toezichteenheid rail	4a. art. 30 jo 31 Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS)	
4b. tijdelijke ontheffing verbod	4b. minister VenW	4b. art. 32 WVGS	
4c. afwijken regels i.v.m. militaire belangen	4c. bij Koninklijk besluit	4c. art. 6o WVGS*	

24.4 vervoermiddelen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
melden houder vervoermiddel, onderhoud, registratie e.d.	minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	art. 9, 12, 16, 17 Vervoersnoodwet* jo art. 3 Vervoersnoodwet	

24.5 infrastructuur

zie ook onder verkeer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. aanwijzingen aan een beheerder van infrastructuur (zonodig afwijking mogelijk van andere wetten), bijv. stilleggen treinverkeer	1. minister VenW aan beheerder van infrastructuur (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	1. art. 13 jo art. 3 Vervoersnoodwet	
2. onbruikbaarmaking spoorweginfrastructuur	2. militair gezag	2. art. 16 lid 2 Oorlogswet voor Nederland*	2. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand (toepassing Coördinatiewet uitzonderingstoestanden).

24.6 handhaving openbare orde

voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsore (bijv. bij een kaping of gijzeling), zie het schema justitie

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
a. eigen maatregelen: aanwijzingen aan een ieder betreffende de orde, rust, veiligheid of een goede bedrijfsgang	a. vervoerder	a. art. 73 Wet personenvervoer 2000	a. Bijvoorbeeld toegangsbeperking, afsluiting, ontruiming van openbare gebouwen, stationsgebied, halteplaats, perron e.d., feitelijke veiligheidsmaatregelen.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
b. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer en onder infrastructuur			
c. maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving openbare orde: politieoptreden/bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare orde; idem geven van voorschriften (noodverordening); veiligheidsrisicogebied	c. politie, burgemeester	c. art. 2 Politiewet 1993, art. 172, 175, 176 Gemeentewet; art. 151b Gemeentewet	c. Zie voorbeelden onder a, en verder bijvoorbeeld het creëren van veiligheidsringen. Zie onder ongevalbestrijding, toelichting bij 2e. Zie verder het schema openbare orde.
d. maatregelen centraal gezag: veiligheidsrisicogebied en toepassing stelsel bewaken en beveiligen, zie schema justitie			

24.7 vordering algemeen

voor de vordering van vervoer, zie onder vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht (materieel en infrastructuur)	alle ministers in overeenstemming met minister EZ	art. 3a*, 4 en 5 Vorderingswet	Zie verder het schema schaarste algemeen.

24.8 rijksheren

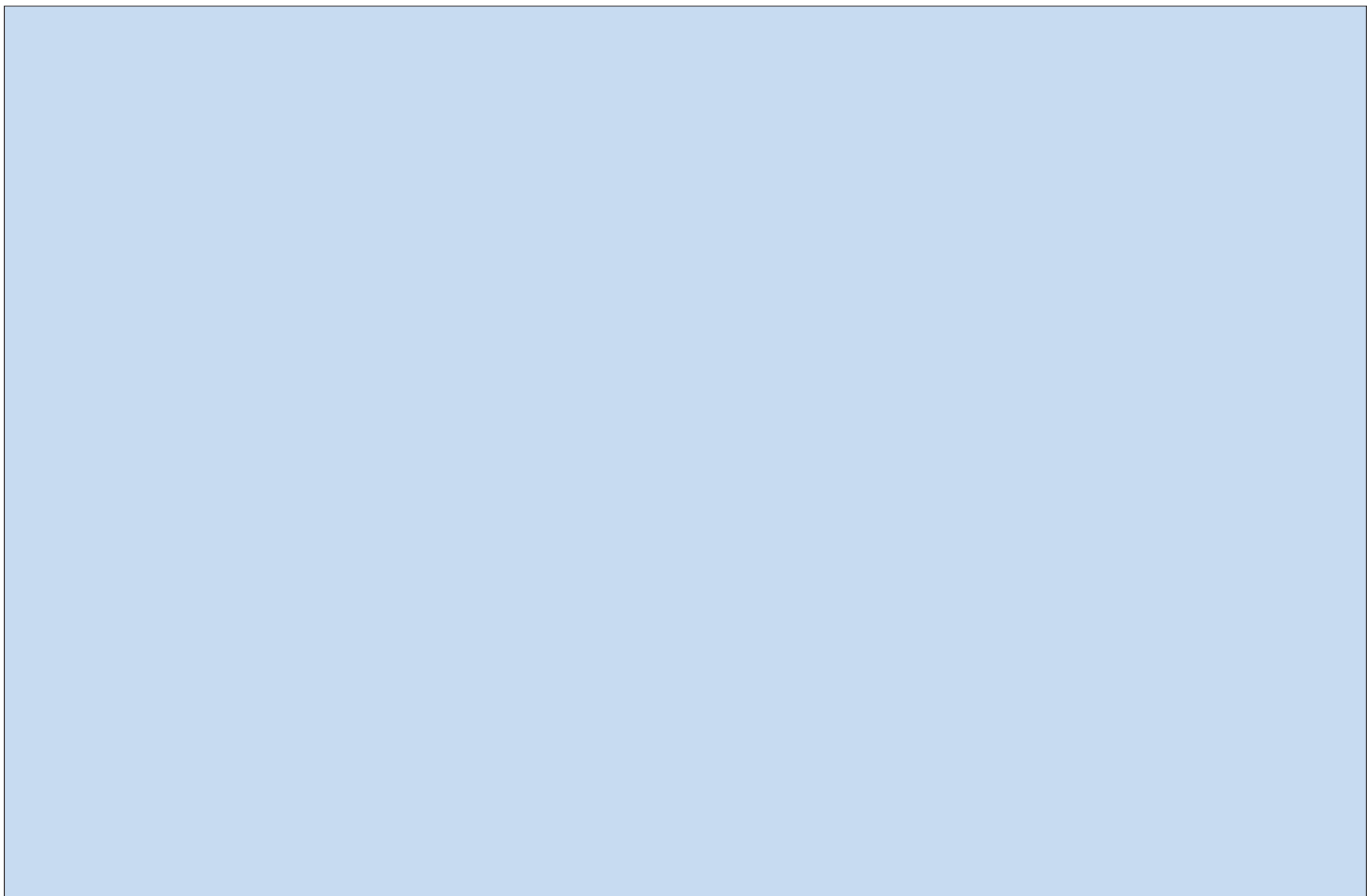
<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<i>aanwijzing en optreden</i> rijksheren, uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister VenW	- art. 27 Vervoersnoodwet - art. 10b Distributiewet - art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet)	Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase. De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden. De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit (bijvoorbeeld o.g.v. art. 98 Spoorwegwet, art. 2 Vervoersnoodwet, art. 59 Wet vervoer gevaarlijke stoffen en art. 3 Vorderingswet), hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld de inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

NB 1. Hoofdstuk 7 Spoorwegwet is vervallen bij inwerkingtreding van de Wet tot modernisering noodwetgeving Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken (Stb. 2004, 686). Dit hoofdstuk is geïntegreerd in de Vervoersnoodwet en in de Oorlogswet voor Nederland (art. 16 lid 2).

NB 2. Spoorvervoer is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sector.

25 Telecommunicatie en post

25.1 telecommunicatie

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie 1a. verstrekken informatie aan minister EZ door een ieder	1a. minister EZ**	1a. art. 18.7 Telecommunicatiewet	Voor crisisbeheersing t.a.v. internet gelden geen bijzondere bepalingen in aanvulling op de algemene regeling in de Telecommunicatiewet. De OPTA (Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit) vervult geen rol in de responsfase.
1b. verstrekken informatie door aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken of openbare elektronische communicatiediensten o.g.v. last tot aftappen krachtens het Wetboek van Strafvordering of de Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten	1b. minister Justitie of minister BZK	1b. art. 13.2 Telecommunicatiewet	1b. Het kader is in de Telecommunicatiewet vastgelegd, de daadwerkelijke plicht tot informatieverstrekking is vastgelegd in Wetboek van Strafvordering en Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. eigen maatregelen sector	2. op grond van art. 14.6 lid 2 Telecommunicatiewet aangewezen aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk, van een openbare telecommunicatiedienst, van een huurlijn of gebruiker van frequentieruimte; de aangewezen aanbieder van het Nationaal Noodnet	2. uitvoering van de maatregelen genoemd in de Regeling voorbereiding buitengewone omstandigheden sector telecommunicatie 2007 (Stcrt. 2007, 247)	
3. maatregelen overheid			
3a. aanwijzingen aan aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken of openbare elektronische communicatiediensten m.b.t. instandhouding en exploitatie, beëindiging strafbaar gedrag jegens een persoon, in het belang van de veiligheid van de staat	3a1. minister EZ in overeenstemming minister Justitie of minister BZK 3a2. minister Justitie	3a1. art. 18.9 Telecommunicatiewet 3a2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 18.9 Telecommunicatiewet	3a2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
3c. aanwijzingen aan aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken, openbare telecommunicatiediensten, huurlijnen en aan verbruikers van frequentieruimte m.b.t.: – instandhouding/exploitatie openbare telecommunicatienetwerken, – verzorgen/gebruiken openbare telecommunicatiediensten, – instandhouding/exploitatie, beperking/beëindiging gebruik van hun radiozendapparatuur, – beschikbaarstelling/gebruik huurlijnen	3c1. minister EZ 3c2. minister EZ; in overeenstemming minister Defensie indien met toepassing van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden bepalingen uit de Oorlogswet voor Nederland in werking zijn gesteld	3c1. art. 14.4* Telecommunicatiewet 3c2. art. 14.3 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. maatregelen: censuur medewerking door aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken, openbare telecommunicatiediensten, huurlijnen en gebruikers van de frequentieruimte aan aangewezen autoriteiten met inbegrip van uitvoering van opdrachten van aangewezen autoriteiten in geval van: <ul style="list-style-type: none"> – toepassing van art. 14 lid 1 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag, – toepassing van art. 31 Oorlogswet voor Nederland 	4. op grond van art. 14 lid 1 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag aangewezen autoriteiten; militair gezag	4. art. 14.5 idem	4. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand. Censuur, zie verder het schema media en openbaarheid.
5. maatregelen: omroep, zie schema media en openbaarheid			
6. maatregelen: gebruik frequentieruimte 6a. inbreuk ter beëindiging strafbaar gedrag jegens persoon	6a. minister EZ in overeenstemming minister Justitie	6a. art. 3.10 lid 1 idem	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
6b. inbreuk belang veiligheid staat	6b. minister EZ in overeenstemming met minister BZK (i.v.m. taken AIVD) of minister Defensie (i.v.m. taken MIVD)	6b. art. 3.10 lid 2 idem	

7. **maatregelen: vorderingen
algemeen**, zie schema schaarste
algemeen

8. **internationale sancties**, zie
schema buitenlandse zaken en
vreemdelingen

25.2

post

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie: verstrekken informatie aan minister EZ door houder concessie	1. o.g.v. richtlijn door minister EZ**	1. art. 5 lid 2 onder e Postwet	De OPTA (Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit) vervult geen rol in de responsfase.
2. maatregelen overheid: aanwijzingen			2. Par. 5 Postwet maakt een onderscheid tussen bijzondere omstandigheden (art. 18) en buitengewone omstandigheden. Bijzondere omstandigheden dienen te worden gelezen als buitengewone omstandigheden, waarbij de bepaling vormvrij in werking wordt gesteld (geen KB).
2a. aanwijzingen postvervoer van en naar buitenland	2a1. minister EZ in overeenstemming minister BZ 2a2. minister Justitie	2a1. art. 18 idem 2a2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 18 Postwet	2a2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit.
2b. aanwijzingen postvervoer	2b. minister EZ; in overeenstemming minister Defensie indien met toepassing van de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden bepalingen uit de Oorlogswet voor Nederland in werking zijn gesteld	2b. art. 21* en 20 Postwet	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2c. censuur: medewerking door concessiehouder aan aangewezen autoriteiten met inbegrip van uitvoering van opdrachten van aangewezen autoriteiten in geval van: <ul style="list-style-type: none"> – toepassing van art. 14 lid 1 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag, – toepassing van art. 31 Oorlogswet voor Nederland 	2c. op grond van art. 14 lid 1 Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag aangewezen autoriteiten; militair gezag	2c. art. 22 idem	2c. Militair gezag, zie toelichting bij telecommunicatie, 3. Censuur, zie verder het schema media en openbaarheid.

3. **maatregelen overheid:**
vorderingen algemeen, zie schema schaarste algemeen

4. **internationale sancties**, zie schema buitenlandse zaken en vreemdelingen

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

**) De Onafhankelijke Post- en Telecommunicatie Autoriteit (OPTA) vervult geen rol in het kader van hfdst. 14 Telecommunicatiewet en par. 5 Postwet.

NB. De sectoren telecommunicatie en post vallen niet onder alertering terrorismebestrijding (atb). Desondanks kent de bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) twee verwijzingen naar telecommunicatiewetgeving en één verwijzing naar postwetgeving, zoals vermeld in dit schema.

26 Weerberichtgeving

26.1 algemene weerberichtgeving

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
algemeen weerbericht met het oog op de veiligheid van de Nederlandse samenleving:			
a. waarschuwingen gevaarlijk weer (o.a. verkeer, kleine scheepvaart, watersport)	a1. Koninklijk Nederlands meteorologisch instituut (KNMI) a2. KNMI aan commissaris van de Koning via Nationaal Coördinatiecentrum (NCC) i.g.v. crises waarbij opschaling aan de orde is	a. art. 3 en 5 Wet op het KNMI	
b. publieksgerichte waarschuwingen (weeralarm) bij extreem weer	b-d. idem	b-d. idem	
c. weerberichten bij weersafhankelijke calamiteiten			c. Weersafhankelijk: weer is indirect sturend bijv. bij gevaarlijke stoffen in de atmosfeer.
d. wind- en stormwaarschuwingen voor de scheepvaart in de Nederlandse Kustwateren, IJsselmeer, Waddenzee, Markermeer en Noordzee			

26.2 bijzondere weerberichtgeving

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
<i>bijzonder weerbericht:</i>			
a. windverwachting t.b.v. IJsselmeer- en Markermeer dijken	a. Rijkswaterstaat waterdienst aan betrokken beheerders (Waarschuwingsdienst IJsselmeer WDIJ)	a. art.15 Wet op de waterkering, art. 3 en 5 Wet op het KNMI	Het Rijksinstituut voor integraal zoetwaterbeheer en afvalwaterbehandeling (RIZA) is opgegaan in Rijkswaterstaat waterdienst.
b. opzetverwachting Nederlandse kust en meteorologische ondersteuning (SVSD)	b. stormvloedwaarschuwingsdienst (SVSD) aan betrokken beheerders	b-c. idem	De SVSD maakte deel uit van het Rijksinstituut voor kust en zee (RIKZ) dat is opgegaan in Rijkswaterstaat waterdienst.
c. ijsgang (incl. zeehavens en aanvoergebieden)	c. Rijkswaterstaat waterdienst aan betrokken beheerders		

ongevalsbestrijding

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. informatie			
1a. melding/informatie algemeen	1a1. een ieder aan burgemeester 1a2. burgemeester aan bevolking, hulpverleners, commissaris van de Koning en minister BZK	1a. art. 11b, 11a Wet rampen en zware ongevallen juncto Besluit informatie inzake rampen en zware ongevallen	1a. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
1b. melding voorval gevaarlijke stoffen	1b. vervoerder en ieder ander die de lading tijdens het vervoer onder zich heeft, aan Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW), toezichteenheid goederenvervoer	1b. art. 47 Wet vervoer gevaarlijke stoffen	
1c. melding bodemverontreiniging, zie schema milieu			
1d. melding waterverontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2. maatregelen 2a. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer			
2b. afsluiten weg, zie onder verkeer			
2c. redding	2c. operationele diensten gemeente en veiligheidsregio		2c. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
2d. incidentmanagement (rijkswegen) 2d1. berging	2d1. namens RWS (wegbeheerder) opdracht door politie aan centraal meldpunt vrachtautoberging (CMV) of centraal meldpunt incidentmanagement (CMI); IVW moet toestemming geven om oplegger e.d. te verslepen na incident indien gevaarlijke stoffen betrokken; opdracht CMV/CMI aan berger	2d. art. 2 jo 7 Wet beheer rijkswaterstaatswerken (WBR), Beleidsregels incident management Rijkswaterstaat	2d. Zie www.incidentmanagement.nl .
2d2. schoonmaken rijbaan	2d2. RWS (wegbeheerder), uitvoering brandweer of aannemer		

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
2e. maatregelen door lokaal gezag ter handhaving openbare veiligheid: bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare veiligheid; idem geven van voorschriften (noodverordening); opperbevel	2e. burgemeester	2e. art. 173, 175, 176 Gemeentewet, art. 11 Wet rampen en zware ongevallen	2e. De burgemeester kan op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid (inclusief het opperbevel) aan een beheerder zo nodig een opdracht geven. Indien sprake is van een crisis waarbij de regie is gecentraliseerd (bijvoorbeeld landelijke verkeersmaatregelen bij een grootschalige evacuatie of bij een grootschalig milieu-incident), houdt toepassing van het beginsel van subsidiariteit echter in dat de burgemeester een verzoek tot door hem gewenste maatregelen ten aanzien van rijkswegen doet aan de minister van VenW; de burgemeester past dan dus in beginsel niet zijn bevoegdheden toe. Zie verder het schema rampenbestrijding algemeen.
2f. maatregelen milieu-incident: bodemverontreiniging zie schema milieu, waterverontreiniging, zie schema oppervlaktewater en waterkering			

27.2

verkeer

zie ook infrastructuur

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. verkeersaanwijzingen , waaronder het tijdelijk afsluiten van een weg	1a. politie, buitengewone opsporingsambtenaren van de Inspectie Verkeer en Waterstaat	1. art. 2 Politiewet 1993, art. 12, 13 Wegenverkeerswet 1994, art. 82, 83 Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990, art. 34, 35 en 38 Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW), art. 2 Organiek besluit Rijkswaterstaat	1. Volgens art. 35 BABW is voor toepassing van art. 34 BABW geen verkeersbesluit nodig.
	1b. wegbeheerder, eigenaar		
2. weggebruik , t.b.v.: 2a. evacuatie, zie het schema rampenbestrijding algemeen			2. Tijdelijke regulering van weggebruik kan prioritering van bepaalde groepen weggebruikers inhouden.
2b. smog, zie het schema milieu			
2c. olieschaarste, zie het schema olie			
3. snelheidsbeperking bij olieschaarste	3. minister VenW in overeenstemming met minister EZ en minister Justitie	3. art. 2 lid 3 onder a Wegenverkeerswet 1994 en hoofdstuk VA Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990	

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
4. afwijken wegenverkeerswetgeving 4a. voertuigen krijgsmacht en militairen te voet, andere overheidsdiensten	4a. bij Koninklijk besluit	4a. art. 4 lid 3 en 4 Wegenverkeerswet 1994 1994* jo het Besluit ter uitvoering van art. 4, eerste lid, Wegenverkeerswet 1994 (Stb. 1994, 967)	4a. Art. 4 lid 3 en lid 4 eisen een KB bovenop het KB inwerkingstelling (art. 3); combinatie in één KB is mogelijk.
4b. ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand voor het gebied waarvoor bepalingen uit de Oorlogswet voor Nederland in werking zijn gesteld.	4b. militair gezag	4b. art. 4 lid 5 WWV 1994*	4b. Militair gezag is een vorm van militair bestuur, ingesteld o.g.v. de Oorlogswet voor Nederland. Dat is alleen mogelijk ten tijde van de beperkte of algemene noodtoestand.
5. afwijken eisen militaire rij-instructeurs	5. bij Koninklijk besluit	5. art. 8b Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993*	

27.3

vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
1. vervoersovereenkomst	1. een ieder	1. algemeen overeenkomstenrecht	Zie ook het schema defensie.
2. vervoerplicht (zonodig afwijking mogelijk van aantal bijzondere wetten)	2. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	2. art. 10* jo art. 3 Vervoersnoodwet	2. Een vervoerplicht is een vordering van een dienst: een 'opgelegd publiekrechtelijk contract'; daarmee kan degene aan wie de plicht wordt opgelegd zich beroepen op overmacht jegens contractpartners.
3. vergunningstelsel vervoer (zonodig afwijking mogelijk van aantal bijzondere wetten)	3. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	3. art. 8* jo art. 3 Vervoersnoodwet	
4. vervoer gevaarlijke stoffen:			
4a. verbod vervoer	4a. wegbeheerders	4a. art. 14, 16 en 18 juncto 21 Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS)	
4b. tijdelijke ontheffing verbod	4b. burgemeester en wethouders; bij militaire redenen: op verzoek van minister Defensie	4b. art. 22 en 23 WVGS	
4c. afwijken regels i.v.m. militaire belangen	4c. bij Koninklijk besluit	4c. art. 6o WVGS*	
5. internationale sancties , zie schema buitenlandse zaken en vreemdelingen			

27.4 vervoermiddelen

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
melden houder vervoermiddel , onderhoud, registratie e.d.	minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	art. 9, 12, 16, 17 Vervoersnoodwet* jo art. 3 Vervoersnoodwet	

27.5 infrastructuur zie ook verkeer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
a. aanwijzing aan verkeersbegeleiding rijkswegen	a. HID Rijkswaterstaat (intern)	a. n.v.t. (eigen organisatie)	
b. idem voor zover niet RWS	b. burgemeester (intern)	b. n.v.t. (eigen organisatie)	
c. aanwijzingen aan een beheerder van infrastructuur (zonodig afwijking mogelijk van andere wetten)	c. minister VenW (bij uitvoering militaire taak: minister VenW en minister Defensie gezamenlijk)	c. art. 13* jo art. 3 Vervoersnoodwet	c. Deze aanwijzingen kunnen ook het verkeer betreffen.

27.6 inbreuk openbare orde voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (bijv. bij een kaping of gijzeling), zie het schema justitie

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
a. eigen maatregelen openbaar vervoer: aanwijzingen aan een ieder betreffende de orde, rust, veiligheid of een goede bedrijfsgang	a. vervoerder	a. art. 73 Wet personenvervoer 2000	a. Bijvoorbeeld toegangsbeperking of afsluiting halteplaats e.d., feitelijke veiligheidsmaatregelen.

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
b. verkeersaanwijzing, zie onder verkeer en onder infrastructuur			
c. maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving openbare orde: politieoptreden/bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare orde; idem geven van voorschriften (noodverordening)	c. politie, burgemeester	c. art. 2 Politiewet 1993, art. 172, 175, 176 Gemeentewet	c. Zie onder ongevalsbestrijding, toelichting bij 2e. Zie verder het schema openbare orde.

27.7

vordering algemeen

voor de vordering van vervoer, zie vervoer

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht	alle ministers in overeenstemming met minister EZ	art. 3a*, 4 en 5 Vorderingswet	Zie verder het schema schaarste algemeen.

27.8 rijksheren

<i>Maatregel</i>	<i>Instantie</i>	<i>Wettelijke basis</i>	<i>Toelichting</i>
aanwijzing en optreden rijksheren, uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister	aanwijzing: regering, bij amvb; optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door minister VenW	<ul style="list-style-type: none"> – art. 27 Vervoersnoodwet – art. 10b Distributiewet – art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet) 	<p>Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio.</p> <p>Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase.</p> <p>De aanwijzing van rijksheren op grond van de Vervoersnoodwet en de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden.</p> <p>De aanwijzing in het Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving is verouderd.</p>

*) Inwerkingstelling bij koninklijk besluit (bijvoorbeeld o.g.v. art. 24 Distributiewet, art. 8a Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993, art. 2 Vervoersnoodwet, art. 3 Wegenverkeerswet 1994, art. 59 Wet vervoer gevaarlijke stoffen en art. 3 Vorderingswet), hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: o.g.v. ongeschreven recht).

NB. Het stads- en streekvervoer is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sector.

Trefwoordenregister

afvalstoffen	149	elektriciteit	75
alertering	111	financieel verkeer	85
ambassades	30	frequentieruimte	253
Antarctica	162	gas	80
arbeidsveiligheid	7	geneeskundige hulpverlening	95
arbeidsvoorziening	9	gevangenis	109
bankenmoratorium	85	gewassen en milieu-incident	58
beregeningsverbod	215	hamsterverbod	236
bevriezingsmaatregelen	29	handelsbeperkingen	29
bewaken en beveiligen	114, 201	haven	169, 172, 178
bijstand defensie	39	hoogwater	213
bijzondere bijstandseenheden	40, 106	ijsgang	213
binnenvaart	13	incidentmanagement	260
biologische agentia	73	in- en uitvoer	237
bodemverontreiniging	151	infectieziektenbestrijding	99
bouw	25	internationale organisatie, gebouw	30
buisleidingen	27	internet	249
burgemeesterssluiting	203	inundatie	47
burgerdienstplicht	10	justitie	105
burgerlijke stand	115	kernongeval	155, 169
censuur	141	kosten, tegemoetkoming	234
consulaten	30	kredietbeperking	85
cultureel erfgoed	35	kustverontreiniging	170
defensie	39	laagwater	213
dieren en milieu-incident	58	lonen, loonmaatregel	221
diervoeders	71	luchtruim, sluiting	124
dierziekten	51	luchtvaart	119
distributie	237	luchtverontreiniging	153

media	139	schaarste algemeen	235
mijnbouw	171	search and rescue	123, 165
milieu	143	sociale zekerheid	11
milieu-incident	58	spoorvervoer	239
militaire dienst	48	steunverlening defensie	41
monetair beleid	86	studio	139
noodtestament	116	telecommunicatie	249
Noordzee	123, 165	terrorismebestrijding	111, 134
off shore	171	vaccinatie	104
olie	183	veiligheidsrisicogebied	112, 134, 200
onteigening	235	verzekeringen	88, 136, 181
openbaarheid	140	visserij	56, 58
openbare orde	181, 189	voedselveiligheid	68
opperbevel	227	voedselvoorziening	64
oppervlaktewater	161, 205	vordering	235
penitentiaire inrichting	109	vreemdelingen	31
plantenziekten	56	waterbodem	153
post	255	waterkering	205
prijzen	219	weerberichtgeving	257
rampbestrijder, rechtspositie	234	wegvervoer	259
rampenbestrijding algemeen	223	werkonderbreking	7
rechtspleging	107	zendtijd	139
rechtspraak	107	zetelverplaatsing	117
reisbeperkingen	33		

COLOFON

Uitgave

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directie Crisisbeheersing
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
crisisenrecht@minbzk.nl
www.minbzk.nl

Auteur

E.T. Brainich von Brainich Felth

Projectleiding en eindredactie

Geert Wismans

Productiebegeleiding

Directie Communicatie en Informatie/Grafische en multimediale diensten

Ontwerp

Grafisch Buro Van Erkelens, Den Haag

Zetwerk

Formzet, Rijswijk

Druk

Koninklijke Broese en Peereboom, Breda

Juli 2008

6523/322-GMD13

ISBN 978-90-5414-151-8

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld.

